

**Извештај о ревизији правилности пословања
Јавног предузећа „Електропривреда Србије“,
Београд за 2022. годину која се односи на мере
исправљања по ревизији финансијских извештаја
Јавног предузећа „Електропривреда Србије“,
Београд за 2018. годину**

**Број 400-45/2023-06/14
Београд, 12. октобар 2023. године**

Мисија

Државна ревизорска институција поузданим информацијама доприноси добром управљању, транспарентности и одговорности у јавном сектору.

¹ Насловна слика преузета са странице: <https://www.eps.rs/cir/Pages/GalerijaImages.aspx>

Листа скраћеница:

ДРИ – Државна ревизорска институција

Закон о ДРИ – Закон о Државној ревизорској институцији

РДИ - Републичка дирекција за имовину

Зашто смо спровели ову ревизију?

Према Закону о ДРИ у послеревизионом поступку се оцењује да ли су мере исправљања задовољавајуће. Послеревизиони поступак се завршава издавањем послеревизионог извештаја најчешће у року од 4-5 месеци од издавања извештаја о ревизији. Након издавања послеревизионог извештаја, препоруке са дужим роком отклањања се прате а ДРИ нема механизам да реагује у случају да се препоруке не спроводе, осим спровођења нове ревизије. У поступку процене ризика утврђено је да постоји ризик да Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд није отклонило утврђене неправилности на задовољавајући начин због чега је донета одлука о спровођењу ревизије.

Шта смо препоручили?

За уређење области које су биле предмет ревизије дали смо шест препорука усмерих на: доношење одлуке о коришћењу серверског система који није у продукционој употреби; подношење извештаја оснивачу о проблемима у реализацији Закључака; поступање у складу са усвојеним рачуноводственим политикама у делу који се односи на проверу корисног века употребе средстава; обезбеђење услова за једнообразну примену интерног акта и рачуноводствено евидентирање посл. промена у вези са отпадним материјалом; обрачун вредности залиха готових производа у РБ Колубара у складу са МРС 2 Залихе и наставак активности везаних за решавање имовинског правног статуса са оснивачем.

Резиме

ЈП ЕПС, Београд (у даљем тексту: Предузеће):

Шеснаест неправилности је отклонило у целости

-Предузеће је вршило процену постојања обезвређења Нематеријалне имовине у припреми и Некретнине, постројења и опрема у припреми;
- Предузеће је у пословним књигама за 2022. годину евидентирало ефекте обезвређења осталих финансијских пласмана код којих је дошло до умањења вредности;
-преплате купаца по основу промета ел. енергије у пословним књигама исказане су као остале обавезе из пословања;
-резервисања за отпремнине и јубиларне награде и резервисања за трошкове затварања депонија шљаке и пепела у термоелектранама извршена су у складу са МРС 19 и МРС 37;
-у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, обелодањена је потенцијална обавеза која се односи на обавезе према повериоцима Лондонског клуба;
-обавеза по Зајму 23886 Међународне банке за обнову и развој усаглашена је са Агенцијом за осигурање депозита;
-по кредиту увозника опреме - инокредитора „Техноекспорт“ из Прага Предузеће је прибавило документацију којом се потврђује постојање обавезе Предузећа;
-на позицијама ванбилансне активе и пасиве исказани су износи који одговарају вредности доспелих а неизмирених обавеза по кредитима за које су дата средства финансијског обезбеђења;
-бенефицирани радни стаж је обрачунат у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање и исказан је у пословним књигама;
-не врши обрачун курсних разлика по основу девизних аванса;
-извршена су прописана обелодањивања у Напоменама уз ФИ као и потенцијалне обавеза према локалним самоуправама.

пет неправилности је делимично отклонило

-део објеката јавне намене који су Закључком Владе РС одузети Предузећу као објекти који нису у функцији обављања делатности Предузеће је искњижило из пословних књига, и наставило је активности на реализацији наведених Закључака. И поред наведеног, у финансијским извештајима за 2022. годину Предузеће и даље исказује објекте јавне намене у вредности од 1.983.273 хиљада динара;
-проверу корисног века употребе средстава Предузеће је вршило, али провером нису обухваћена сва средства евидентирана као средства у употреби;
-Предузеће је донело и примењује интерни акт којим је уређен начин признавања отпада који се генерише у обављању активности Предузећа. Међутим, код неких огранака Предузећа отпадни материјал, се уопште не уводи у пословне књиге или се уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао;
-вредност залиха готових производа (угаљ) у Огранку ТЕ КО Костолац и залиха недовршене производње у Огранку РБ Колубара је утврђена у складу са МРС 2 Залихе. Међутим, вредност залиха готових производа-угља у Огранку РБ Колубара није утврђена у складу са МРС 2 Залихе, услед чега су залихе готових производа (угаљ) на дан 31. децембар 2022. године више исказане за 49.048 хиљада динара;
- Предузеће је наставило започете активности са оснивачем ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа, али до 31. децембра 2022. године нису завршене све активности предвиђене Законом о јавној својини.

САДРЖАЈ

I ЗАКЉУЧЦИ И НАЛАЗИ.....	5
Мере исправљања неправилности утврђених у спроведеној ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ за 2018. годину.....	5
II РЕЗИМЕ ОТКРИВЕНИХ НЕПРАВИЛНОСТИ И ПРЕПОРУКА.....	22
III ЗАХТЕВ ЗА ДОСТАВУ ОДАЗИВНОГ ИЗВЕШТАЈА	25
IV КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕВИЗИЈЕ.....	27
1. Предмет ревизије.....	27
2. Ревидирани период пословања.....	27
3. Информације о субјекту ревизије	27
4. Обим ревизије, ограничења у погледу обима	32
5. Критеријуми.....	33
6. Методологија рада.....	33
7. Стандарди ревизије примењени у ревизији	33
V Прилози	34
Прилог 1 – Интерна контрола и интерна ревизија.....	35
1.1 Финансијско управљање и контрола	35
1.2 Интерна ревизија	42
Прилог 2 – Предузете мере у поступку ревизије	54
Прилог 3 – Мере исправљања неправилности утврђених у спроведеној ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину.....	55
3.1 Биланс стања.....	55
3.1.1 Нематеријална имовина у припреми	55
3.1.2 Некретнине, постројења и опрема-одузимање објеката јавне намене	56
3.1.3 Преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме	58
3.1.4 Некретнине, постројења и опрема у припреми	61
3.1.5 Учешћа у капиталу осталих правних лица и друге ХоВ расположиве за продају	62
3.1.6 Остали дугорочни финансијски пласмани	63
3.1.7 Залихе отпадног и застарелог материјала	65
3.1.8 Недовршена производња и готови производи.....	68
3.1.9 Потраживања по основу продаје – купци у преплати.....	72
3.1.10 Основни капитал-Улози оснивача у својину јавног предузећа.....	73
3.1.11 Дугорочна резервисања – Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених	77
3.1.12 Дугорочна резервисања – Резервисања за трошкове депонија шљаке и пепела	78
3.1.13 Дугорочне обавезе-Неевидентирани обавезе по кредиту Лондонског клуба поверилаца	80
3.1.14 Дугорочне обавезе – Више исказане обавезе по кредиту из Зајма 23386 Међународне банке за обнову и развој.....	81
3.1.15 Дугорочне обавезе – Исказане обавезе по кредиту увозника „Technoexport“ из Прага	82
3.1.16 Гаранције по дугорочним кредитима (ванбилансно евидентирање)	83
3.1.17 Дате менице по дугорочним кредитима (ванбилансно евидентирање).....	83
3.1.18 Остале краткорочне обавезе.....	84
3.2 Биланс успеха	85
3.2.1 Финансијски расходи – Негативне курсне разлике (према трећим лицима)	85
3.2.2 Расходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха-кредитни губици по основу потраживања за промет електричном енергијом од купаца на гарантованом снабдевању.....	86
3.3 Напомене уз финансијске извештаје - обелодањивања	88
3.4 Потенцијалне обавезе по основу споразума са локалним самоуправама.....	89

I ЗАКЉУЧЦИ И НАЛАЗИ

Мере исправљања неправилности утврђених у спроведеној ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ за 2018. годину.

1.1 Предузеће је у целости отклонило шеснаест неправилности.

1.1.1 Предузеће је вршило процену постојања обезвређења нематеријалне имовине у припреми.

У претходној ревизији није било могуће потврдити вредност нематеријалне имовине у припреми у износу од 1.836.976 хиљада динара која потиче из ранијих година, јер Предузеће није вршило процену постојања обезвређења, иако није било промена на тим средствима у току 2018. године. Наведено није у складу са чланом 15 став 2 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфом 10 МРС 36 Умањење вредности имовине, којима је прописано да се, без обзира да ли постоје назнаке о умањењу вредности, једном годишње врши тестирање на умањење вредности нематеријалне имовине која још није у употреби.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је вршило процену постојања обезвређења нематеријалне имовине у припреми након које је спровело тест обезвређења на нивоу јединце које генеришу готовину са стањем на 31. децембар 2022. године, а ефекте теста Предузеће је евидентирало у пословним књигама и обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.1 Нематеријална имовина у припреми.

1.1.2 Предузеће је вршило процену постојања обезвређења Некретнина, постројења и опреме у припреми.

У претходној ревизији није било могуће потврдити вредност некретнина постројења и опреме у припреми у износу од 13.731.928 хиљада динара, која потиче из ранијих година и код које није било промена у току 2018. године, што представља назнаку да је могло доћи до умањења вредности тих средстава у припреми. Предузеће није пружило на увид доказ о томе да је на крају извештајног периода вршило процену да ли постоје било какве назнаке да је вредност неког средства умањена и да је вршило процену надокнадивог износа таквог средства. Наведено није у складу са захтевом члана 15 став 2 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфа 9 МРС 36 Умањење вредности имовине.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је вршило процену постојања обезвређења Некретнине, постројења и опрема у припреми након које је спровело тест обезвређења на нивоу јединце које генеришу готовину са стањем на 31. децембар 2022. године, а ефекте теста Предузеће је евидентирало у

пословним књигама и обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.4 Некретнине, постројења и опрема у припреми.

1.1.3 Предузеће је у пословним књигама за 2022. годину евидентирало ефекте обезвређења осталих финансијских пласмана код којих је дошло до умањења вредности.

У претходној ревизији није било могуће потврдити вредност дугорочних финансијских пласмана у износу од 637.205 хиљада динара, који се односе на уложена средства у изградњу тела бране и акумулације Ровни. Како пројекат „Ровни“ потиче из ранијих година и како није било промена улагања у току 2018. године, постоје назнаке да је могло доћи до умањења вредности наведеног дугорочног финансијског пласмана. Предузеће није пружило на увид доказ о томе да је на крају извештајног периода вршило процену да ли постоје било какве назнаке да је вредност неког средства умањена, и да је вршило процену надокнадивог износа таквог средства. Наведено није у складу са захтевом члана 15 став 2 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфа 9 МРС 36 Умањење вредности имовине.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у пословним књигама евидентирало ефекте обезвређења за остале финансијске пласмане код којих је дошло до умањења вредности, како је прописано чланом 20 став 2 Одлука о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфом 9 МРС 36 Умањење вредности имовине.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.6 Остали дугорочни финансијски пласмани.

1.1.4 Предузеће је претплате купаца по основу промета електричне енергије у финансијским извештајима исказало као остале обавезе из пословања

У претходној ревизији утврђено је да су потраживања од купаца по основу промета електричне енергије и обавезе за примљене авансе потцењена за 950.528 хиљада динара, јер је Предузеће потраживања умањило за преплату купаца, што није у складу са параграфима 32 – 35 МРС 1 Презентација финансијских извештаја и члановима 16 и 32 Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тако што је пре састављања финансијских извештаја за 2022. годину прекњижило преплате купаца по основу промета електричне енергије у укупном износу од 2.306.799.972 динара са рачуна

потраживања од купаца на рачун остале обавезе из пословања и на тај начин поступило у складу са параграфима 32 – 35 МРС 1 Презентација финансијских извештаја.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.9 Потраживања по основу продаје – купци у преплати.

1.1.5 Предузеће је обрачун резервисања за отпремнине и јубиларне награде извршило на основу претпоставки које су засноване на релевантним проценама, а обавезе, трошкови и актуарски добици и губици утврђени су и исказани у складу са захтевима МРС 19 Примања запослених.

У претходној ревизији је утврђено да у финансијским извештајима за 2018. годину су исказана резервисања за отпремнине и јубиларне награде у износу од 11.188.358 хиљада динара и трошкови резервисања у износу од 5.453.127 хиљада динара, на основу актуарских претпоставки које нису засноване на релевантним проценама а ефекти актуарских процена нису исказани у оквиру свеобухватног резултата, већ преко трошкова резервисања, кроз биланс успеха. Наведено није у складу са параграфима 94, 120, 128, 75-98 МРС 19 Примања запослених и чланом 26 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа за 2018. годину.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је приликом обрачуна резервисања за отпремнине и јубиларне награде применило актуарске претпоставке које представљају најбољу процену руководства о стопи флукуације запослених, дисконтној стопи, стопи раста зарада и износу просечне зараде код Послодавца, исказало у финансијским извештајима ефекте актуарских процена и обелоданило је у Напоменама уз финансијске извештаје информације које објашњавају карактеристике планова дефинисаних примања, примењених актуарских претпоставки и компоненти садржаних у нето промени обавезе резервисања и то: трошкова услуга текућег рада, трошкова камата и актуарске добитке и губитке.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.11 Дугорочна резервисања – Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених.

1.1.6 Предузеће је у финансијским извештајима исказало резервисања за трошкове затварања депонија шљаке и пепела у термоелектранама у складу са МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

У претходној ревизији је утврђено да Предузеће није вршило резервисања за трошкове затварања депонија шљаке и пепела у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б и у Топлани Колубара, што није у складу са параграфом 14 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, јер постоји законска обавеза за чије ће измирење вероватно доћи до одлива средстава из Предузећа и износ обавезе може да се поуздано процени. Тиме је Предузеће у финансијским извештајима за 2018. годину и раније године, потценило дугорочна резервисања и трошкове резервисања, чије износе, у поступку ревизије, није било могуће утврдити.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тако што је извршило резервисања за трошкове затварања депонија шљаке и пепела у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б у складу са МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.12 Дугорочна резервисања – Резервисања за трошкове депонија шљаке и пепела.

1.1.7 Предузеће је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, у делу Преузете и потенцијалне обавезе, обелоданило потенцијалну обавезу која се односи на обавезе према повериоцима Лондонског клуба.

У претходној ревизији је утврђено да Предузеће није исказало обавезе по кредиту Лондонског клуба поверилаца у укупном износу од 7.835.618 хиљада динара. Обавезе су преузете Оквирним уговором о регулисању међусобних односа по основу куповине дуга, измирења обавеза и одобравања кредита, закљученим између „Југобанке“ и ЈП „Електропривреда Србије“ дана 23.11.1993. године и Анексом I од 31.12.1993. године.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, у делу Преузете и потенцијалне обавезе, обелоданило потенцијалну обавезу која се односи на обавезе према повериоцима Лондонског клуба у износу од 9.601.631 хиљада динара.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.13 Дугорочне обавезе-Неевидентирани обавезе по кредиту Лондонског клуба поверилаца.

1.1.8 Предузеће је на основу усаглашавања са Агенцијом за осигурање депозита по основу обавеза по Зајму 23886 Међународне банке за обнову и развој извршило корективна књижења на дан 31. децембар 2019. године те је и стање по основу наведеног кредита усаглашено и у пословним књигама за 2022. годину.

У претходној ревизији је утврђено да обавезе по кредиту из Зајма 23886 Међународне банке за обнову и развој, Предузеће је исказало у износу од 480.460 хиљада динара, што је за 255.424 хиљаде динара више од исказаних потраживања Агенције за осигурање депозита од Предузећа по наведеном кредиту. Уговори о зајму су закључени пре 1990. године, а зајам је коришћен за финансирање инвестиционих пројеката развоја високонапонске мреже („Power transmission III“) на територији АП Косова и Метохије, за које је гаранције дала „Инвестбанка“ а.д. Београд (сада у стечају). Овлашћена банка преко које је регистрован кредит била је „Косовска банка“.

Обзиром да је Међународна банка за обнову и развој извршила отпис дуга према Републици Србији по основу зајмова од IBRD обухваћених Консолидационим зајмом Ц, за износ недоспеле главнице после 15.09.2009, па до краја отплатног периода (15.09.2031. године), Агенција је на исти начин, у својим пословним књигама спровела предметни отпис. За наведени износ од 480.460 хиљада динара, који је исказан у финансијским извештајима, Предузеће није поседовало документ којим би се потврдило стања дуга, а у Изводу отворених ставки Агенције за осигурање депозита, потраживање по кредиту IBRD 23886 није исказано.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је на основу усаглашавања са Агенцијом за осигурање депозита по основу обавеза по Зајму 23886 Међународне банке за обнову и развој извршило корективна књижења на дан 31. децембар 2019. године те је и стање по основу наведеног кредита усаглашено и у пословним књигама за 2022. годину.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.14 Дугорочне обавезе – Више исказане обавезе по кредиту из Зајма 23886 Међународне банке за обнову и развој.

1.1.9 Предузеће је у пословним књигама за 2022. годину исказало обавезе по кредиту увозника опреме - инокредитора „Техноекспорт“ из Прага за коју је прибавило документацију којом се потврђује постојање обавезе Предузећа према наведеном инокредитору.

У претходној ревизији није било могуће потврдити исказане обавезе по кредиту од увозника опреме – инокредитора „Техноекспорт“ из Прага у износу од 83.422 хиљаде динара. Предузеће није презентовало документацију којом би се потврдило постојање обавезе, нити доставило доказ да су наведене обавезе усаглашене са Инокредитором, а не постоје ни потраживања повериоца „Инвестбанке“ а.д. у стечају Београд, која је била гарант предметног кредита. Инокредитор – испоручилац опреме, није поднео захтев за наплату потраживања из стечајне масе „Инвестбанке“, те је у вези с тим, „Инвестбанка“ у целости искњижила условна потраживања (главни дуг са припадајућом каматом) према РБ „Колубара“.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер у пословним књигама за 2022. годину исказало обавезе по кредиту увозника опреме - инокредитора „Техноекспорт“ из Прага у износу од 76.785 хиљада динара за коју је прибавило документацију којом се потврђује постојање обавезе Предузећа према наведеном инокредитору.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.15 Дугорочне обавезе – Исказане обавезе по кредиту увозника „Техноекспорт“ из Прага.

1.1.10 Предузеће је на позицијама ванбилансне активе и пасиве, за неповучена средства из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант исказало износ који одговара износу неискоришћених средстава по тим кредитима.

У претходној ревизији је утврђено да у финансијским извештајима за 2018. годину, на позицијама ванбилансне активе и пасиве, Предузеће је за неповучена средства из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант, исказало износ од 78.921.130 хиљада динара, што је за 21.199.921 хиљаду динара мање од стварно неискоришћених средстава.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је на позицијама ванбилансне активе и пасиве за неповучена средства из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант исказало износ од 35.583.680 хиљада динара који представља износ неискоришћених средстава по тим кредитима.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.16 Гаранције по дугорочним кредитима (ванбилансно евидентирање).

1.1.11 Предузеће је на позицијама ванбилансне активе и пасиве, за дате менице по дугорочним кредитима исказало износ који одговара вредности доспелих а неизмирених обавезе за кредите са пројектованом каматном до краја отплатног периода за које је Предузеће издало бланко сопствене менице.

У претходној ревизији је утврђено да у финансијским извештајима за 2018. годину, на позицијама ванбилансне активе и пасиве за дате менице по дугорочним кредитима, Предузеће је исказало износ од 90.089.837 хиљада динара, који је за 2.979.845 хиљада динара мањи од стварних обавеза по кредитима за чије обезбеђење су издате менице. Због неурачунавања пројектованих камата у износ који се обезбеђује меницом, мање је исказана вредност меница за 3.233.520 хиљада динара, а због неумањења вредности враћених меница по кредиту Лондонског клуба поверилаца, више је исказана вредност меница за 253.675 хиљада динара.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је на позицијама ванбилансне активе и пасиве исказало вредност доспелих а неизмирених обавезе за кредите са пројектованом каматном до краја отплатног периода за које је Предузеће издало бланко сопствене менице у износу од 145.149.607 хиљада динара.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.17 Дате менице по дугорочним кредитима (ванбилансно евидентирање).

1.1.12 Предузеће је запосленима који имају утврђено право на бенефицирани радни стаж обрачунало и у пословним књигама исказало обавезу по основу додатног доприноса за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање.

У претходној ревизији је утврђено да Предузеће није у финансијским извештајима за 2018. годину и раније године исказало обавезу за све запослене који су остварили право на додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем. Наведено није у складу са чланом 51 Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање јер је послодавац био у обавези да обрачуна и исплати додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем истовремено са исплатом зараде по прописима који важе у моменту исплате тих примања. На тај начин су у финансијским извештајима за 2018. годину потцењене обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет послодавца у укупном износу од 1.518.155 хиљада динара и трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада текуће

године за 123.030 хиљада динара, а прецењено је почетно стање резултата из ранијих година у износу од 1.395.125 хиљада динара.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је запосленима који имају утврђено право на стаж осигурања са увећаним трајањем за рад на нарочито тешким, опасним и на здравље штетним пословима обрачунало и у пословним књигама исказало обавезу по основу додатног доприноса за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у складу са чланом 51 Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање којим је прописано да је послодавац у обавези да обрачуна и исплати додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем истовремено са исплатом зараде по прописима који важе у моменту исплате тих примања.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.18 Остале краткорочне обавезе.

1.1.13 Предузеће није вршило прерачунавање девизних аванса у нове износе по курсу на дан прерачунавања и по том основу није исказивало негативне и позитивне курсне разлике у пословним књигама.

У претходној ревизији је утврђено да у финансијским извештајима за 2018, 2017, 2016. годину и раније године, Предузеће је вршило прерачунавање девизних аванса у нове износе и по том основу исказивало негативне и позитивне курсне разлике, које су утицале и на утврђивање финансијског резултата и на приказивање финансијског положаја у билансима стања, што није у складу са параграфима 16, 21, 22 и 23 (б) МРС 21 Ефекти промена девизних курсева.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину јер није вршило прерачунавање девизних аванса у нове износе по курсу на дан прерачунавања и по том основу није исказивало негативне и позитивне курсне разлике у пословним књигама.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.2.1 Финансијски расходи – Негативне курсне разлике (према трећим лицима).

1.1.14 Предузеће је извршило исправку вредности потраживања за таксу и камату на таксу за јавни медијски сервис од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом.

У претходној ревизији је утврђено да Предузеће не врши исправку вредности свих потраживања за таксу и камату на таксу за јавни медијски сервис, од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом. Наведено није у складу са чланом 35 став 9 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима ЈП ЕПС,

којим је прописано да се призната споредна потраживања која укључују камату, трошкове принудне наплате и друге трошкове који се могу директно повезати са износом главног дуга, накнадно одмеравају на начин и по поступку као и главни дуг.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тако што је извршило исправку вредности потраживања за таксу и камату на таксу за јавни медијски сервис, од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом у складу са чланом 44 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима и МСФИ 9 Финансијски инструменти.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.2.2 Расходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха.

1.1.15 Предузеће је у Напоменама уз финансијске извештаје обелоданило датум када је вршена ревалоризација и да је у њој учествовао независни проценитељ, информације о фер вредности инвестиционих некретнина које се вреднују по набавној вредности и неусаглашена потраживања и обавезе у укупном износу.

У претходној ревизији је утврђено да Предузеће није у Напоменама уз финансијске извештаје за 2018. годину, извршило обелодањивања датума када је вршена ревалоризација и да ли је у њој учествовао независни проценитељ, како је то за некретнине, постројења и опрему која се вреднује по фер вредности предвиђено параграфом 77 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, информације о фер вредности инвестиционих некретнинама које се вреднују по набавној вредности, како је предвиђено параграфом 79 МРС 40 Инвестиционе некретнине и неусаглашена потраживања и обавезе у укупном износу, како је предвиђено чланом 18 Закона о рачуноводству.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, извршило обелодањивања датума када је вршена ревалоризација и да је у њој учествовао независни проценитељ, како је то за некретнине, постројења и опрему која се вреднује по фер вредности предвиђено параграфом 77 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, информације о фер вредности инвестиционих некретнинама које се вреднују по набавној вредности, како је предвиђено параграфом 79 МРС 40 Инвестиционе некретнине и неусаглашена потраживања и обавезе у укупном износу, како је предвиђено чланом 22 Закона о рачуноводству.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.3 Напомене уз финансијске извештаје - обелодањивања.

1.1.16 Предузеће је Напоменама уз финансијске извештаје обелоданило потенцијалне обавезе према локалним самоуправама у складу са МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

У претходној ревизији је утврђено да Предузеће није у финансијским извештајима за 2018. годину обелоданило потенцијалне обавезе према локалним самоуправама, које се односе на финансирање инфраструктурних пројеката или текућих трошкова, а за којима настаје потреба као последица обављања делатности Предузећа. Наведене обавезе нису у потпуности под контролом Предузећа, јер зависе и од испуњења обавеза преузетих од стране локалних самоуправа, потписница споразума. У неким споразумима није наведена вредност потребних финансијских средстава за испуњење обавеза Предузећа или наведена вредност није довољно поуздана, јер потиче из ранијих година. Предузеће није вршило процену вероватноће и износа средстава потребних за њихово измирење, која није мала, с обзиром да се врше плаћања и евидентирају обавезе по испостављеним фактурама и ситуацијама. Наведено није у складу са чланом 37 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа (пречишћен текст) и параграфима 30 и 86 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје за 2018. годину.

Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, обелоданило потенцијалне обавезе према локалним самоуправама, које се односе на финансирање инфраструктурних пројеката или текућих трошкова, а за којима настаје потреба као последица обављања делатности Предузећа на начин и са информацијама за које је то било изводљиво, с тим да су обелодањени и разлози о немогућности објављивања информација о процени финансијског ефекта и других информација које је неизводљиво обелоданити. На описани начин Предузеће је поступило у складу са захтевима прописаним чланом 46 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфима 30, 86 и 91 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.4 Потенцијалне обавезе по основу споразума са локалним самоуправама.

1.2 Предузеће је делимично отклонило пет неправилности.

1.2.1 Предузеће је делимично отклонило неправилност откривену у ревизији за 2018. годину, јер је део објеката јавне намене-некретнине који су Закључком Владе Републике Србије одузети Предузећу као објекти који нису у функцији обављања делатности искњижило из пословних књига, и наставило је активности на реализацији наведених закључака. Међутим, у финансијским извештајима за 2022. годину Предузеће и даље исказује некретнине у вредности од 1.983.273 хиљада динара.

У претходној ревизији утврђено је да је Предузеће у финансијским извештајима за 2018. годину исказало некретнине у вредности од 2.388.676 хиљада динара, за које није било могуће потврдити да испуњавају услове за признавање, прописане параграфом 7 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, у смислу остваривања прилива будућих економских користи и параграфа 4.4 (а) Концептуални оквир за финансијско извештавање, у смислу да су некретнине контролисане од стране Предузећа. Иако су наведене некретнине, Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-6442/2016 од 15.07.2016. године и допуном тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20.02.2017. године, одузете Предузећу као објекти јавне намене који нису у функцији обављања делатности, за њих још увек нису одређени нови носиоци права коришћења, односно корисници којима би Предузеће пренело те некретнине, а користи од коришћења дела тих некретнина су под контролом Предузећа, јер посредно омогућавају Предузећу остваривање економске користи.

Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је део објеката јавне намене-некретнине који су Закључком 05 бр. 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године, као и допуном тог Закључка 05 број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, одузети Предузећу као објекти који нису у функцији обављања делатности искњижило из пословних књига, и наставило је активности на реализацији наведених закључака. Међутим, у финансијским извештајима за 2022. годину Предузеће и даље исказује некретнине у вредности од 1.983.273 хиљада динара, за које није било могуће потврдити да испуњавају услове за признавање, прописане параграфом 7 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, у смислу остваривања прилива будућих економских користи и параграфа 4.4 (а) Концептуални оквир за финансијско извештавање, у смислу да су некретнине контролисане од стране Предузећа. Иако су наведене некретнине, Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године и допуном тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, одузете Предузећу као објекти јавне намене који нису у функцији обављања делатности, за њих још увек нису одређени нови носиоци права коришћења, односно корисници којима би Предузеће пренело те некретнине, а користи од коришћења дела тих некретнина су под контролом Предузећа, јер посредно омогућавају Предузећу остваривање економске

користи.

У вези са утврђеним дали смо препоруку за отклањање неправилности (Препорука број 2).

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.2 Некретнине, постројења и опрема-одузимање објеката јавне намене.

1.2.2 Предузеће је делимично отклонило неправилност откривену у ревизији за 2018. годину, јер је проверу корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина постројења и опреме вршило приликом процене фер вредности енергетских некретнина постројења и опреме са стањем на дан 01.01.2021. године, као и што је у 2021. години вршило проверу корисног века за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у пословној 2022. и 2023. години. Међутим, Предузеће није вршило проверу корисног века употребе свих средстава нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима за сва средства евидентирана као средства у употреби.

У претходној ревизији утврђено је да Предузеће није вршило преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, постројења и опреме и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима. Наведено није у складу са чланом 6 став 6 и чланом 12 став 7 Одлуке о рачуноводственим политикама Предузећа, параграфом 104 МРС 38 Нематеријална имовина и параграфом 51 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема. Последица наведене неправилности је исказивање у аналитичкој евиденцији одређеног броја средстава која су и даље у употреби, а немају исказану садашњу вредност, односно укупни трошкови амортизације су распоређени током дела корисног века употребе средстава, а не током целог периода коришћења. Укупна набавна вредност потпуно амортизованих нематеријалних и материјалних средстава до 31.12.2018. износи 41.606.102 хиљаде динара.

Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је проверу корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина постројења и опреме вршило приликом процене фер вредности енергетских некретнина постројења и опреме са стањем на дан 01.01.2021. године, као и што је у 2021. години вршило проверу корисног века за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у пословној 2022. и 2023. години. Међутим, Предузеће није вршило проверу корисног века употребе свих средстава (нематеријалне имовине, некретнине постројења и опреме) и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су

очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима за сва средства евидентирана као средства у употреби. Наведено није у складу са чланом 6 и чланом 13 Одлуке о рачуноводственим политикама Предузећа, параграфом 104 МРС 38 Нематеријална имовина и параграфом 51 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема. Последица наведене неправилности је исказивање у аналитичкој евиденцији одређеног броја средстава која су и даље у употреби, а немају исказану садашњу вредност, односно укупни трошкови амортизације су распоређени током дела корисног века употребе средстава, а не током целог периода коришћења. Укупна набавна вредност потпуно амортизоване нематеријалне имовине и некретнина, постројења и опреме са стањем на дан 31. децембар 2022. износила је 7.919.067 хиљаде динара (са стањем на дан 31. децембар 2018. године износила је 41.606.102 хиљаде динара).

У вези са утврђеним дали смо препоруку за отклањање неправилности (Препорука број 3).

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.3 Преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме.

1.2.3 Предузеће је делимично отклонило неправилност откривену у ревизији за 2018. годину, јер је донело и примењује интерни акт којим је уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању активности Предузећа, начин процене количина отпадног материјала, прихватљиво одступање измерених и процењених количина отпада као и услове под којим се одступања сматрају прихватљивим. Међутим, код неких огранака Предузећа отпадни материјал се не уводи у пословне књиге или се уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао.

У претходној ревизији утврђено је да Предузеће није у финансијским извештајима за 2018. годину и раније године, исказало све количине отпадног материјала који има тржишну вредност, а односи се на отпадно гвожђе и челик, бакар, алуминијум, бронзу, месинг, оловне батерије, отпад од електричне и електронске опреме, каблове бакарне и алуминијумске и други отпадни материјал, који је настао расхоровањем габаритних и вишекомпонентних постројења и опреме. Наведени отпадни материјал, Предузеће или уопште не уводи у пословне књиге или га уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао. Наведено није у складу са параграфом 27 и 28 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којима је за састављање финансијских извештаја прописана примена обрачунске основе рачуноводства. Није било могуће утврдити евентуалне ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа.

Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је донело и примењује интерни акт којим је уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању активности Предузећа, као и приликом расходовања сталне имовине, укључујући и начин процене количина отпадног материјала који настаје по расходовању постројења и опрема уз уважавање специфичности истих средстава, прихватљиво одступање измерених и процењених количина отпада као и услове под којим се одступања сматрају прихватљивим. Међутим, код неких огранака Предузећа (Огранак ТЕ Никола Тесла и РБ Колубара) и даље се не исказују у материјалном и финансијском књиговодству све количине отпадног материјала који има тржишну вредност. Наведени отпадни материјал, наведени огранци или уопште не уводи у пословне књиге или га уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао. Наведено није у складу са параграфом 27 и 28 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којима је за састављање финансијских извештаја прописана примена обрачунске основе рачуноводства.

У вези са утврђеним дали смо препоруку за отклањање неправилности (Препорука број 4).

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.7 Залихе отпадног и застарелог материјала.

1.2.4 Предузеће је делимично отклонило неправилност откривену у ревизији за 2018. годину, јер је вредност залиха готових производа (угаљ) у Огранку ТЕ КО Костолац и залиха недовршене производње у Огранку РБ Колубара утврдило у складу са МРС 2 Залихе и Инструкцијом о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака. Међутим, вредности залиха готових производа-угља у Огранку РБ Колубара није утврђена у складу са МРС 2 Залихе и донетом Инструкцијом, те су залихе готових производа (угља) на дан 31. децембар 2022. године више исказане за 49.048 хиљада динара.

У претходној ревизији утврђено је да вредност залиха недовршене производње и готових производа исказана у износу од 1.842.686 хиљада динара, није утврђена у складу са параграфима од 12-18 МРС 2 Залихе, јер је у обрачун цене коштања учинака Предузеће укључило и трошкове који не доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и у садашње стање. На тај начин Предузеће је преценило исказану вредност залиха. Ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје није било могуће утврдити, јер рачуноводственим политикама или другим интерним актом нису уређене врсте и распоред трошкова који се укључују у обрачун цене коштања залиха учинака.

Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Вредност залиха готових готових производа у Огранку ТЕ КО Костолац и залиха недовршене производње у Огранку РБ Колубара је утврђена у складу са МРС 2 Залихе и Инструкцијом о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака. Вредности залиха готових производа-угља у Огранку РБ Колубара није утврђена у складу са параграфима 12-18 МРС 2 Залихе и наведеном Инструкцијом јер је Предузеће у обрачун вредности залиха укључило и трошкове који не доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и садашње стање у износу од 1.245.521 хиљада динара. Наведено је имало за последицу да залихе готових производа (угља) на дан 31. децембар 2022. године буду више исказане за 49.048 хиљада динара као и да повећање вредности залиха недовршених и готових производа буде више исказано у истом износу. Предузеће није донело Општи акт предвиђен чланом 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима. Поменути чланом је одређено да Директор ЈП ЕПС, односно привредних друштава посебним општим актом одређује методе алокације индиректних и директних трошкова по носиоцима.

У вези са утврђеним дали смо препоруку за отклањање неправилности (Препорука број 5).

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.8 Недовршена производња и готови производи.

1.2.5 Предузеће је делимично отклонило неправилност откривену у ревизији за 2018. годину, јер је поступило по препоруци датој у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тј. наставило је започете активности са оснивачем у циљу решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа. Међутим, до 31. децембра 2022. године нису завршене све активности предвиђене Законом о јавној својини, јер Влада Републике Србије, која врши права оснивача, је у претходном периоду донела више Закључака о давању ствари у јавној својини у својину Предузећа, као и о одузимању објеката јавне намене који нису у функцији обављања делатности, а да по том основу нису измењени оснивачки акт и исказани износ основног капитала у финансијским извештајима Предузећа.

У претходној ревизији није било могуће потврдити износ основног капитала исказаног у финансијским извештајима Предузећа за 2018. годину, у износу од 359.939.739 хиљада динара, јер је оснивач доносио закључке о давању ствари у јавној својини у својину Предузећа, као и о одузимању објеката јавне намене који нису у функцији обављања делатности, а да по том основу нису измењени оснивачки акт и исказани износ основног

капитала у финансијским извештајима Предузећа. Наведено није у складу са члановима 42 и 45 Закона о јавној својини и члановима 6 и 10 Закона о јавним предузећима, којима је, поред осталог, прописано да Република Србија може улагати у капитал јавног предузећа и право својине на стварима у јавној својини, уз одређене изузетке, да се вредност ствари и права које се уносе у капитал јавног предузећа, процењују на начин утврђен законом којим се уређује правни положај привредних друштава и да се по основу измена у капиталу и улозима врше одговарајуће промене оснивачког акта, односно статута.

Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је поступило по препоруци датој у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тј. наставило је започете активности са оснивачем у циљу решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа. Предузеће је документовало да је подносило надлежном Министарству рударства и енергетике Предлоге за допуну Закључака Владе 312-6573/2018-2 од 17. јула 2018. године о успостављању права својине на производним објектима (допис број 12.01.244608/2-20 од 6. октобра 2020. године, број 12.01.113321/1-21 од 25. фебруара 2021. године) као и Ургенцију број 12.01.113321/2-21 од 13. јула 2021. године за доношење акта Владе о успостављању одговарајућег права ЈП ЕПС на рударским објектима и објектима који су у функцији рударских објеката. Такође, након добијеног Мишљења Министарства финансија којим се изјаснило на Предлог за допуну Закључака Владе, Предузеће је Министарству рударства и енергетике поднело 17. маја 2022. године и Предлог за доношење аката Владе о улагању права својине на непокретностима у својини Републике Србије у капитал ЈП ЕПС у складу са Законом о јавној својини. Међутим, до 31. децембра 2022. године нису завршене све активности предвиђене члановима 42 и 45 Закона о јавној својини. Влада Републике Србије, која врши права оснивача, је у претходном периоду донела више Закључака о давању ствари у јавној својини у својину Предузећа, као и о одузимању објеката јавне намене који нису у функцији обављања делатности, а да по том основу нису измењени оснивачки акт и исказани износ основног капитала у финансијским извештајима Предузећа.

У вези са утврђеним дали смо препоруку за отклањање неправилности (Препорука број 6).

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.10 Основни капитал-Улози оснивача у својину јавног предузећа.

**1.3 За једну
неправилност мере
исправљања су
неприменљиве.**

1.3.1 Мера исправљања неправилности откривене у ревизији за 2018. годину, која се односи рекласификацију са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане није примењива, јер са стањем на дан 31. децембар 2022. године није било дугорочних финансијских пласмана које би требало рекласификовати са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане.

У претходној ревизији утврђено је да је Предузеће преценило дугорочне, а потценило краткорочне финансијске пласмане за износ од 3.097.824 хиљаде динара, јер није део дугорочних финансијских пласмана у државне обвезнице Републике Србије, који доспева 12. јануара 2019. године, на дан 31.12.2018. године рекласификовало са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане. Наведено није у складу са параграфом 66 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којим је прописано да се средство за које се очекује да ће се реализовати у року од 12 месеци након извештајног периода, класификује као краткорочно.

На основу ове неправилности, дату препоруку у 2022. години Предузеће није могло применити из објективних разлога, јер у оквиру дугорочних финансијских пласмана са стањем на дан 31. децембар 2022. године није било дугорочних финансијских пласмана које би требало рекласификовати са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане.

Више детаља у вези са овим налазом дато је у Прилогу 3 – поднаслов 3.1.5 Учешћа у капиталу осталих правних лица и друге ХоВ расположиве за продају.

II РЕЗИМЕ ОТКРИВЕНИХ НЕПРАВИЛНОСТИ И ПРЕПОРУКА

1. Резиме откривених неправилности

ПРИОРИТЕТ 1¹

У поступку ревизије нису откривене неправилности првог приоритета

ПРИОРИТЕТ 2²

- 1) Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је донело и примењује интерни акт којим је уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању активности Предузећа, као и приликом расходања сталне имовине, укључујући и начин процене количина отпадног материјала који настаје по расходању постројења и опрема уз уважавање специфичности истих средстава, прихватљиво одступање измерених и процењених количина отпада као и услове под којим се одступања сматрају прихватљивим. Међутим, код неких огранака Предузећа (Огранак ТЕ Никола Тесла и РБ Колубара) и даље се не исказују у материјалном и финансијском књиговодству све количине отпадног материјала који има тржишну вредност. Наведени отпадни материјал, наведени огранци или уопште не уводи у пословне књиге или га уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао. Наведено није у складу са параграфом 27 и 28 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којима је за састављање финансијских извештаја прописана примена обрачунске основе рачуноводства. (3.1.7 Залихе отпадног и застарелог материјала - Откривена неправилност 4).
- 2) Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Вредност залиха готових готових производа (угаљ) у Огранку ТЕ КО Костолац и залиха недовршене производње у Огранку РБ Колубара је утврђена у складу са МРС 2 Залихе и Инструкцијом о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака. Вредности залиха готових производа-угља у Огранку РБ Колубара није утврђена у складу са параграфима 12-18 МРС 2 Залихе и наведеном Инструкцијом јер је Предузеће у обрачун вредности залиха укључило и трошкове који не доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и садашње стање у износу од 1.245.521 хиљада динара. Наведено је имало за последицу да залихе готових производа (угља) на дан 31. децембар 2022. године буду више исказане за 49.048 хиљада динара као и да повећање вредности залиха недовршених и готових производа буде више исказано у истом износу. Предузеће није донело Општи акт предвиђен чланом 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима. Поменути чланом је одређено да Директор ЈП ЕПС, односно привредних друштава посебним општим актом одређује методе алокације индиректних и директних трошкова по носиоцима. (3.1.8 Недовршена производња и готови производи - Откривена неправилност 5).
- 3) Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је извршило миграцију података у Техничком центру Нови Сад на нову платформу. Међутим, због откривених недостатака, миграција података није извршена на SPARC серверски систем са Solaris

¹ ПРИОРИТЕТ 1 – Неправилности које је могуће отклонити у року од 90 дана,

² ПРИОРИТЕТ 2 – Неправилности које је могуће отклонити у року до годину дана

оперативним системом већ на НР платформу за централизовано управљање и администрацију критичних сервиса. Према информацијама добијеним у поступку ревизије SPARC серверски систем са пратећим софтвером се налази у Дата центру у Новом Саду и није у продукционој употреби. Набавна вредност SPARC серверског система са пратећим софтвером је износила 52.681.209 динара. (1.1 Финансијско управљање и контрола - Откривена неправилност 1).

ПРИОРИТЕТ 3³

- 4) Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је део објеката јавне намене-некретнине који су Закључком 05 бр. 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године, као и допуном тог Закључка 05 број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, одузети Предузећу као објекти који нису у функцији обављања делатности искњижило из пословних књига, и наставило је активности на реализацији наведених закључака. Међутим, у финансијским извештајима за 2022. годину Предузеће и даље исказује некретнине у вредности од 1.983.273 хиљада динара, за које није било могуће потврдити да испуњавају услове за признавање, прописане параграфом 7 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, у смислу остваривања прилива будућих економских користи и параграфа 4.4 (а) Концептуални оквир за финансијско извештавање, у смислу да су некретнине контролисане од стране Предузећа. Иако су наведене некретнине, Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године и допуном тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, одузете Предузећу као објекти јавне намене који нису у функцији обављања делатности, за њих још увек нису одређени нови носиоци права коришћења, односно корисници којима би Предузеће пренело те некретнине, а користи од коришћења дела тих некретнина су под контролом Предузећа, јер посредно омогућавају Предузећу остваривање економске користи. (3.1.2 Некретнине, постројења и опрема-одузимање објеката јавне намене - Откривена неправилност 2).
- 5) Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је проверу корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина постројења и опреме вршило приликом процене фер вредности енергетских некретнина постројења и опреме са стањем на дан 01.01.2021. године, као и што је у 2021. години вршило проверу корисног века за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у пословној 2022. и 2023. години. Међутим, Предузеће није вршило проверу корисног века употребе свих средстава (нематеријалне имовине, некретнине постројења и опреме) и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима за сва средства евидентирана као средства у употреби. Наведено није у складу са чланом 6 и чланом 13 Одлуке о рачуноводственим политикама Предузећа, параграфом 104 МРС 38 Нематеријална имовина и параграфом 51 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема. Последица наведене неправилности је исказивање у аналитичкој евиденцији одређеног броја средстава која су и даље у употреби, а немају исказану садашњу вредност, односно укупни трошкови амортизације су распоређени током дела корисног века употребе средстава, а не током целог периода коришћења. Укупна набавна вредност

³ ПРИОРИТЕТ 3 – Неправилности које је могуће отклонити у року до три године дана

потпуно амортизоване нематеријалне имовине и некретнина, постројења и опреме са стањем на дан 31. децембар 2022. износила је 7.919.067 хиљаде динара (са стањем на дан 31. децембар 2018. године износила је 41.606.102 хиљаде динара). (3.1.3 Преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме - Откривена неправилност 3).

- б) Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је поступило по препоруци датој у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тј. наставило је започете активности са оснивачем у циљу решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа. Предузеће је документовало да је подносило надлежном Министарству рударства и енергетике Предлоге за допуну Закључака Владе 312-6573/2018-2 од 17. јула 2018. године о успостављању права својине на производним објектима (допис број 12.01.244608/2-20 од 6. октобра 2020. године, број 12.01.113321/1-21 од 25. фебруара 2021. године) као и Ургенцију број 12.01.113321/2-21 од 13. јула 2021. године за доношење акта Владе о успостављању одговарајућег права ЈП ЕПС на рударским објектима и објектима који су у функцији рударских објеката. Такође, након добијеног Мишљења Министарства финансија којим се изјаснило на Предлог за допуну Закључака Владе, Предузеће је Министарству рударства и енергетике поднело 17. маја 2022. године и Предлог за доношење аката Владе о улагању права својине на непокретностима у својини Републике Србије у капитал ЈП ЕПС у складу са Законом о јавној својини. Међутим, до 31. децембра 2022. године нису завршене све активности предвиђене члановима 42 и 45 Закона о јавној својини 16. Влада Републике Србије, која врши права оснивача, је у претходном периоду донела више Закључака о давању ствари у јавној својини у својину Предузећа, као и о одузимању објеката јавне намене који нису у функцији обављања делатности, а да по том основу нису измењени оснивачки акт и исказани износ основног капитала у финансијским извештајима Предузећа. (3.1.10 Основни капитал-Улози оснивача у својину јавног предузећа - Откривена неправилност б).

2. Резиме препорука

ПРИОРИТЕТ 1¹

У поступку ревизије нису дате препоруке првог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 2²

- 1) Препоручујемо Субјекту ревизије да обезбеди услове за једнообразну примену интерног акта којим је уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању његових активности као и једнообразно рачуноводствено евидентирање пословних промена у вези са кретањем, признавањем и престанком признавања отпада у пословним књигама. (3.1.7 Залихе отпадног и застарелог материјала - Препорука број 4).
- 2) Препоручујемо Субјекту ревизије да у обрачун вредности залиха готових производа (угља) у РБ Колубара укључи трошкове предвиђене МРС 2 Залихе као и да донесе општи акт из члана 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима којим ће одредити методе алокације индиректних и директних трошкова по носиоцима. (3.1.8 Недовршена производња и готови производи – Препорука број 5).

- 3) Препоручујемо Субјекту ревизије да донесе одлуке у вези са коришћењем SPARC серверског система са Solaris оперативним системом и да у зависности од донетих одлука одреди књиговодствени статус овога средства. (1.1 Финансијско управљање и контрола – Препорука број 1).

ПРИОРИТЕТ 3³

- 4) Препоручујемо Субјекту ревизије да Влади Републике Србије, која врши права оснивача, доставља континуирано, на годишњем нивоу, извештај о реализацији Закључка 05 Број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године, као и допуни тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, са навођењем проблема у њиховој реализацији и предлогом мера за њихово превазилажење. (3.1.2 Некретнине, постројења и опрема-одузимање објеката јавне намене - Препорука број 2).
- 5) Препоручујемо Субјекту ревизије да у складу са усвојеним Рачуноводственим политикама и начелима, МРС 16 Некретнине, постројења и опрема и МРС 38 Нематеријална имовина, настави да врши проверу корисног века употребе целокупне нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме и уколико су очекивања заснована на новим проценама у вези са корисним веком употребе знатно различита од претходних, да изврши промене корисног века употребе у складу са МРС 8 Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке. (3.1.3 Преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме - Препорука број 3).
- 6) Препоручујемо Субјекту ревизије да настави активности са Оснивачем у циљу даљег решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које Оснивач улаже у капитал и својину Друштва и да након тога покрене иницијативу код оснивача за процену неновчаног улога у основни капитал и усклађивање оснивачког акта и статута Друштва са прописима. (3.1.10 Основни капитал-Улози оснивача у својину јавног предузећа - Препорука број 6).

III ЗАХТЕВ ЗА ДОСТАВУ ОДАЗИВНОГ ИЗВЕШТАЈА

Акционарско друштво „Електропривреда Србије“, Београд је, на основу члана 40 став 1 Закона о Државној ревизорској институцији, дужно да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених неправилности (одазивни извештај) у року од 90 дана почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

- 1) навођење ревизије, на коју се он односи;
- 2) кратак опис неправилности у пословању, које су откривене ревизијом;
- 3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио неправилности у свом пословању или мере за умањење ризика од појављивања одређене неправилности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Акционарско друштво „Електропривреда Србије“, Београд је обавезно да у одазивном извештају искаже мере исправљања по основу откривених неправилности датих у Извештају о ревизији правилности пословања, као и да поступи по датим препорукама, осим оних које су отклоњене у току обављања ревизије и садржане у поглављу Предузете мере у поступку ревизије. За мере исправљања је дужно да уз одазивни извештај достави доказе према следећем:

- За неправилности другог приоритета, односно које је могуће отклонити у року до годину дана, и трећег приоритета, односно које је могуће отклонити у року до три године, Акционарско друштво „Електропривреда Србије“, Београд обавезно је да достави акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања неправилности или смањења ризика од појављивања неправилности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице.

На основу члана 40 став 2 Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитости навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и ревизија одазивног извештаја. Такође, извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57 став 1 тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјекат ревизије у чијем су пословању откривене неправилности, не подносе у прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене неправилности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне неправилности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институције је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40 ст. 7 до 13 Закона о Државној ревизорској институцији.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева број 41
11000 Београд, Србија
12. октобар 2023. године

IV КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕВИЗИЈЕ

Ревизија је спроведена на основу члана 9 Закона о Државној ревизорској институцији⁴, Програма ревизије Државне ревизорске институције за 2023. годину⁵ и Закључка о спровођењу ревизије Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд⁶.

1. Предмет ревизије

Спроводи се ревизија правилности пословања Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2022. годину која се односи на предузимање мера за отклањање неправилности утврђених у Извештају о ревизији финансијских извештаја, Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину.

2. Ревидирани период пословања

Ревизијом је обухваћено пословање субјекта ревизије у периоду од 1. јануара 2022. године до 31. децембра 2022. године.

3. Информације о субјекту ревизије

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд, Балканска 13, основано је Одлуком Владе Републике о оснивању јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије 05 број 023-396/2005-1 од 27. јануара 2005. године, која је ступила на снагу 1. јула исте године („Службени гласник РС“, број 12/2005). Током периода пословања више пута је вршено усклађивање пословања Јавног предузећа са Законом о јавним предузећима.

Од оснивања Предузећа код истог су спроведене следеће статусне промене и то:

- 1. јула 2015. године - припајање зависних привредних друштава за производњу енергије и производњу угља Предузећу,
- 4. јануара 2016. године - извршено је издвајање дела имовине привредног друштва ОДС „ЕПС Дистрибуција“ уз припајање Предузећу и
- 1. јуна 2016. године - извршено је припајање привредног друштва „ЕПС Снабдевање“ Предузећу.

Затим, у периоду који претходи датуму 1. јануар 2021. године, Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ било је једини оснивач Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, Масарикова 1-3, регистрованог за обављање делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом.

Закључком Владе 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17. децембра 2020. године усвојен је План за спровођење активности у циљу реорганизације Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, на основу којег је ЈП „Електропривреда Србије“:

- унело нови неновчани улог и то некретнине и опрему у власништву ЈП ЕПС, као и нематеријалну имовину, учешће у капиталу осталих правних лица и потраживања у укупној вредности од 18.264.193 хиљада динара и на тај начин повећавало основни капитал Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд. Ова промена неновчаног улога је регистрована у Регистру привредних субјеката АПР дана 23. децембра 2020. године,

- закључило Уговор о преносу удела у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са ЈП „Електропривреда Србија“ на Републику Србију, број 12.01.655216/1-20 од 29. децембра 2020. године (оверен од стране јавног бележника), на

⁴ „Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07, 36/10 и 44/18 – др. закон.

⁵ Број: 06-1645/2022-02/2 од 20. децембра 2022. године

⁶ Број: 400-45/2023-06/1 од 4. јануара 2023. године

основу Одлуке Надзорног одбора, која промена је регистрована у Регистру привредних субјеката АПР дана 31. децембра 2020. године.

Пун назив: Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд

Скраћени назив: ЈП „ЕПС“, Београд

Седиште и адреса: Балканска 13, Београд

Матични број: 20053658

ПИБ: 103920327

Претежна делатност Предузећа: 35.14 - Трговина електричном енергијом (у оквиру које је енергетска делатност снабдевање електричном енергијом)

Претежна делатност Предузећа у ревидираном периоду је енергетска делатност – шифра делатности 35.14 - трговина електричном енергијом. Поред претежне делатности Предузеће обавља и друге делатности: производња електричне енергије, производња, прерада и транспорт угља, производња паре и топле воде у комбинованим процесима и др. Делатност производње и комерцијалног и гарантованог снабдевања електричном енергијом Предузеће обавља у огранцима, који су регистровани у Агенцији за привредне регистре:

- Огранак ХЕ ЂЕРДАП, Трг Краља Петра 1, Кладово,
- Огранак ДРИНСКО-ЛИМСКЕ ХЕ, Трг Душана Јерковића 1, Бајина Башта
- Огранак ТЕНТ, Богољуба Урошевића-Црног 44, Обреновац,
- Огранак ТЕ-КО КОСТОЛАЦ, Николе Тесле 5-7, Костолац,
- Огранак ПАНОНСКЕ ТЕ-ТО, Булевар Ослобођења 100, Нови Сад,
- Огранак РБ КОЛУБАРА, Светог Саве 1, Лазаревац,
- Огранак ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ, Царице Милице 2, Београд,
- Огранак ЕПС Снабдевање, Царице Милице 2, Београд.

Предузеће поседује лиценцу за обављање делатности снабдевања електричном енергијом број 312-137/2015-Л-І од 23. децембра 2015. године са роком важења десет година и лиценцу за обављање енергетске делатности јавног снабдевања електричном енергијом број 312-149/2016-Л-І од 25. августа 2016. године са роком важења до избора гарантованог снабдевача, а најдуже десет година.

Предузеће поседује Решење о одређивању резервног снабдевача 05 број: 312-9267/2020 („Службени гласник РС" бр. 140/2020) од 19. новембра 2020. године, када је Влада Републике Србије одредила Предузеће за резервног снабдевача електричном енергијом крајњих купаца који немају право на јавно снабдевање на период од две године од дана доношења овог решења. Ово решење је замењено Решењем о одређивању снабдевача који ће обављати резервно снабдевање електричном енергијом 05 број: 312-9219/2022-1 („Службени гласник РС" бр. 127/2022) од 17. новембра 2022. године. Новим решењем Влада Републике Србије одредила је Предузеће за резервног снабдевача електричном енергијом крајњих купаца који немају право на јавно снабдевање на период од шест месеци од дана доношења овог решења, по цени од 392,50 EUR/MWh, без ПДВ. Цена резервног снабдевања утврђује се на годишњем нивоу по унапред одређеној формули.

На дан 31. децембар 2022. године Предузеће је једини оснивач следећих привредних друштава:

1. Друштва за трговину електричном енергијом „ЕПС Трговање“ д.о.о. са седиштем у Љубљани, Тиволска цеста број 48, Република Словенија, за обављање делатности трговине електричном енергијом.

2. Друштва за трговину електричном енергијом „Електросевер“ д.о.о. са седиштем у Северној Митровици, Филипа Вишњића бб, Косово и Метохија, за обављање делатности трговине електричном енергијом и услуге дистрибуције електричне енергије. Друштво је

основано Одлуком Надзорног одбора од 20. јануара 2016. године уз сагласност Владе Републике Србије Решењем бр. 05 број 023-923/2016 од 11. фебруара 2016. године. Регистрација Друштва је извршена дана 7. новембра 2018. године. Друштво није почело са радом.

Поред наведеног, Предузеће је:

1. стекло 71,90% удела у правном лицу Друштво за извођење грађевинских радова у рударској инфраструктури и експлоатацију неметала „Колубара - Грађевинар“ д.о.о. Лазаревац, Јанка Стајчића 1, по основу конверзије потраживања Друштва у основни капитал у складу са Унапред припремљеним планом реорганизације „Колубаре - Грађевинар“ д.о.о. Лазаревац дана 14. децембра 2017. године,

2. стекло 51% удела у Друштву „Хидроелектроенергетски систем Горња Дрина“ доо Фоча, Немањина број 19, Република Српска приступањем члана и повећањем капитала Друштва, и то дана 19. новембра 2020. године уписом у Регистар пословних субјеката Округног привредног суда у Требињу.

Предузеће је оснивач и три јавна предузећа са територије Косова и Метохије и то: Јавног предузећа за производњу термоелектричне енергије ТЕ „Косово“, Обилић, Јавног предузећа за производњу, прераду и транспорт угља ПК „Косово“, Обилић и Јавног предузеће за дистрибуцију електричне енергије „Електрокосмет“, Приштина, над којим од јуна 1999. године нема административну и управљачку контролу.

Поред наведеног, Предузеће има значајно учешће у привредном друштву „Моравске хидроелектране“ д.о.о., Београд основаном са RWE Generation Hydro GmbH, Савезна Република Немачка (RWE AG), са учешћем у капиталу друштва од 49% у вредности од 255.095 ЕУР. Циљ оснивања друштва је изградња система хидроелектрана на реци Велика Морава који се састоји од најмање 5 (пет) хидроелектрана укупне снаге од око 150 (сто педесет) MW.

Предузеће је имало значајно учешће и у капиталу привредног друштва „Ибарске хидроелектране“ д.о.о., Краљево. Међутим, дана 31. јануара 2022. године је покренут поступак принудне ликвидације друштва „Ибарске хидроелектране“ д.о.о. који је окончан дана 15. априла 2022. године.

Обављање делатности Јавног предузећа уређено је Законом о енергетици⁷, Законом о рударству и геолошким истраживањима⁸, Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије⁹ и другим материјалним прописима.

Органи управљања ЈП „Електропривреда Србије“, Београд су: Надзорни одбор и Директор.

Председника и чланове Надзорног одбора (укупно пет) именује Оснивач. Надзорни одбор уз сагласност Оснивача доноси: дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја и одговоран је за њихово спровођење; доноси годишњи, односно трогодишњи програм пословања, усклађен са дугорочним и средњорочним планом пословне стратегије; доноси Статут; одлуке о расподели добити односно начину покрића губитака; одлучује о повећању и смањењу основног капитала; доноси акта о исплати стимулације директора и извршних директора; одлучује о давању гаранција, авала, јемства, залога и других средстава обезбеђења, за послове који нису из оквира делатности од општег интереса, одлучује о располагању средствима у јавној својини, доноси акта о процени вредности капитала као и програм и одлуку о својинској трансформацији; одлучује о промени делатности; промени седишта и

⁷ „Службени гласник РС“, бр. 145/14, 95/18 – др. закон, 40/21 и 35/23

⁸ „Службени гласник РС“, бр. 101/15, 95/18 – др. закон и 40/21

⁹ „Службени гласник РС“, број 40/21

пословног имена Предузећа као и о другим питањима за које је законом и актом Оснивача одређено да се доносе уз сагласност Оснивача. Осим овога Надзорни одбор самостално утврђује: пословну стратегију и пословне циљеве и доноси акта пословне политике која се непосредно примењују у Предузећу; стара се о реализацији годишњег односно трогодишњег програма пословања и усваја тромесечне и друге извештаје о степену реализације ових програма; утврђује акте пословне политике као и услове регулисања доспелих потраживања; усваја финансијске извештаје; предлаже оснивачу одлуке о промени правне форме и измени оснивачког акта; успоставља, одобрава и прати рачуноводство; доноси акта о рачуноводству и утврђује рачуноводствене политике и политике управљања ризицима; бира ревизора; надзире рад директора; одлучује о отуђењу, стицању и давању у закуп непокретности; закључује уговор о раду са директором предузећа; именује чланове Комисије за ревизију; доноси програм решавања вишка запослених и доноси друга акта из свог делокруга према надлежностима из Закона и Статута Предузећа.

Директора Предузећа именује Оснивач на период од четири године, након спроведеног јавног конкурса. Директор представља и заступа Предузеће; организује и руководи процесом рада; одговоран је за законитост рада Предузећа; предлаже дугорочни и средњорочни план пословне стратегије; предлаже годишњи и трогодишњи програм пословања и одговоран је за спровођење; предлаже финансијски извештај; извршава одлуке Надзорног одбора; бира и разрешава извршне директоре са којима закључује уговоре о раду; бира и разрешава представника у Скупштини друштва капитала чији је једини власник ово предузеће уз сагласност Владе; предлаже пословну стратегију и циљеве; одлучује о образовању и престанку огранка; доноси акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места; одлучује о појединачним правима, обавезама и одговорностима запослених, доноси планове набавки и планове јавних набавки; именује стамбену комисију, доноси и друге одлуке у складу са Законом, Статутом и одлукама Надзорног одбора.

Јавно предузеће има и Комисију за ревизију од три члана које именује у разрешава Надзорни одбор и која поступа у складу са правима и обавезама утврђеним законом и Статутом Предузећа. Комисија за ревизију припрема, предлаже и проверава спровођење рачуноводствених политика и политика управљања ризицима; испитује примену рачуноводствених стандарда и оцењује садржину финансијских извештаја; испитује испуњеност услова за израду консолидованих финансијских извештаја; учествује у поступку избора ревизора или по потреби предлаже отказ уговора са ревизором; врши надзор над поступком ревизије; врши проверу независности и објективности ревизора и обавља и друге послове које јој повери Надзорни одбор. Комисија за ревизију најмање једном годишње подноси Извештај Надзорном обору о питањима из своје надлежности.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд је на дан 31. децембар 2022. године имало 19.631 запослених.

Промена правне форме, пословног имена и претежне делатности Предузећа

Током 2023. године дошло је до промене правне форме Предузећа. Поступак промене правне форме из форме јавног предузећа у правну форму нејавног акционарског друштва покренут је Закључком Владе 05 број 023-15149/2014 од 27. новембра 2014. године, којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд. Програмом реорганизације предвиђена је промена правне форме Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд у акционарско друштво.

Влада Републике Србије, усвојила је Стратегију државног власништва и управљања привредним субјектима који су у власништву Републике Србије за период од 2021. до 2027.

године¹⁰, којом је као једна од мера за постизање општих и посебних циљева, дефинисана и промена правне форме јавних предузећа у АД или ДОО.

Надзорни одбор Предузећа је дана 9. децембра 2022. године донео одлуку број: 12.01.846279/6-22 о усвајању Предлога одлуке о промени правне форме Предузећа у акционарско друштво којом се предлаже Оснивачу доношење одлуке о промени правне форме, као наставак претходно наведених активности.

Предлог одлуке је 9. децембра 2022. године, упућен и објављен на сајту Агенције за привредне регистре и на интернет страници ЈП „Електропривреда Србије“.

Донет је Оснивачки акт Друштва 6. априла 2023. године, чији је оснивач и једини акционар Република Србија, која своја права остварује преко Владе Републике Србије. У складу са Оснивачким актом донет је и Статут Друштва, 6. априла 2023. године. Ова документа регистрована су у Агенцији за привредне регистре 13. априла 2023. године. Основни капитал Друштва је 100% акцијски капитал и подељен је на 36.510.509 обичних акција са правом гласа, појединачне номиналне вредности од 10.000,00 динара. Све обичне акције издате су и у власништву су оснивача.

Чланом 9. Оснивачког акта Друштва од 06. априла 2023. године се констатује:

- да ће председник и чланови Надзорног одбора Јавног предузећа Електропривреда Србије“, Београд, именовани решењем које је објављено у Сл. гласнику бр. 41/21 и 46/22, вршити функцију председника и чланова Надзорног одбора Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, Београд до именовања нових представника од стране Скупштине Друштва;

- да ће вршилац дужности директора Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд, вршити функцију Генералног директора Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, Београд до избора Генералног директора Друштва, у складу са Законом, а који ће поднети пријаву за промену правне форме Друштва и извршити оверу оснивачког акта у складу са законом;

- да Извршни директори Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд, именовани одлуком вршиоца дужности директора Јавног предузећа, број 12.01.823211/1-22 од 1. децембра 2022. године, настављају да обављају функцију извршних директора у оквиру Извршног одбора Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, Београд.

Такође је предвиђено да ће Оснивач именовати овлашћеног представника Оснивача у Скупштину Друштва у року од 10 дана.

Влада је 25. априла 2023. године именовала министра рударства и енергетике за представника оснивача у Скупштину Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, Београд, на период од четири године.

Промена правне форме Предузећа регистрована је у Регистру агенције за привредне регистре Решењем о усвајању регистрационе пријаве о промени правне форме број БД 36389/2023 од 13. априла 2023. године којим се мења правна форма јавног предузећа у акционарско друштво, па се мења и пословно име тако што се брише пословно име Јавно предузеће Електропривреда Србије, Београд и уписује ново пословно име Акционарско друштво Електропривреда Србије, Београд чији је скраћени назив ЕПС АД Београд. Овим решењем региструје се и промена претежне делатни па се брише 35.14 - трговина електричном енергијом и уписује 35.11- производња електричне енергије. Овим решењем од 13. априла 2023. године врши се и промена функције дотадашњег в.д. директора коме се уписује нова функција у Друштву: генерални директор. Међутим новим решењем Агенције за привредне

¹⁰ „Службени гласник РС“, број 36/21

регистре број БД 37692/2023 од 20. априла 2023. године претходно регистрованом генералном директору у Друштву региструје се промена функције у в.д. генералног директора. Решењем Агенције за привредне регистре број БД 57590/2023 од 19. јуна 2023. године, региструје се промена вршиоца дужности директора, који је регистрован претходно наведеним решењем од 20. априла 2023. године.

Агенција за привредне регистре је Решењем број БД 55265/2023 од 13. јуна 2023. године регистровала промену забележбе којом се уписује у Регистар привредних субјеката забележба спора покренутог пред Привредним судом у Београду, бр. П 2196/2023 ради утврђења ништавости промене правне форме привредног друштва Акционарско друштво „Електропривреда Србије“, Београд по тужби тужиоца, Покрет развоја у слободи.

Органи Акционарског друштва „Електропривреда Србије“ су Скупштина, Надзорни одбор и Извршни одбор. Скупштина именује чланове Надзорног одбора, док Надзорни одбор именује генералног директора и извршне директоре који чине Извршни одбор.

Променом правне форме успостављена је претежна делатност Друштва 35.11 - производња електричне енергије која обухвата производњу електричне енергије у хидроелектранама, у термоелектранама и топланама коришћењем чврстих, течних и гасовитих горива или снабдевањем из других обновљивих извора енергије, затим производња у електранама за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије.

Поред ове делатности Друштво обавља и све друге делатности у складу са важећим прописима и општим актима и одлукама Друштва.

4. Обим ревизије, ограничења у погледу обима

У складу са ISSAI 4000 – Стандард за ревизију правилности пословања и са усвојеним приступом у Државној ревизорској институцији прибавили смо довољно адекватних и поузданих доказа за давање закључка да ли је предмет ревизије у складу, по свим материјално значајним питањима са применљивим критеријумима.

Ови поступци укључују и процену ризика од материјално значајне неусклађености са прописима.

Спровели смо процену ризика од материјално значајне неусклађености са прописима у областима за које су у поступку ревизије у 2019. години утврђене неправилности.

На основу процене ризика утврђено је постојање ризика у предузимању мера исправљања по препорукама датим у Извештају о ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије”, Београд, за 2018. годину.

Ради остваривања циљева ревизије, а на основу процене ризика, спровели смо адекватне ревизорске поступке да би добили уверавање у разумној мери да ли су мере исправљања откривених неправилности у Извештају о ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије”, Београд за 2018. годину, спроведене на задовољавајући начин.

Приликом спровођења ревизије није било ограничења у погледу обима, посматране су све неправилности које су утврђене у претходно спроведеној ревизији, дате препоруке и мере предузете у поступку ревизије које су описане у Извештају о ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије”, Београд за 2018. годину.

Предузеће је у законском року доставило Одазивни извештај у коме је навело које је мере исправљања предузело ради отклањања утврђених неправилности, а на основу ког је Државна ревизорска институција издала Послеревизиони извештај о мерама исправљања Јавног предузећа „Електропривреда Србије”, Београд.

У Послеревизионом извештају о мерама исправљања Јавног предузећа „Електропривреда Србије”, Београд је утврђено да је за 18 неправилности Предузеће предузело мере исправљања које су оцењене као задовољавајуће, за три неправилности мере исправљања су оцењене као делимично задовољавајуће.

5. Критеријуми

У ревизији правилности пословања Предузећа извршена је процена усклађености предмета ревизије са следећим прописима који су идентификовани као извор критеријума:

- 1) Закон о Државној ревизорској институцији⁴,
- 2) Закон о буџетском систему¹¹,
- 3) Закон о рачуноводству¹²,
- 4) Интерна акта субјекта ревизије,
- 5) подзаконски прописи који су донети у вези спровођења ових закона.

6. Методологија рада

У вршењу ове ревизије спровели смо следеће поступке:

- анализу прописа, општих и интерних аката који уређују области у којима су утврђене неправилности у Извештају о ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину,
- испитивање активности, одлука Предузећа у вези са предузимањем мера за отклањање утврђених неправилности у Извештају о ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину,
- интервјуисање одговорних особа Предузећа.

Након добијања довољних и одговарајућих доказа за оцену предмета ревизије састали смо се са представницима Предузећа како бисмо их упознали са прелиминарним налазима и закључцима ревизије, потврдили тачност чињеница и добили одговоре и коментаре одговорних лица.

7. Стандарди ревизије примењени у ревизији

Ревизија је извршена у складу са ИССАИ 100 „Фундаментални принципи ревизије јавног сектора“, ИССАИ 400 „Фундаментални принципи ревизије правилности пословања“ и ИССАИ 4000 „Стандард за ревизију правилности пословања“.

¹¹ „Службени гласник РС“ бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр., 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20 и 118/21

¹² „Службени гласник РС“, бр. 73/19 и 44/21 – др. закон

V Прилози

Прилог 1 – Интерна контрола и интерна ревизија

Интерна финансијска контрола представља скуп политика и процедура које руководство успоставља у циљу економичног, ефикасног и ефективног испуњавања циљева субјекта ревизије, поштовања спољашњих правила и политика управљања, заштите имовине и података, спречавања и препознавања превара и грешака, очувања квалитета рачуноводствених евиденција и правовременог пружања поузданих финансијских и управљачких информација. Интерна контрола у јавном сектору код корисника јавних средстава обухвата:

- 1) финансијско управљање и контролу;
- 2) интерну ревизију;
- 3) хармонизацију и координацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије коју обавља Министарство финансија – Централна јединица за хармонизацију.

1.1 Финансијско управљање и контрола

Законом о буџетском систему¹¹ и Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору¹³ прописана је обавеза руководиоца корисника јавних средстава да успостави систем финансијског управљања и контроле.

У оквиру система финансијског управљања и контроле одвија се процес који је у функцији постизања циљева у области поузданог финансијског извештавања и области усклађености пословања Предузећа са важећим законима и другим прописима. Закон о буџетском систему¹¹, чланом 80 утврђује да систем интерних контрола обухвата: (а) финансијско управљање и контролу код корисника јавних средстава, (б) интерну ревизију и (в) хармонизацију и координацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије коју обавља Министарство финансија - Централна јединица за хармонизацију.

Према члану 81 Закона о буџетском систему¹¹, корисници јавних средстава успостављају финансијско управљање и контролу, која се спроводи политикама, процедурама и активностима са задатком да се обезбеди разумно уверавање да ће своје циљеве остварити кроз: пословање у складу са прописима, унутрашњим актима и уговорима; реалност и интегритет финансијских и пословних извештаја; економично, ефикасно и ефективно коришћење средстава; заштиту средстава и података (информација).

Према наведеној одредби Закона о буџетском систему¹¹ финансијско управљање и контрола обухвата следеће елементе:

- 1) контролно окружење;
- 2) управљање ризицима;
- 3) контролне активности;
- 4) информисање и комуникације;
- 5) праћење и процену система.

Финансијско управљање и контрола организује се као систем процедура и одговорности свих лица у организацији.

За успостављање, одржавање и редовно ажурирање система финансијског управљања и контроле, одговоран је руководилац корисника јавних средстава.

¹³ „Службени гласник РС“ број 89/19

1.1.1 Контролно окружење

Контролно окружење има пресудан утицај на одлучивање и извршавање предвиђених активности и у значајној мери креира и утиче на функционисање и ефикасност укупног система интерне контроле Предузећа. Контролно окружење одражава став и свест о интерној контроли у оквиру Предузећа. Уколико успостављени систем контроле није одговарајући и ако контролно окружење није позитивно, мање су шансе да укупни систем интерне контроле буде успешан. Фактори који се одражавају унутар контролног окружења обухватају: функције и надлежности, стил рада, методе доделе и делегирања овлашћења и одговорности, организациону структуру Предузећа и одговарајуће субординације.

Руководство Предузећа је одговорно за успостављање одговарајуће организационе структуре која јасно додељује одговорности и овлашћења, одређује одговарајуће контроле и надзире њихову адекватност и ефективност. Укључивање највишег руководства у питања интерне контроле је од кључне важности за постизање њене ефикасности, чиме се даје тон који одређује да ли контролно окружење доприноси ефикасном функционисању интерне контроле. Систем финансијског управљања и контроле односи се на све руководиоце и запослене, а обухвата све организационе јединице, процесе, активности, програме и пројекте у оквиру корисника јавних средстава.

Органи Предузећа у 2022. години су били Надзорни одбор и директор. Председника и чланове Надзорног одбора (укупно пет) именује Оснивач.

Функцију в.д. директора Предузећа су током 2022. године обављала два лица. Прво лице је ову функцију обављало до регистравања оставке у Предузећу, када је избрисано као законски заступник предузећа решењем Агенције за привредне регистре број БД 4987/2022 од 27. јануара 2022. године. Друго лице је решењем Агенције за привредне регистре број БД 19547/2022 уписано као законски заступник на функцији в.д. директора Предузећа дана 10. марта 2022. године.

Контролно окружење обухвата следеће принципе:

- 1) Посвећеност интегритету и етичким вредностима руководства и запослених;
- 2) Вршење надзора над развојем и учинком интерне контроле од стране управљачке структуре;
- 3) Успостављање структура и линија извештавања, као и система надлежности и одговорности у остваривању циљева од стране руководства;
- 4) Посвећеност привлачењу, развоју и задржавању стручних појединаца, у складу са циљевима корисника јавних средстава;
- 5) Одговорност запослених за реализацију својих задужења у погледу интерне контроле ради остваривања циљева корисника јавних средстава.

Мисија Предузећа је сигурно снабдевање купаца електричном енергијом, по тржишним условима, уз континуирану производњу, подизање квалитета услуга и задовољства купаца, унапређење бриге о животној средини и увећање опште добробити заједнице.

Визија „Електропривреде Србије“ је да буде друштвено одговорна, тржишно оријентисана и профитабилна компанија, конкурентна на регионалном тржишту уз поштовање највиших стандарда пословања и одрживог развоја, препозната као поуздан партнер домаћим и међународним компанијама.

Правилником о организацији и систематизацији послова у Јавном предузећу „Електропривреда Србије“, од јуна 2015. године са припадајућим изменама из 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 закључно са мартом 2021. године, уређује се унутрашња организација и систематизација послова Предузећа у циљу обављања послова из своје делатности за коју је основано.

Предузеће своју делатност обавља у осам огранака (огранци су наведени у тачки 3. Информације о субјекту ревизије).

Послови који се обављају код послодавца систематизују се према врсти, сложености, одговорности и другим условима потребним за њихово обављање у оквиру организационих делова и група послова утврђених Правилником.

У оквиру Сектора рачуноводства послови се обављају у оквиру три службе и то: Служба рачуноводства, Служба пореза и Служба за контролу потраживања и обавеза. Према Правилнику у овом сектору обављају се следећи послови: планирање, организовање, руковођење, координација и контролисање извршења рачуноводствених и пореских послова Огранка, примена јединствене методологије рада на нивоу Сектора, вођење пословних књига и пореских евиденција Огранка, састављања биланса стања и биланса успеха Огранка, припремања информација за потребе састављања биланса стања и биланса успеха, статистичког извештаја, извештаја о осталом резултату, извештаја о новчаним токовима и извештаја о променама на капиталу и напоменама уз финансијске извештаје Огранка као саставног дела финансијског извештаја ЈП ЕПС, састављање парцијалног пореског биланса Огранка, пријаве за порез на добит правних лица и других извештаја и прибављање доказа у складу са законом, састављање финансијског извештаја по делатностима Огранка, састављање исправа о обрачуну дугованог ПДВ-а, акцизе, пореза на имовину и осталих обавеза према држави за Огранак, подношење парцијалних пријава Служби пореза ЈП ЕПС или пријава надлежним органима за чије је подношење надлежан Огранак, фискална контрола улазних рачуноводствених исправа, усклађивање пословних књига и аналитичке евиденције у билингу по основу комерцијалног, резервног и гарантованог снабдевања, усклађивање пословних књига са помоћним евиденцијама по свим основама, вођења помоћних евиденција, обезбеђивање потребних извештаја за екстерне и интерне кориснике информација о пословању у вези са пословима из надлежности Сектора, иницирање и учествовање у изради предлога програмских захтева за измену и израду апликативних софтвера потребних за реализацију и праћење послова из надлежности Сектора, дефинисање предлога процедура и других докумената потребних за обављање послова из надлежности Сектора, контрола поштовања законске регулативе, интерних процедура и других аката из делокруга рада Сектора, учешће у изради аката којима се уређује пословање Огранка и ЈП ЕПС.

1.1.2 Управљање ризицима

Ефикасан систем интерне контроле захтева препознавање и континуирану процену и оцењивање материјалних ризика који могу онемогућити постизање планираних циљева. Могу се разликовати нефинансијски ризици који обухватају оперативни ризик, правни ризик, ризик имица, политички ризик и др. и финансијски ризици који су повезани са управљањем јавним средствима. Ризик ликвидности представља ризик неефикасног управљања приливом средстава и може имати утицаја на финансијску стабилност Предузећа, неиспуњавање обавезе према добављачима, извршење планираних активности и задатака, исплату зарада. Ризици могу бити присутни у готово свим аспектима рада Предузећа, те је обавеза руководства да ове ризике континуирано процењује и истим управља, са задатком да пружи разумно уверавање да ће планирани циљеви бити остварени.

Управљање ризицима обухвата идентификовање, процену и контролу над потенцијалним догађајима и ситуацијама које могу имати негативан ефекат на остварење циљева корисника јавних средстава, са задатком да пружи разумно уверавање да ће ти циљеви бити остварени.

Према члану 7 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору¹³ ради вршења ових активности руководиоца корисника јавних средстава усваја Стратегију управљања ризиком, која се ажурира сваке три године, као и у случају када се контролно окружење значајније измени.

Управљање ризицима обухвата следеће принципе:

- 1) Корисник јавних средстава утврђује циљеве на начин који је довољно јасан да би се омогућила идентификација и процена ризика који се односе на те циљеве;
- 2) Анализу ризика у оквиру корисника јавних средстава као основ за одлучивање о начину управљања ризицима;
- 3) Процену ризика од могућности преваре;
- 4) Идентификовање и анализу промена у оквиру корисника јавних средстава које би могле значајније утицати на систем интерне контроле.

Према Смерницама за управљање ризицима Министарства финансија наводи се да је један од могућих алата за идентификовање и сагледавање ризика на нивоу Предузећа успостављање Регистра ризика, анализе ризика и оцене ризика, те процене финансијских последица активације тих ризика. Такође је потребно да се врши ажурирање регистра ризика са одређеном учесталošћу. Свака организација мора да припреми сопствену Стратегију управљања ризицима, која ће утврдити оквир за идентификовање ризика, њихову процену, решавање, извештавање и праћење. Сврха управљања ризицима је да пружи разумно уверавање да ће организација остварити своје циљеве. Стратегија управљања ризицима мора бити усвојена на одговарајућем нивоу руковођења, односно од стране надлежног органа. Регистар ризика је документ који пружа организацији кључне информације о ризицима и лицима одговорним за управљање ризицима. Ризици који утичу на остваривање циљева организације морају бити идентификовани и повезани са кључним пословним процесима. Морају се проценити могућности реализовања свих ризика и њихове последице. Један од кључних задатака руководиоца јесте управљање ризицима, тако да како стратешки, тако и оперативни ризици, треба да буду редовна тема разматрања на састанцима руководства.

У поступку ревизије је утврђено да је Предузеће током 2020. године спровело поступак јавне набавке за набавку услуге - Стратегија управљања ризицима и да је октобра месеца 2020. године, закључило уговор о предметној набавци, који подразумева три фазе (фаза 1: успостављање функције управљања ризицима; фаза 2: увођење система за управљање ризицима; фаза 3: примена и усклађивање система управљања ризицима у Предузећу).

Област рада овог пројекта према наведеном уговору се састоји од следећих активности:

1. Анализа и процена постојећег (AS-IS) спољног амбијента,
2. Анализа и процена постојећег (AS-IS) унутрашњег амбијента,
3. Анализа и процена постојећих (AS-IS) процеса,
4. Политике управљања ризицима,
5. Оквир за управљање ризицима (Risk management framework),
6. Правилник о регистру ризика ЈП ЕПС,
7. База ризика и
8. Унапређење капацитета и обука ресурса.

Коначним Извештајем о извршеним услугама од 22. јуна 2022. године је потврђена реализација уговореног пројекта након свеобухватне имплементације од 19 месеци и 21 дан.

На основу овог пројекта о увођењу Стратегије управљања ризицима Надзорни одбор је на другој ванредној седници од 18. маја 2023. године усвојио Политику управљања ризицима, која је по претходно наведеном пројекту била припремљена. Ова Политика управљања

ризицима заједно са пратећим процедурама, упутствима, методологијама и другим повезаним интерним документима, одређује смернице у погледу функционисања система за управљање ризицима. У оквиру модула 6. и 7. претходно наведеног уговореног пројекта је обрађена припрема Правилника о регистру ризика и иницијална База ризика. Према истој је извршена класификација ризика на Стратешке ризике и Опште ризике. Утврђена је листа најзначајнијих ризика и дат је списак ризика у Предузећу и то: политички ризици; ризици у производњи угља; ризик ликвидности; ризик стратешког планирања; ризик инвестиција и кадровски ризици.

1.1.3 Контролне активности

Контролне активности су писане политике и процедуре и њихова примена, а успостављају се ради пружања разумног уверавања да су ризици који утичу на постизање циљева ограничени на прихватљив ниво.

Политиком се дефинише шта треба радити, док поступци служе за спровођење дефинисане политике. Контролним поступцима имплементирају се контролне политике путем специфичних и рутинских задатака којим се обухватају основне функције контролних активности које треба да буду одвојене и адекватно надгледане, а то су: сегрегација дужности; ауторизација, овлашћење и одобравање; систем дуплог потписа; адекватно документовање; правила за приступ средствима и информацијама; и интерна верификација и поуздано извештавање.

Контролне активности могу бити превентивне и корективне. Превентивне контроле представљају проактивне контроле које се одвијају истовремено са извршавањем трансакције и имају задатак да спрече настанак или деловање одређене неправилности, грешке или другог облика деформације. Корективне контроле представљају контроле које се одвијају накнадно, након завршетка пословне трансакције и имају задатак да открију и искажу деловање одређене неправилности, грешке или другог облика настале деформације - с циљем да се утврде и елиминишу њене негативне последице и да се њено деловање спречи у наредном периоду.

Контролне активности обухватају следеће принципе:

- 1) Одабир и развој контролних активности за свођење ризика на прихватљив ниво;
- 2) Одабир и развој општих контролних активности информационих технологија у пословним информационим системима да би се подстакло остваривање циљева;
- 3) Спровођење контролних активности кроз политике у којима су дефинисана очекивања, као и кроз процедуре у којима се те политике реализују.

Контролне активности морају бити одговарајуће, а трошкови за њихово увођење не смеју превазићи очекивану корист од њиховог увођења. Контролне активности које служе за свођење ризика на прихватљив ниво морају бити анализиране и ажуриране најмање једном годишње, према члану 8. Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору¹³.

С тим у вези у Предузећу је донет 2015. године Правилник о организацији и систематизацији послова у Јавном предузећу „Електропривреда Србије“, од јуна 2015. године са припадајућим изменама из 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 закључно са мартом 2021. године.

У Предузећу су донети: Правилник о рачуноводству од априла 2021. године; Упутство о начину пописа имовине и обавеза од октобра 2020. године са изменом од септембра 2021. године; Одлука о рачуноводственим политикама и начелима од децембра 2021. године; Упутство о начину састављања пореског биланса и пореске пријаве за обрачун пореза на добит од јуна 2021. године; Упутство о начину поступања у вези додељивања уговора страном лицу

за набавку услуга и праћење реализације по закљученом уговору ради састављања пореских извештаја од јуна 2021. године; Упутство о начину признавања отпада који настаје приликом обављања активности ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Инструкција о начину састављања обрасца пријаве за евиденцију обвезника накнаде за енергетску ефикасност и обрасца пријаве о обрачуна накнаде за унапређење енергетске ефикасности обвезника ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Упутство о начину састављања пореске пријаве пореза на имовину и других јавних прихода пореског обвезника ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Упутство о начину састављања пореске пријаве пореза на додату вредност и вођења пореских евиденција у ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Правилник о ближем уређењу јавних набавки од децембра 2022. године. Током 2022. године реализован је пројекат Стратегија управљања ризицима.

Такође Предузеће је усвојило Процедуре за кључне пословне процесе, које су се примењивале током 2022. године као нпр: припрема и усвајање Програма пословања; процедура за набавке; пријем кадрова и премештај; управљање документима у Предузећу; израда, измена и повлачење докумената; магацинско пословање; чишћење објеката; технички послови производње енергије; унапређење пословања у производњи енергије; управљање енергетском ефикасношћу у производњи енергије; израда/измена Плана електроенергетског портфела Предузећа за временски хоризонт до три године; извештавање, ЕПС трговање; управљање маркетингом у Предузећу; производња, прерада и транспорт угља и откривке; развој процеса у производњи угља; унапређење ефикасности у рударству и друге.

Према препорученом приручнику Министарства финансија представљени су неки алати помоћу којих се може одржавати и редовно ажурирати систем финансијског управљања и контроле, на који начин су дате смернице корисницима јавних средстава за његово успостављање, одржавање и ажурирање. С тим у вези препоручује се израда Листе пословних процеса као и израда Мапе пословних процеса која обухвата шири дијапазон информација и, поред назива пословног процеса и активности, који су већ описани у Листи пословних процеса, дефинише и његов циљ, резултат, ризике, процедуре и веза са другим пословним процесима. Израдом мапе се добија свеобухватан опис организације и њеног делокруга, а уочавају се и међусобна повезаност пословних процеса, евентуални недостаци свих описаних пословних процеса и њихова могућа унапређења у циљу побољшања рада целокупне организације.

У поступку ревизије је утврђено да у Предузећу постоји Листа кључних пословних процеса и Мапа пословних процеса у којој су идентификована процеси и подпроцеси, која се периодично ажурира у складу са променама у Предузећу и која је последњи пут ажурирана марта месеца 2023. године. У поступку ревизије је утврђено да не постоји званичан акт о усвајању Листе и Мапе пословних процеса, али да су исте утврђене и да се по потреби ажурирају.

1.1.4 Информисање и комуникације

За успешно финансијско управљање и контролу од битног значаја је успостављање адекватног информационог система и ефективно комуницирање на свим хијерархијским нивоима корисника јавних средстава.

Информације и комуникација обухватају следеће принципе:

- 1) Прибављање, креирање и употребу релевантних и квалитетних информација како би се подстакло функционисање интерне контроле;
- 2) Интерну размену информација, укључујући циљеве и одговорности за интерну контролу, које су неопходне да би се подстакло функционисање интерне контроле;
- 3) Комуникацију са екстерним странама о питањима која утичу на функционисање компоненти интерне контроле.

Рачуноводствени систем представља основну претпоставку за ефикасно функционисање система рачуноводног информисања. Њега чине запослени, сви предвиђени поступци, технички уређаји и успостављене евиденције за стварање рачуноводствене информације, као и пренос информација до доносиоца одлука, корисника услуга и шире јавности. Све релевантне информације о битним интерним и екстерним догађајима и активностима, у финансијском и нефинансијском облику треба идентификовати, прикупити, обрадити и на одговарајући начин саопштити. Да би се то остварило неопходан је информациони систем којим се обухватају опште контроле и контроле појединих рачунарских апликација, што подразумева успостављање одговарајућег рачуноводног система путем кога се врши евидентирање трансакција, контролисање пословања, заштита имовине и припрема извештаја.

Увођење SAP ERP HANA платформе започето је у 2017. години. SAP ERP HANA платформа је документ-оријентисани систем у ком се врши евидентирање и класификација/нотификација рачуноводствене документације путем кључева књижења, који се употребом шеме књижења евидентирају у главној књизи. Наведени поступак је предуслов за процес евидентирања пословних промена у дневнику и на финансијским картицама главне књиге. Да би корисник апликације/рачуновођа утврдио промет и стање неке финансијске картице мора накнадно анализирати кључеве за књижење и утврђивати (сабирати и одузимати) износе појединачне ставке. У ревидираном периоду SAP ERP HANA платформу користе Управа Предузећа и Огранци ЕПС Снабдевање, Обновљиви извори и РБ Колубара, док остали огранци користе друге информационе системе.

Систем за обрачун и наплату електричне енергије обухвата потрошаче гарантованог снабдевања, комерцијалног и резервног снабдевања. Очитана стања се уносе у систем за обрачун и наплату. Служба за обрачун електричне енергије на почетку сваког месеца даје елементе за обрачун који се тестирају и одобравају за коначну обраду. Након одобреног обрачуна за претходни месец, штампају се обрачуни и експедују купцима. Обрачуни са свим потребним елементима се евидентирају на аналитичким картицама купаца. Аналитичке картице садрже пренети износ из претходне пословне године, месечне обрачуне и уплате.

Информациони систем за обрачун и наплату електричне енергије за потрошаче гарантованог снабдевања за подручја Крагујевац и Ниш је на SAP HANA технолошкој платформи.

Информациони системи за потрошаче гарантованог снабдевања на подручју Београд, Нови Сад и Краљево користе Oracle сервер базе података у различитим верзијама.

Обрачун и наплата за потрошаче комерцијалног и резервног снабдевања за територију Републике Србије се обавља у једној апликацији.

1.1.5 Праћење и процена система

Праћење и процена система подразумева континуирани процес надгледања финансијског управљања и контролу његове адекватности, функционалности, као и одговарајуће дизајнирање, са циљем побољшања његове ефикасности. Праћење и процена система се изводи на неколико начина: текућим увидом, самопроцењивањем и интерном ревизијом.

Комисија за ревизију

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд, у складу са Законом о јавним предузећима, Одлуком о усклађивању пословања Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд са Законом о јавним предузећима и Статутом Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ (ЈП ЕПС број 12.01.250616/75-18 од 24. августа 2018. године - пречишћен текст) има Комисију за ревизију.

Надзорни одбор је на 65. редовној седници, од 28. фебруара 2020. године, донео Одлуку о начину рада Комисије за ревизију Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, број 12.01.109179/32-2020.

Према Редовном годишњем Извештају о раду Комисије за ревизију за 2022. годину, број 12.02.44324/18-22 од 18. октобра 2022. године, Комисија за ревизију је током 2022. године одржала пет редовних седница на којима су разматрана питања из надлежности рада ове комисије, на којима је усвојен и овај годишњи извештај. Планом рада Комисије за ревизију биле су предвиђене следеће активности током 2022. године и то: преглед постојећих аката којим се уређују рачуноводствене политике; оцена усаглашености постојећих аката зависних привредних друштава са актима Предузећа; разматрање иницијативе за изменом рачуноводствених политика ради поузданијег информисања; предлог општег акта којим се уређују рачуноводствене политике; провера спровођења рачуноводствених политика; провера усклађености интерних аката којима је уређена политика управљања ризицима; покретање иницијативе за измену интерних аката којима је уређена политика управљања ризицима који произилазе из материјално финансијског пословања; пружање помоћи Надзорном одбору у прегледању, оцени и одобравању кључних политика у вези са системом управљања ризицима; пружање подршке Надзорном одбору у редовном прегледу и оцени свеобухватног профила ризика Предузећа укључујући и Мапу ризика која садржи најзначајније ризике са којима се Предузеће суочава као и толеранцију на ризике.

На петој седници Комисије за ревизију од 18. октобра 2022. године два члана су поднела захтев за разрешење чланства из Комисије за ревизију, из личних разлога, због чега на овој седници која је била последња седница у 2022. години није донет План рада Комисије за ревизију за 2023. годину, како је прописано чланом 15 став 2 Одлуке о начину рада Комисије за ревизију Јавног предузећа „Електропривреда Србије“.

На седници Надзорног одбора Предузећа 1. марта 2023. године донета је Одлука о именовању Комисије за ревизију која је 24. марта 2023. године донела План рада Комисије за ревизију за 2023. годину.

1.2 Интерна ревизија

Корисници јавних средстава треба да успоставе интерну ревизију у складу са чланом 82 Закона о буџетском систему¹¹.

Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору¹⁴, чланом 3. став 1. прописани модели успостављања интерне ревизије код корисника јавних средстава: 1) организовањем посебне функционално независне организационе јединице за интерну ревизију у оквиру корисника јавних средстава, која непосредно извештава руководиоца корисника јавних средстава; 2) организовањем заједничке јединице за интерну ревизију на предлог два или више корисника јавних средстава, уз претходну сагласност Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија; 3) обављањем интерне ревизије од стране јединице интерне ревизије другог корисника јавних средстава, на основу споразума, уз претходну сагласност Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија. Изузетно, кад не постоје услови за организовање јединице за интерну ревизију из става 1. овог члана, послове јединице за интерну ревизију може да обавља и интерни ревизор запослен код корисника јавних средстава.

Предузеће је корисник јавних средстава у смислу члана 2 став 1 тачка 5) Закона о буџетском систему.

¹⁴ „Службени гласник РС“ бр. 99/11, 106/13

Према члану 82 Закона о буџетском систему¹¹ корисници јавних средстава успостављају интерну ревизију. За успостављање и обезбеђење услова за адекватно функционисање интерне ревизије одговоран је руководилац корисника јавних средстава.

Интерна ревизија је организационо независна од делатности коју ревидира, није део ни једног пословног процеса, односно организационог дела организације, а у свом раду је непосредно одговорна руководиоцу корисника јавних средстава.

Функционална независност интерне ревизије се обезбеђује самосталним одлучивањем о: подручју ревизије на основу процене ризика, начину обављања ревизије и извештавању о обављеној ревизији.

Интерна ревизија на основу објективног прегледа доказа обезбеђује уверавање о адекватности и функционисању постојећих процеса управљања ризиком, контроле и управљања организацијом да ли ови процеси функционишу на предвиђен начин и омогућују остварење циљева организације.

Интерна ревизија пружа саветодавне услуге које се састоје од савета, смерница, обуке, помоћи или других услуга у циљу повећања вредности и побољшања процеса управљања датом организацијом, управљања ризицима и контроле.

Интерну ревизију обављају интерни ревизори. Интерни ревизори у вршењу функције, примењују међународне стандарде интерне ревизије, етички кодекс интерне ревизије и принципе објективности, компетентности и интегритета.

Руководилац корисника јавних средстава до 31. марта текуће године за претходну годину на прописани начин извештава министра о функционисању система интерне ревизије.

Одлуком о основама унутрашњег организовања Електропривреде Србије број 2870/1-15 од 16. јуна 2015. године утврђено је да се образује Сектор за интерну ревизију и контролу, као организациона целина којом непосредно руководи директор ЈП „ЕПС“. Правилником о организацији и систематизацији послова у ЈП ЕПС број 2871/1-15 од 16. јуна 2015. године са припадајућим изменама и допунама утврђене су основе организовања и руковођења интерне ревизије у ЈП „ЕПС“, као и организација рада и систематизација послова који се у истом обављају.

Сектор за интерну ревизију и контролу састоји се из две службе:

- 1) Служба за интерну ревизију и контролу пословног система и
- 2) Служба за интерну ревизију и контролу информационо-комуникационих система и техничка питања.

По подацима из Годишњег извештаја о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије за 2022. годину, достављеног Министарству финансија, Централној јединици за хармонизацију, у Предузећу, у оквиру Сектора за интерну ревизију је запослено 10 лица на пословима интерне ревизије.

Према Повељи интерне ревизије број 12.01-691296/2-19 од 13. децембра 2019. године, утврђено је да делокруг рада интерне ревизије није ограничен и обухвата све програме, активности и процедуре у ЈП „ЕПС“ и зависним привредним друштвима.

У 2022. години предмет интерне ревизије било је пословање у Предузећу и то: попис имовине и обавеза-подсистем попис залиха и потраживања и обавеза; осигурање имовине и лица; уговарање, издавање рачуна и наплата код комерцијалних купаца за период 1. јануара до 31. децембра 2021. године.

Поред Повеље интерне ревизије, Предузеће је усвојило интерна акта која регулишу функционисање интерне ревизије, и то:

- 1) Приручник за интерну ревизију ЈП ЕПС број 739/2-14 од 05 фебруара 2014. године
- 2) Стратешки План интерне ревизије за период 2021 - 2023. године, број 12.01.41958/1-2021 од 22. јануара 2021. године;
- 3) Стратешки План интерне ревизије за период 2022 - 2024. године, број 20.600-12.01.650167/1-3 21 од 10. децембра 2021. године;

Према годишњем извештају о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије за 2022. годину, који је достављен Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију, Сектор за интерну ревизију и контролу спровео је 18 интерних ревизија од којих су два уверавања за праћење извршења препорука, те да су дате 34 препоруке, од којих:

- 1) нема неприхваћених препорука,
- 2) број спроведених препорука је 16,
- 3) нема делимично спроведених препорука,
- 4) број неспроведених препорука којима није истекао рок спровођења на дан 31. децембар 2022. године је 18.
- 5) број спроведених препорука које су дате у претходном периоду, а спроведене су у извештајном периоду током 2022. године је 38.

Годишњи извештај о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије за 2022. годину достављен је Министарству финансија, Централној јединици за хармонизацију 13. марта 2023. године.

У поступку ревизије утврђено је да је Предузеће успоставило интерну ревизију у складу са Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору¹⁴.

Извештавање о систему финансијског управљања и контроле

Чланом 19 Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору¹³ је прописано да руководилац корисника јавних средстава извештава министра финансија о адекватности и функционисању успостављеног система финансијског управљања и контроле до 31. марта текуће године за претходну годину на обрасцима које припрема Централна јединица за хармонизацију. Чланом 32 Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору¹⁴ је прописано да руководилац корисника јавних средстава доставља годишњи извештај о раду интерне ревизије, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Наведене извештаје за 2022. годину Предузеће је доставило Министарству финансија, Централна јединица за хармонизацију 30. марта месеца 2023. године у благовременом року.

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Постојећи систем финансијског управљања и контроле није у потпуности успостављен на начин како је прописано Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору. У поступку ревизије финансијских извештаја Јавног предузећа Електропривреда Србије за 2018. годину утврђено је да:

- (1) У поступку ревизије није утврђен запослени у чијем је опису послова у Уговору о раду одређено да је одговоран за усаглашавање рачуноводствених података у помоћној и главној књизи Огранка ЕПС Снабдевање са аналитичком евиденцијом купаца за гарантовано снабдевање;
- (2) Увидом у документацију стручних служби о извршеном усаглашавању са стањем на дан 31.12.2018. године, утврђено је да подаци о стању потраживања од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом у помоћним књигама купаца (аналитичким евиденцијама), нису усаглашени са подацима у главној књизи. Технички центри односно центри за подршку гарантованом снабдевању, усаглашавање врше на различитим обрасцима, по различитим критеријумима груписања података и у неким не постоје ни обједињени извештаји о усаглашавању на нивоу центара, већ само појединачни извештаји на нивоу одсека и сектора. Обједињени извештаји о извршеном усаглашавању аналитичких евиденција и главне књиге на нивоу Предузећа, не постоје.
- (3) Предузеће од 12 препорука Интерне ревизије није спровело осам препорука у утврђеном року, а да је за четири препоруке рок за испуњење 31. децембар 2019. године;
- (4) Предузеће је у достављеном Годишњем извештају о систему финансијског управљања и контроле за 2018. годину, навело да су покренуте активности на припреми Решења о именовању Стручног тима, са превасходним задатком да изврши анализу интерних аката и процедура система менаџмента, полазећи при томе од закона и подзаконских аката у складу са којим се обављају финансијски послови, донесе закључке са предлогом мера које треба предузети у циљу унапређења финансијског управљања и контроле у ЈП „ЕПС“ и изради акциони план за припрему политика и процедура система финансијског управљања и контроле у ЈП „ЕПС“, уз уважавање циљева постављених у Трогодишњем програму пословања ЈП „ЕПС“;
- (5) Досадашња имплементација функционалности рачуноводственог софтвера SAP, није омогућила контролу улазних података као и увид у хронологију обављеног уноса пословних промена, јер не постоји опција за генерисање пословне књиге Дневник, што није у складу са чланом 12 став 3 Закона о рачуноводству;
- (6) Информациони систем са апликацијама за обрачун и наплату електричне енергије за категорију купаца гарантованог снабдевања у техничком центру Нови Сад, је технолошки застарео и да користи оперативни систем: Windows Server 2013 R2 Standard Edition и Базу података: Oracle 8i, која је исто застарела. Време за израду резервне копије базе података прелази 24 сата чиме се онемогућава стварање резерве на дневном, недељном и месечном нивоу, а у облику који омогућава ефикасно обнављање базе података у случају квара серверског система. Постојећа копија система може да омогући обнављање базе података само на рачунарском систему истих техничких карактеристика, а такав се више не може набавити јер се не производи, што у случају хардверског отказа постојећег серверског система може да доведе до ризика да у дужем временском периоду онемогући обрачун и наплата електричне енергије. ORACLE SPARC T-4 сервер са лиценцама, набављен је за потребе замене постојеће „билинг базе“ у оквиру Техничког центра Нови Сад. У Техничком центру Нови Сад и даље је у употреби „билинг база“ која је коришћена и пре набавке наведеног ORACLE SPARC T-4 сервера и припадајућих лиценци;

- (7) Извршена је провера начина расподеле потрошње електричне енергије по тарифним зонама (црвена, плава и зелена) у софтверима за обрачун за категорије гарантованог и резервног снабдевања који се користе у техничким центрима и установљено је да постоје разлике у примени Тарифног система за обрачун електричне енергије за тарифне купце. Тарифним системом је подразумеван обрачунски период од 30 дана, а када је дужи или краћи од 30 дана, месечна потрошња се утврђује у сразмерном односу обрачунског периода и периода од 30 дана;
- (8) Одлука о начину рада Комисије за ревизију Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд, број 12.01.343642/37-19 од 16. јуна 2019. годину, између осталог прописује и да Комисија за ревизију даје мишљење на план интерне ревизије и контроле и доставља га директору, што може створити услове да се утиче на план интерне ревизије, а што не би било у складу са чланом 82 Закона о буџетском систему, којим је прописано да се функционална независност интерне ревизије обезбеђује самосталним одлучивањем о подручју ревизије на основу процене ризика, начину обављања ревизије и извештавању о обављеној ревизији;
- (9) Чланом 34 став 7 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима (пречишћен текст) број 12.01.641373/36-18 од 31. децембра 2018. године, уређено је да се исправка потраживања не врши од лица којима се истовремено и дугује и да се не врши исправка потраживања која проистиче из односа између повезаних лица која послују у систему Електропривреде Србије, односно из међусобних односа ЈП „ЕПС“ и привредних друштава. Наведено није у складу са параграфом 58 МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање, према коме се на крају сваког извештајног периода процењује постојање доказа да је дошло до умањења вредности финансијског средства да би се одредио износ сваког губитка услед обезвређења и није у складу са параграфима 66 до 68 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, према којима се имовина класификује као обртна ако се очекује да буде реализована у току уобичајеног пословног циклуса односно у року од 12 месеци након извештајног периода;
- (10) Рачуноводственим политикама Предузећа, које су примењене за састављање Финансијских извештаја за 2018. годину, нису утврђени критеријуми за одређивање материјалности грешке у финансијским извештајима (у апсолутном или релативном износу), а тиме ни критеријуми који одређују рачуноводствени третман исправке материјално значајних грешака из претходног периода.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као делимично задовољавајућу.

Мера исправљања је задовољавајућа за подтачке дате препоруке број 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 и 10.

Мере исправљања нису задовољавајуће за:

- подтачку (3) Препоруке број 1 која се односи на поступање у складу са препорукама интерне ревизије и достављање извештаја о спровођењу препорука Служби за интерну ревизију и контролу пословног система, јер Предузеће од 12 датих препорука по извештајима интерне ревизије из 2018. године није спровело десет препорука,

- за подтачку (4) Препоруке број 1 која се односи унапређења финансијског управљања и контроле у ЈП ЕПС, започете су активности по препоруци именовањем стручног тима. У поступку ревизије одазивног извештаја нису презентовани закључци са предлогом мера које

треба предузети у циљу унапређења финансијског управљања и контроле у ЈП ЕПС и акциони план за припрему политика и процедура система финансијског управљања и контроле у ЈП ЕПС, уз уважавање циљева постављених у Трогодишњем програму пословања ЈП ЕПС.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

(1) Током 2022. године у Предузећу је примењиван Правилник о изменама и допунама правилника о организацији и систематизацији послова у Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ број 12.01.-6881/8-2021 од 15. марта 2021. године. У вези са датом препоруком, да описом послова у уговору о раду јасно одреди запосленог који је на нивоу Предузећа одговоран и за усаглашавање рачуноводствених података у главној књизи са аналитичком евиденцијом купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом, Предузеће је описом послова у поменутом Правилнику и уговору о раду са шефом службе рачуноводства Огранка ЕПС снабдевање одредило да је одговоран за усаглашавање рачуноводствених података у главној књизи са аналитичком евиденцијом купаца на комерцијалном/резервном/гарантованом снабдевању Огранка. Такође, Правилником о организацији и систематизацији послова одређено је да су шеф одељења рачуноводства и главни стручни сарадник за рачуноводство у одељењима рачуноводства Београд, Нови Сад, Краљево, Ниш и Крагујевац одговорни за усклађивање пословних књига и аналитичке евиденције у билингу по основу гарантованог снабдевања за подручја за које су надлежни.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целисти отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је Правилником о организацији и систематизацији послова и уговором о раду са шефом службе рачуноводства Огранка ЕПС снабдевање одредило да је одговоран за усаглашавање рачуноводствених података у главној књизи са аналитичком евиденцијом купаца на комерцијалном/резервном/гарантованом снабдевању.

(2) У вези са датом препоруком да донесе и спроводи одговарајуће процедуре и јединствене обрасце о вршењу, контроли и извештавању на нивоу Предузећа, о усаглашености рачуноводствених података у главној књизи са аналитичком евиденцијом купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом, Предузеће је током 2022. године примењивало Инструкцију о начину усклађивања стања и промета главне књиге са аналитичком евиденцијом купаца на гарантованом снабдевању, Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ број 12.01-122382/1-20 од 26. фебруара 2020. године. Поменутом инструкцијом је прописано да се усклађивање рачуноводствених података у главној књизи са аналитичком евиденцијом у билингу за гарантовано снабдевање врши месечно, квартално и годишње. О извршеном усклађивању за географско подручје Београд, Нови Сад, Краљево, Ниш и Крагујевац сачињава се документ на Обрасцу - Записник о усклађивању главне књиге и билинга за гарантовано снабдевање, који састављају и потписују руководиоци сектора економско-финансијских послова Техничког центра за одређено подручје и директор центра за подршку гарантованом снабдевању за одређено географско подручје Огранка „ЕПС Снабдевање. У случају да се приликом усклађивања утврди неслагање промета и стања у главној књизи и билингу, Сектори за економско-финансијске послове Техничког центра за одређено подручје и Центри за подршку гарантованом снабдевању за одређено подручје Огранка „ЕПС Снабдевање“ дужни су да утврде узроке разлика и исте наведу у Записнику. Служба рачуноводства за ЕПС Снабдевање сачињава извештај о стању главне књиге и билинга по основу гарантованог снабдевања, квартално и на годишњем нивоу на Обрасцима – Извештај о усклађивању рачуноводствених података у главној књизи и билингу за гарантовано снабдевање а на основу Образаца-Записник о усклађивању главне књиге и билинга за гарантовано снабдевање, састављених за последњи месец који припада кварталу/години и промета и стања на рачунима главне књиге на последњи дан

квартала/године. У наредној табели дати су подаци о стању потраживања од купаца за гарантовано снабдевање електричном енергијом на дан 31. децембар 2022. године у главној књизи и билингу (аналитичкој евиденцији).

Табела број 1: Извод из извештаја о усклађивању рачуноводствених података у главној књизи и билингу за гарантовано снабдевање на дан 31.12.2022. године

-у динарима-

Центар за подршку гарантованом снабдевању	Стање на контима главне књиге на дан 31.12.2022.	Стање аналитике купаца (билинга) на дан 31.12.2022.	Разлике на дан 31.12.2022.
Београд	11.311.483.947	11.324.278.510	(12.794.563)
Нови Сад	8.527.659.783	8.532.261.624	(4.601.841)
Краљево	11.818.346.928	11.818.346.928	-
Крагујевац и Ниш	15.870.113.220	15.870.113.220	-
Укупно	47.527.603.878	47.545.000.282	(17.396.404)

Разлика између исказаног стања потраживања од купаца за гарантовано снабдевање ел. енергијом у главној књизи и стања у аналитичкој евиденцији (билингу) у износу од 17.396.404 динара није материјално значајна и објашњена је у Извештају о усклађивању рачуноводствених података у главној књизи и билингу за гарантовано снабдевање на дан 31. децембар 2022. године.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је споредена за 2018. годину, јер је током 2022. године за усклађивање, надзор и извештавање о усаглашености рачуноводствених података у главној књизи са аналитичком евиденцијом купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом примењивало Инструкцију о начину усклађивања стања и промета главне књиге са аналитичком евиденцијом купаца на гарантованом снабдевању, Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, број 12.01-122382/1-20 од 26. фебруара 2020. године.

(3) У поступку ревизије је утврђено према Годишњем извештају о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије за 2022. годину, који је достављен Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију, као и на основу интерних евиденција Предузећа о спроведеним препорукама, да је спроведено 18 интерних ревизија по којима су дате 34 препоруке, од којих су спроведене све препоруке којима је истекао рок за спровођење током 2022. године. Такође је утврђено да је у 2022. години, Сектор за интерну ревизију и контролу ЈП ЕПС први пут спровео „follow-up“ ревизије (бр. 01/2022 и 03/2022), којима је потврђено извршење препорука по претходно обављеним ревизијама.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** неправилност откривену у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, јер је поступало по препорукама Интерне ревизије које су дате током извршених ревизија у 2022. години у роковима одређеним за спровођење.

(4) У поступку ревизије је утврђено да је 26. фебруара 2020. године донето Решење којим је формирана радна група за увођење, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, са задатком да успостави систем финансијског управљања и контроле (ФУК) у Предузећу као свеобухватан систем, политика, процедура и активности којима се обезбеђује уверавање, да ће се циљеви Предузећа остварити на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин.

Такође је утврђено да је Предузеће редовно извештавало Министарство финансија, Централну јединицу за хармонизацију о систему финансијског управљања и контроле, у роковима који су прописани Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору¹¹.

У достављеном образложењу Предузећа се наводи да су током 2021. године представници Предузећа похађали обуку за финансијско управљање и контролу која је организована од стране Министарства финансија, Централне јединице за хармонизацију. У образложењу је наведено и да су Правилником о организацији и систематизацији послова у Предузећу груписани истоврсни и сродни послови и међусобно повезани у организационе целине. На овај начин је обезбеђено јединствено и координирано пословање и ефикасно и рационално извршавање радних задатака. Створени су услови за ефикасно руковођење процесом рада, економично коришћење средстава рада као и рационално коришћење стручних и радних способности запослених. Обезбеђена је непосредна одговорност за организовање послова и извршавање радних задатака. Такође је наведено и да се послови финансија у Предузећу обављају у складу са важећим прописима рачуноводства и ревизије, енергетике, правног положаја зависних привредних друштава и јавних предузећа, пореске политике, платног промета и осигурања, трговине, спољнотрговинског и девизног пословања, заштите конкуренције, банкарског пословања, јавних набавки, прописа из области рада, социјалног и здравственог осигурања, као и других прописа од значаја за обављање делатности.

У Предузећу су донете одлуке, упутства, процедуре, инструкције и слично којима се ближе уређује пословање у одређеним областима и то: Правилник о рачуноводству - пречишћен текст од августа 2020. године; Упутство о начину пописа имовине и обавеза од октобра 2020. године са изменом од септембра 2021. године; Одлука о рачуноводственим политикама и начелима од децембра 2021. године; Упутство о начину састављања пореског биланса и пореске пријаве за обрачун пореза на добит од јуна 2021. године; Упутство о начину поступања у вези додељивања уговора страном лицу за набавку услуга и праћење реализације по закљученом уговору ради састављања пореских извештаја од јуна 2021. године; Упутство о начину признавања отпада који настаје приликом обављања активности ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Инструкција о начину састављања обрасца пријаве за евиденцију обвезника накнаде за енергетску ефикасност и обрасца пријаве о обрачуну накнаде за унапређење енергетске ефикасности обвезника ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Упутство о начину састављања пореске пријаве пореза на имовину и других јавних прихода пореског обвезника ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Упутство о начину састављања пореске пријаве пореза на додату вредност и вођења пореских евиденција у ЈП ЕПС од јуна 2021. године; Правилник о ближе уређењу јавних набавки од децембра 2022. године. Током 2022. године реализован је пројекат Стратегија управљања ризицима.

У поступку ревизије је још утврђено да су кључни пословни процеси поред интерних аката уређени и процедурама као што су: припрема и усвајање Програма пословања; процедура за набавке; пријем кадрова и премештај; управљање документима у Предузећу; израда, измена и повлачење докумената; магацинско пословање; чишћење објеката; технички послови производње енергије; унапређење пословања у производњи енергије; управљање енергетском ефикасношћу у производњи енергије; израда/измена Плана електроенергетског портфела Предузећа за временски хоризонт до три године; извештавање, ЕПС трговање; управљање маркетингом у Предузећу; производња, прерада и транспорт угља и откривке; развој процеса у производњи угља; унапређење ефикасности у рударству и друге.

Сви пословни процеси у Предузећу су праћени и потпомогнути одговарајућим информационом системом.

Такође је утврђено да је Предузеће установило Листу пословних процеса и Мапу пословних процеса са подпроцесима. Иако не постоје званична акта о усвајању Листе и Мапе пословних процеса у току 2022. године, ова акта су установљена у Предузећу и ажурирају се према потреби.

Током поступка ревизије Предузеће је променило правну форму, те је донело ново Решење од 26. априла 2023. године којим се именује Радна група за увођење, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у Акционарском друштву „Електропривреда Србије” Београд, чији је задатак да припрема извештај о адекватности и функционисању успостављеног система финансијског управљања и контроле на прописаним обрасцима у року утврђеном наведеним правилником; идентификује пословне процесе који нису прописани писаном процедуром, изврши анализу постојећих интерних аката и процедура система менаџмента полазећи од закона и подзаконских аката у складу са којима се обављају финансијски послови; предузима активности на успостављању система управљања ризицима, успостави контролне активности које обухватају писане политике и процедуре и њихову примену, а које ће пружити разумно уверење да су ризици за постизање циљева ограничени на прихватљив ниво, успостави систем информисања, комуникације и ефективног, благовременог и поузданог извештавања, успостави систем контрола и функционисања финансијског управљања, утврди начин праћења и процене адекватности и функционисања успостављеног система, финансијског управљања, предложи мере које треба предузети у циљу унапређења финансијског управљања и контроле у овом јавном предузећу, припреми предлог акционог плана за припрему политика и процедура система финансијског управљања и контроле у Акционарском друштву „Електропривреда Србије”, Београд уз уважавање циљева из Трогодишњег програма пословања.

Чланови радне групе за увођење, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле, израдили су Акциони план маја 2023. године којим су предвиђене активности на даљем развоју и унапређењу система финансијског управљања и контроле током 2023. и 2024. године. Овим Акционим планом предвиђено је одређивање руководиоца и координатора за финансијско управљање и контролу; формирање нове радне групе за ФУК, усвајање Стратегије управљања ризицима; припремање материјала за обуку из ове области и организовање обука; фазно усклађивање, измене и допуне Акционог плана, управљање ризицима и друге активности око рангирања истих, прибављање упутства за само-оцењивање од Централне јединице за хармонизацију (ЦЈХ), састављање резимеа само-оцењивања за целу организацију уз подршку оперативног руководства, идентификовање кључних пословних процеса; усаглашавање интерних аката и завршетак Пројекта „Имплементација аката из области корпоративног управљања“ и друге активности.

Такође Акционарско друштво „Електропривреда Србије” Београд, је на 2. ванредној седници Надзорног одбора од 18. маја 2023. године усвојило документ Политика управљања ризицима који садржи: Анализу и процену постојећег спољног амбијента; Анализу и процену постојећег унутрашњег амбијента; Анализу и процену постојећих процеса; Политику управљања ризицима; Оквир за управљање ризицима; Правилник о регистру ризика ЕПС АД Београд; Базу ризика и Унапређење капацитета и обука ресурса.

Налаз: Предузеће је у целости отклонило неправилност откривену у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину јер је: донет Акциони план за успостављање финансијског управљања и контроле; Решењем је формирана радна група за увођење, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле; донете су одлуке, упутства, процедуре и инструкције којима се ближе уређује пословање у Предузећу; Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле је благовремено достављен Министарству финансија, Централној јединици за хармонизацију; успостављена је Листа процедура и Мапа пословних процеса која се ажурира по потреби и окончан је Пројекат усвајања „Стратегије управљања ризицима“.

(5) У вези са датом препоруком да обезбеди функционалност рачуноводственог софтвера SAP, тако што ће омогућити генерисање пословне књиге Дневник и тиме омогућити контролу улазних података као и увид у хронологију обављеног уноса пословних промена, у поступку ревизије је утврђено да у 2022. години рачуноводствени софтвер SAP подржава генерисање пословне књиге Дневник која омогућава увид у хронологију уноса пословних промена.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у целисти отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је омогућило да рачуноводствени софтвер SAP подржава генерисање пословне књиге Дневник која даје увид у хронологију уноса пословних промена.

(6) У вези са датом препоруком да у техничком центру Нови Сад припреми план и изврши миграцију података са старих рачунарских система на постојећи нов SPARC серверски систем са Solaris оперативним системом, на основу достављеног Записника о пруженим услугама миграције постојећег програмског окружења на нову платформу од 13. септембра 2020. године утврђено је да је миграција података у Техничком центру Нови Сад извршена на HP платформу за централизовано управљање и администрацију критичних сервиса. У поменутом Записнику о пруженим услугама од 13. септембра 2020. године констатовано је да је детаљним сагледавањем Sparc платформе уочено да недостаје:

- Документација о изведеном стању
- Приступ конфигурационим конзолама
- Додатни сториц
- Знање и управљање овом инфраструктуром
- Непостојање гаранције у подршке

Даље у Записнику је констатовано да обзиром да су Sparc сервери набављени још пре три године као и да постоје наведени проблеми, размотрена је као могуће решење HP платформа за централизовано управљање и администрацију критичних сервиса и одлучено је да се ова платформа користи за миграцију података у Техничком центру Нови Сад.

На крају Записника је констатовано да постоји могућност да уколико се касније оспособе Sparc сервери да се изврши миграција на Solaris.

Откривена неправилност 1: Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је извршило миграцију података у Техничком центру Нови Сад на нову платформу. Међутим, због откривених недостатака, миграција података није извршена на SPARC серверски систем са Solaris оперативним системом већ на HP платформу за централизовано управљање и администрацију критичних сервиса. Према информацијама добијеним у поступку ревизије SPARC серверски систем са пратећим софтвером се налази у Дата центру у Новом Саду и није у продукционој употреби. Набавна вредност SPARC серверског система са пратећим софтвером је износила 52.681.209 динара.

Препорука број 1: Препоручујемо Субјекту ревизије да донесе одлуке у вези са коришћењем SPARC серверског система са Solaris оперативним системом и да у зависности од донетих одлука одреди књиговодствени статус овога средства.

(7) У вези са датом препоруком да интерним актом уреди начин распоређивања утрошка електричне енергије по тарифним зонама на обрачунима за електричну енергију, током 2022. године Предузеће је примењивало:

- Тарифни систем за обрачун електричне енергије за тарифне купце („Сл. гласник РС“ бр. 1/2007, 31/2007, 50/2007, 81/2007, 21/2008, 109/2009, 100/2010, 96/2011);
- Упутство за израду обрачуна утрошене електричне енергије за купце са правом на

гарантовано снабдевање број 8000.010-110652/1-20 од 21. фебруара 2020. године;

- Упутство за израду обрачуна утрошене електричне енергије за купце са правом на гарантовано снабдевање број QOP-GS-002.01 од 26. јула 2022. године.

Наведеним Упутствима на гарантованом снабдевању електричном енергијом обухваћене су следеће категорије купаца:

1. Потрошња на ниском напону
2. Широка потрошња
3. Јавно осветљење

За купце из категорије Широка потрошња у зависности од количине, намене и начина потрошње активне енергије утврђене су следеће тарифе (тарифни ставови):

- тарифа за малу потрошњу,
- тарифа за умерену потрошњу,
- тарифа за велику потрошњу,

Тарифа за малу потрошњу обухвата месечну потрошњу до 350 kWh (зелена зона).

Тарифа за умерену потрошњу обухвата месечну потрошњу преко 350 kWh до 1.600 kWh (плава зона).

Тарифа за велику потрошњу обухвата месечну потрошњу преко 1.600 kWh (црвена зона).

Тарифе за малу, умерену и велику потрошњу примењују се на обрачун утрошене активне енергије у обрачунском периоду, тако што се тарифа за зелену зону примењује на количину месечно преузете активне енергије до 350 kWh, тарифа за плаву зону примењује се на месечно преузету активну енергију од 351 kWh до 1.600 kWh, а тарифа за црвену зону примењује се на месечно преузету активну енергију преко 1.600 kWh.

Месечном потрошњом се сматра потрошња активне енергије у временском периоду од 30 дана. Уколико је обрачунски период дужи или краћи од 30 дана, месечна потрошња се утврђује сразмерно односу броја дана у обрачунском периоду и 30 дана.

У поступку ревизије на изабраном узорку купаца који остварују право на гарантовано снабдевање електричном енергијом за категорију Широка потрошња извршена је провера начина расподеле потрошње активне енергије по тарифним ставовима (црвена, плава и зелена) и установљено је да Предузеће за обрачун потрошње активне енергије за тарифне купце из категорије Широка потрошња примењује тарифне ставове одређене чланом 19 и 20 Тарифног система за обрачун електричне енергије за тарифне купце¹⁵ и Упутствима за израду обрачуна утрошене електричне енергије за купце са правом на гарантовано снабдевање која су била у примени током 2022. године. Тарифним ставом је подразумеван обрачунски период од 30 дана, а када је дужи или краћи од 30 дана, месечна потрошња се утврђује у сразмерном односу обрачунског периода и периода од 30 дана.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је споредена за 2018. годину, јер је Упутствима за израду обрачуна утрошене електричне енергије за купце са правом на гарантовано снабдевање која су била у примени у 2022. години уредило, а у обрачунима потрошње примењивало начин распоређивања утршка електричне енергије у складу са тарифним ставовима који су прописани Тарифним системом за обрачун електричне енергије за тарифне купце.

(8) У поступку ревизије, је утврђено да је Предузеће 28. фебруара 2020. године донело Одлуку о начину рада Комисије за ревизију Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд број 12.01.109179, која је примењивана и током 2022. године, чије су одредбе усклађене са чланом 82 Закона о буџетском систему, према којој је обезбеђена функционална независност интерне ревизије у односу на Комисију за ревизију.

¹⁵ „Службени гласник РС“, бр. 1/07, 31/07, 50/07, 81/07, 21/08, 109/09, 100/10 и 96/11

Налаз: Предузеће је у целости отклонило неправилност откривену у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину, јер је донело Одлуку о начину рада Комисије за ревизију, која је у складу са чланом 82 Закона о буџетском систему, која обезбеђује функционалну независност интерне ревизије и која је примењивана у 2022. години.

(9) У вези са датом препоруком да рачуноводствене политике у делу којим се уређује исправка вредности потраживања од лица којима се истовремено и дугује и потраживања од повезаних лица, усагласи са параграфом 58 МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање, Предузеће је сагласно Решењу Министарства финансија о утврђивању превода Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ) било у обавези да приликом састављања финансијских извештаја на дан 31. децембар 2020. године примени МСФИ/МРС који су обухваћени овим решењем међу којима је МСФИ 9 Финансијски инструменти. У складу са наведеним, на састављање финансијских извештаја за 2020. годину и наредне године, престао је да се примењује МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање већ се примењује МСФИ 9 Финансијски инструменти. Имајући у виду наведене измене Предузеће је ускладило своје рачуноводствене политике доношењем Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд од стране Надзорног одбора предузећа дана 05. јуна 2020. године која носи број 12.01.238284/43-20. Ова одлука је примењена на финансијске извештаје који се састављају на дан 31. децембар 2020. године. На финансијске извештаје Предузећа који се састављају на дан 31. децембар 2022. године примењена је Одлука о рачуноводственим политикама и начелима број 12.01.690807/20-21 која је донета од стране Надзорног одбора на седници одржаној 28. децембра 2021. године. Поменутом Одлуком о рачуноводственим политикама и начелима исправка вредности потраживања од лица којима се истовремено и дугује и потраживања од повезаних лица није уређена на посебан начин, већ по чл. 42, 43 и 44 Одлуке којима је уређено умањење вредности потраживања од продаје и потраживања по основу промета електричне енергије по МСФИ 9 Финансијски инструменти. О примени у Предузећу МСФИ 9 Финансијски инструменти детаљније је описано у тачки 3.2.2.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је споредена за 2018. годину, јер Одлуком о рачуноводственим политикама и начелима Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд која је примењена на састављање финансијских извештаја за 2022. годину, исправка вредности потраживања од лица којима се истовремено и дугује и потраживања од повезаних лица није уређена на посебан начин, већ чл. 42, 43 и 44 Одлуке којима је уређено умањење вредности и потраживања од продаје и потраживања по основу промета електричне енергије по МСФИ 9 Финансијски инструменти.

(10) У поступку ревизије, је утврђено да је Предузеће Одлуком о рачуноводственим политикама и начелима, број: 12.01.690807/20-21 од 28. децембра 2021. године, које су примењене на састављање финансијских извештаја за 2022. годину, чланом 65 утврдило, између осталог и да: „Материјалано значајна грешка је свака грешка која појединачно или кумулативно више грешака на једној ставци финансијских извештаја коригује на више или на ниже ставку финансијског извештаја за износ од 100 милиона динара и више“.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у целости отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је Рачуноводственим политикама утврдило критеријум за одређивање материјалности грешке у финансијским извештајима у апсолутном износу, а тиме и критеријум који одређује рачуноводствени третман исправке материјално значајних грешака из претходног периода.

Прилог 2 – Предузете мере у поступку ревизије

У поступку ревизије Предузеће није предузимало мере исправљања откривених неправилности.

Прилог 3 – Мере исправљања неправилности утврђених у спроведеној ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину.

3.1 Биланс стања

3.1.1 Нематеријална имовина у припреми

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Није било могуће потврдити вредност нематеријалне имовине у припреми у износу од 1.836.976 хиљада динара која потиче из ранијих година, јер Предузеће није вршило процену постојања обезвређења, иако није било промена на тим средствима у току 2018. године. Наведено није у складу са чланом 15 став 2 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфом 10 МРС 36 Умањење вредности имовине, којима је прописано да се, без обзира да ли постоје назнаке о умањењу вредности, једном годишње врши тестирање на умањење вредности нематеријалне имовине која још није у употреби.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Нематеријална имовина у припреми, на дан 31. децембар 2022. године, исказана је у износу од укупно 195.831 хиљада динара, док је на дан 31. децембар 2021. године била исказана у износу од 2.099.137 хиљада динара.

У поступку ревизије је утврђено да је Предузеће у 2022. години признало умањење вредности нематеријалне имовине у припреми у износу од 213.507 хиљаде динара на основу појединачног прегледа и анализе нематеријалне имовине у припреми тј. на нивоу појединачних позиција и то за позиције за које је руководство Предузећа оценило да средства нису на локацији и у стању неопходном да би била у функционалној приправности која је била у моменту почетног признавања и где се значајан напредак у припреми није догодио већ дужи временски период и где је тренутно непознат статус даљег улагања услед технолошке застарелости.

У складу са усвојеним рачуноводственим политикама и у складу са МРС 36 Умањење вредности имовине, Предузеће је у обавези да процењује на сваки датум извештавања да ли постоје било какве назнаке да је вредност неког средства умањена. Ако постоје такве назнаке Предузеће разматра надокнадиву вредност таквих средстава и утврђује надокнадиви износ појединачног средства односно јединице која генерише готовину у циљу сагледавања евентуалног обезвређења средства односно јединице која генерише готовину. По основу наведеног Предузеће је за пословну 2022. годину идентификовало назнаке интерног и екстерног карактера које могу да доведу до умањења вредности средстава те је ангажовало екстерног проценитеља који је спровео Тест обезвређења на нивоу јединце које генеришу готовину са стањем на 31. децембар 2022. године. Надокнадива вредност сваке јединце која генерише готовину је утврђена на бази употребне вредности.

Предузеће је на основу спроведеног тестирања потенцијалног обезвређења средстава на дан 31. децембра 2022. године утврдило да је употребна вредност, односно надокнадиви износ средстава, виша од књиговодствене вредности услед чега нема основа за обезвређење нефинансијске имовине Предузећа, осим за део нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме у припреми, по ком основу је признат губитак по основу умањења

вредности у билансу успеха за 2022. годину у укупном износу од 1.545.597 хиљада динара, у оквиру којих се износ од 213.507 хиљаде динара односи на умањење вредности нематеријалне имовине у припреми. Резултате теста обезвређења Предузеће је обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целисти отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је вршило процену постојања обезвређења нематеријалне имовине у припреми након које је спровело тест обезвређења на нивоу јединце које генеришу готовину са стањем на 31. децембар 2022. године, а ефекте теста Предузеће је евидентирало у пословним књигама и обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину.

3.1.2 Некретнине, постројења и опрема-одузимање објеката јавне намене

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће је у финансијским извештајима за 2018. годину исказало некретнине у вредности од 2.388.676 хиљада динара, за које није било могуће потврдити да испуњавају услове за признавање, прописане параграфом 7 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, у смислу остваривања прилива будућих економских користи и параграфа 4.4 (а) Концептуални оквир за финансијско извештавање, у смислу да су некретнине контролисане од стране Предузећа. Иако су наведене некретнине, Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-6442/2016 од 15.07.2016. године и допуном тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20.02.2017. године, одузете Предузећу као објекти јавне намене који нису у функцији обављања делатности, за њих још увек нису одређени нови носиоци права коришћења, односно корисници којима би Предузеће пренело те некретнине, а користи од коришћења дела тих некретнина су под контролом Предузећа, јер посредно омогућавају Предузећу остваривање економске користи. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа за 2018. годину.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У пословним књигама Предузећа на дан 31. децембар 2022. године су исказани објекти јавне намене-некретнине који су Закључком 05 бр. 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године, као и допуном тог Закључка 05 број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године одузети Предузећу као објекти који нису у функцији обављања делатности, а за које још увек нису одређени нови носиоци права коришћења, односно корисници којима би Предузеће пренело те некретнине.

Садашња вредност тих објеката које Предузеће евидентира као сталну имовину је на 31. децембар 2018. године износила 2.388.676 хиљада динара, а у поступку ревизије је утврђено да је један број тих објеката искњижен из пословних књига, али и да је вршена процена фер вредности земљишта (процена извршена са стањем на дан 1. јануар 2021. године) те да њихова вредност на 31. децембар 2022. године износи 1.983.273 хиљада динара.

Као меру исправљања наведену у Одазивном извештају од 2. марта 2020. године Предузеће је, између осталог, доставило, Извештај о реализацији Закључка Владе о одузимању објеката јавне намене (Допис ЈП ЕПС број 12.01.717471/119 од 25. децембра 2019.

године), упућеног Влади Републике Србије, која врши права оснивача са навођењем проблема у њиховој реализацији, који се, пре свега, односе на утврђивање носилаца права коришћења.

У циљу сагледавања спроведених активности Предузећа на реализацији наведених Закључака Владе Републике Србије, а који би за резултат требало да имају и обезбеђење услова за искњижење одузетих објеката јавне намене из пословних књига Предузећа, тј. одређивање нових носиоца права коришћења, односно корисника којима би Предузеће пренело те некретнине, у поступку ревизије Предузеће је сачинило и доставило Државној ревизорској институцији Извештај о реализацији закључка 05 број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године и допуне Закључка 05 број 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године за период од 25. децембра 2019. године до 31. маја 2023. године. У наведеном Извештају Предузеће напомиње да је Закључком од 15. јула 2016. године предвиђено да ће орган надлежан за послове државног премера и катастра по службеној дужности извршити упис права својине у корист Републике Србије, као и да ће Републичка дирекција за имовину Републике Србије у посебном поступку, у складу са законом, одредити носиоце права коришћења, односно кориснике непокретности обухваћене поменутиим Закључком и допуном Закључка. Предузеће је с тим у вези копију донетог Закључка и допуне Закључка доставило јединицама локалне самоуправе на чијим територијама се налазе предметни објекти како би покренуле поступке прибављања непокретности у својину пред Републичком дирекцијом за имовину Републике Србије.

У извештају се наводи и да су Огранци ЕПС-а поднели одговарајуће иницијативе надлежним службама за катастар непокретности у циљу брисања уписаног права коришћења Предузећа на непокретностима из Закључака за објекте јавне намене.

У периоду од 25. децембра 2019. године до 31. маја 2023. године, Предузеће је Републичкој дирекцијом за имовину Републике Србије доставило:

- ургенцију за одређивање носилаца права коришћења, односно корисника на непокретности, број 12.01.628473/1-19 од 13. новембра 2019. године,
- одговор на допис РДИ 06 број 464-2863/2019 од 16. децембра 2019. године, заведен у ЕПС АД под бројем 12.01.7484/1-19 од 8. јануара 2020. године,
- ургенцију за одређивање носиоца права коришћења, односно корисника, број 12.01.343433/1-21 од 20. августа 2021. године и
- ургенцију општини Бајина Башта за подношење захтева Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије у циљу одређивања носилаца права коришћења, односно корисника непокретности одузетих од ЈП ЕПС, број 12.01.-343469/1-21 од 20. августа 2021. године.

Осим тога, у наведеном периоду предузете су и следеће активности:

- иницијатива упућена општини Бајина Башта за подношење захтева РДИ у циљу одређивања корисника водовода Тара и Перућац, број 12.01.285920/2-20 од 7. јула 2020. године,
- обавештење упућено општини Бајина Башта 02.01-84564/1-2021 од 11. фебруара 2021. године,
- Закључак општинског већа општине Бајина Башта 01 број 06-6/2021 од 2. марта 2021. године достављен ЕПС АД,
- молба упућена Министарству државне управе и локалне самоуправе број 02.02-223784/1-2023 од 9. марта 2023. године (молба за предузимање активности у циљу законског регулисања испоруке воде са водовода „Тара“ и „Перућац“),
- упућена ургенција РДИ за одређивање носиоца права коришћења, односно корисника непокретности, број 02.01.224670/1-2023 од 13. марта 2023. године и
- одговор Министарства државне управе и локалне самоуправе број 000046996 2023 од 23. марта 2023. године достављен ЕПС АД.

У достављеном Извештају са наводи и да су по захтеву ревизорског тима од 1. јуна 2023. године, Огранци ЕПС-а доставили изјашњења о активностима које су спроведене у реализацији Закључака Владе о одузимању објеката јавне намене.

У достављеним изјашњењима Огранака ЕПС-а је наведено да је за већину објеката у катастру непокретности брисано уписано право коришћења ЕПС АД (тада ЈП ЕПС и његових правних претходника) и да је уписана јавна својина Републике Србије, да за један део објеката нису одређени нови корисници из разлога што надлежним службама у оквиру огранака нису достављени записници о примопредаји непокретности између ЕПС АД и нових корисника, као и да за поједине објекте није извршен упис јавне својине Републике Србије с обзиром да исти нису уписани у катастар непокретности.

Откривена неправилност 2: Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је део објеката јавне намене-некретнине који су Закључком 05 бр. 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године, као и допуном тог Закључка 05 број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, одузети Предузећу као објекти који нису у функцији обављања делатности искњижило из пословних књига, и наставило је активности на реализацији наведених закључака. Међутим, у финансијским извештајима за 2022. годину Предузеће и даље исказује некретнине у вредности од 1.983.273 хиљада динара, за које није било могуће потврдити да испуњавају услове за признавање, прописане параграфом 7 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, у смислу остваривања прилива будућих економских користи и параграфа 4.4 (а) Концептуални оквир за финансијско извештавање, у смислу да су некретнине контролисане од стране Предузећа. Иако су наведене некретнине, Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године и допуном тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, одузете Предузећу као објекти јавне намене који нису у функцији обављања делатности, за њих још увек нису одређени нови носиоци права коришћења, односно корисници којима би Предузеће пренело те некретнине, а користи од коришћења дела тих некретнина су под контролом Предузећа, јер посредно омогућавају Предузећу остваривање економске користи.

Препорука број 2: Препоручујемо Субјекту ревизије да Влади Републике Србије, која врши права оснивача, доставља континуирано, на годишњем нивоу, извештај о реализацији Закључка 05 Број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године, као и допуни тог Закључка 05 Број: 464-1391/2017 од 20. фебруара 2017. године, са навођењем проблема у њиховој реализацији и предлогом мера за њихово превазилажење.

3.1.3 Преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није вршило преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, постројења и опреме и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима. Наведено није у складу са чланом 6 став 6 и чланом 12 став 7 Одлуке о рачуноводственим политикама Предузећа, параграфом 104 МРС 38 Нематеријална имовина и параграфом 51 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема. Последица наведене неправилности је исказивање у аналитичкој евиденцији одређеног броја средстава која су и даље у употреби, а немају исказану садашњу вредност, односно укупни трошкови амортизације су распоређени током дела корисног века употребе средстава, а не током целог

периода коришћења. Укупна набавна вредност потпуно амортизованих нематеријалних и материјалних средстава до 31. децембар 2018. износи 41.606.102 хиљаде динара. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа за 2018. годину.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као делимично задовољавајућа. Мера исправљања је задовољавајућа јер је решењем образована комисија за преиспитивање преосталог корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме. Мера исправљања није задовољавајућа јер активност преиспитивања преосталог корисног века није завршена у задатом року односно до дана предаје финансијских извештаја за 2019. годину.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У поступку ревизије Предузеће је доставило аналитичке евиденције нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме са стањем на дан 31. децембар 2022. године. Анализом достављених аналитичких евиденција утврђено је да Предузеће поседује нематеријалну имовину, некретнине, постројења и опрему која нема садашњу вредност, односно потпуно је амортизована, а и даље се налази у употреби, и то:

- укупна набавна вредност потпуно амортизоване нематеријалне имовине износи 423.836 хиљада динара, што чини 3,03 % од укупне набавне вредности нематеријалне имовине у употреби (14.003.911 хиљада динара);

- укупна набавна вредност потпуно амортизованих издатака везаних за експропријацију земљишта износи 2.364.047 хиљада динара, што чини 3,94 % од укупне набавне вредности издатака везаних за експропријацију земљишта (59.931.271 хиљада динара).

Стручне службе Огранка РБ Колубара дале су образложење за део имовине, набавне вредности од 2.008.212 хиљаде динара, евидентиране на конту 021 – издаци за експропријацију земљишта, а која је у потпуности амортизована. У образложењу се наводи да ће та имовина (регулација водотока реке Колубаре, бране, обалоутврде и сл.) бити предмет уступања ЈВП „Србијаводе“ и ЈВП „Београдводе“. У прилогу образложења достављена је и документација као доказ о покренутим активностима на уступању објеката. Достављени су: Решење о формирању комисије за примопредају објеката на делу Колубарског лигнитског басена, број: 04.02-151350/22-2021 од 5. априла 2021. године; Решење о измени тог решења из марта 2023. године, којим су промењени неки од чланова комисије испред Огранка РБ Колубара Лазаревац; Записник број 4 са састанка одржаног 14. јуна 2023. године на тему примопредаје објеката на делу Колубарског лигнитског басена, који садржи појашњење активности које су спроведене и које треба спровести у циљу стицања правног основа за пренос објеката на субјекте који треба да постану власници.

- укупна набавна вредност потпуно амортизованих средстава - грађевинских објеката износи 892.829 хиљада динара што чини 0,17 % укупне набавне вредности грађевинских објеката (516.693.341 хиљада динара);

- укупна набавна вредност потпуно амортизоване опреме износи 4.227.631 хиљаде динара што чини 0,45 % укупне набавне вредности опреме (945.289.289 хиљада динара);

- укупна набавна вредност потпуно амортизованих инвестиционих некретнина износи 2.849 хиљада динара што чини 0,40 % укупне набавне вредности инвестиционих некретнина (710.453 хиљада динара);

- укупна набавна вредност потпуно амортизованих инвестиционих некретнина износи 2.849 хиљада динара што чини 0,40 % укупне набавне вредности инвестиционих некретнина (710.453 хиљада динара);

- укупна набавна вредност потпуно амортизованог земљишта и грађевинских објеката узетих у лизинг са правом коришћења преко годину дана износи 415 хиљада динара што чини 1,13% укупне набавне вредности земљишта и грађевинских објеката узетих у лизинг са правом коришћења преко годину (36.760 хиљада динара);

- укупна набавна вредност потпуно амортизованих осталих некретнина постројења и опреме износи 7.459 хиљаде динара, што чини 5,97 % укупне набавне вредности инвестиционих некретнина (125.030 хиљада динара).

Одлуком о рачуноводственим политикама и начелима из децембра 2021. године је у члану 13 прописано да „Корисни век употребе и резидуална вредност средстава, као и метод амортизације средства преиспитују се периодично о чему одлуку доноси надлежни орган.“

Истим чланом је прописано и да преиспитивање корисног века се обавезно врши за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у наредној пословној години, и уколико се очекивања разликују од претходних процена.

Предузеће је у поступку ревизије доставило образложење у коме наводи да је преиспитивање корисног века употребе и резидуалне вредност средстава, као и метод амортизације средства извршено је у склопу процене енергетских некретнина постројења и опреме са стањем на дан 01.01.2021.године и да је преиспитивање корисног века извршено у 2021. години и то за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у пословној 2022. и 2023.години. У образложењу је наведено и да активности на преиспитивању корисног века обављају радне групе именоване решењем в.д. директора, а које доносе Одлуку о процени корисног века. Одлука се доноси на нивоу Огранка/Управе. У прилогу образложења достављено је Решење о образовању радне групе за преиспитивање корисног века у 2021.г. за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у пословној 2022. и 2023.години (број 12.01.121832/1-21 од 1. јуна 2021. године), као и Одлука о усвајању Извештаја радних група огранака и управе ЈП ЕПС о процени корисног века употребе нематеријалне имовине и некретнина постројења и опреме (број 20600-201-121832/2-21 од 24. децембра 2021. године.

Откривена неправилност 3: Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је проверу корисног века употребе нематеријалне имовине, некретнина постројења и опреме вршило приликом процене фер вредности енергетских некретнина постројења и опреме са стањем на дан 01.01.2021. године, као и што је у 2021. години вршило проверу корисног века за средства чија ће књиговодствена вредност у целини бити амортизована у пословној 2022. и 2023. години. Међутим, Предузеће није вршило проверу корисног века употребе свих средстава (нематеријалне имовине, некретнине постројења и опреме) и самим тим није вршило промену рачуноводствене процене у ситуацијама када су очекивања заснована на новим проценама корисног века употребе знатно различита од претходних нити је прилагодило стопе амортизације новим околностима за сва средства евидентирана као средства у употреби. Наведено није у складу са чланом 6 и чланом 13 Одлуке о рачуноводственим политикама Предузећа, параграфом 104 МРС 38 Нематеријална имовина и параграфом 51 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема. Последица наведене неправилности је исказивање у аналитичкој евиденцији одређеног броја средстава која су и даље у употреби, а немају исказану садашњу вредност, односно укупни трошкови амортизације су распоређени током дела корисног века употребе средстава, а не током целог периода коришћења. Укупна набавна

вредност потпуно амортизоване нематеријалне имовине и некретнина, постројења и опреме са стањем на дан 31. децембар 2022. износила је 7.919.067 хиљаде динара (са стањем на дан 31. децембар 2018. године износила је 41.606.102 хиљаде динара).

Препорука број 3: Препоручујемо Субјекту ревизије да у складу са усвојеним Рачуноводственим политикама и начелима, МРС 16 Некретнине, постројења и опрема и МРС 38 Нематеријална имовина, настави да врши проверу корисног века употребе целокупне нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме и уколико су очекивања заснована на новим проценама у вези са корисним веком употребе знатно различита од претходних, да изврши промене корисног века употребе у складу са МРС 8 Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке.

3.1.4 Некретнине, постројења и опрема у припреми

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Није било могуће потврдити вредност некретнина постројења и опреме у припреми у износу од 13.731.928 хиљада динара, која потиче из ранијих година и код које није било промена у току 2018. године, што представља назнаку да је могло доћи до умањења вредности тих средстава у припреми. Предузеће није пружило на увид доказ о томе да је на крају извештајног периода вршило процену да ли постоје било какве знаке да је вредност неког средства умањена и да је вршило процену надокнадивог износа таквог средства. Наведено није у складу са захтевом члана 15 став 2 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфа 9 МРС 36 Умањење вредности имовине.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Некретнине, постројења и опрема у припреми, на дан 31. децембар 2022. године, исказане су у износу од укупно 143.072.284 хиљада динара.

У поступку ревизије је утврђено да је Предузеће у 2022. години признало умањење вредности Некретнина, постројења и опреме у припреми у износу од 1.332.090 хиљаде динара на основу појединачног прегледа и анализе некретнине, постројења и опрема у припреми тј. на нивоу појединачних позиција и то за позиције за које је руководство Предузећа оценило да средства нису на локацији и у стању неопходном да би била у функционалној приправности која је била у моменту почетног признавања и где се значајан напредак у припреми није догодио већ дужи временски период и где је тренутно непознат статус даље изградње, или се неће наставити даље улагања услед физичке и/или технолошке застарелости. У оквиру наведеног износа обезвређења садржано је и обезвређење у износу од 835.982 хиљаде динара које се односи на имовину у припреми у Огранку ТЕ КО Костолац по уговору за изградњу индустријског колосека од железничке станице „Стиг“ до Термоелектране Костолац Б. За наведени објекат, по налазу судског вештака износ од 8.104.463,86 УСД, односно 835.981.930,73 динара је износ који је ЕПС више платио извођачу радова, за радове који нису квалитетно изведени са атестом, или нису уопште изведени. Предузеће је поднело тужбу против извођача радова и члана групе понуђача са којима је закључен уговор о извођењу радова на изградњи индустријског колосека од железничке станице „Стиг“ до Термоелектране Костолац Б.

У складу са усвојеним рачуноводственим политикама и у складу са МРС 36 Умањење вредности имовине, Предузеће је у обавези да процењује на сваки датум извештавања да ли постоје било какве назнаке да је вредност неког средстава умањена. Ако постоје такве назнаке Предузеће разматра надокнадиву вредност таквих средстава и утврђује надокнадиви износ појединачног средства односно јединице која генерише готовину у циљу сагледавања евентуалног обезвређења средства односно јединице која генерише готовину. По основу наведеног Предузеће је за пословну 2022. годину идентификовало назнаке интерног и екстерног карактера које могу да доведу до умањења вредности средстава те је ангажовало екстерног проценитеља који је спровео Тест обезвређења на нивоу јединице које генеришу готовину са стањем на 31. децембар 2022. године. Надокнадива вредност сваке јединице која генерише готовину је утврђена на бази употребне вредности.

Предузеће је на основу спроведеног тестирања потенцијалног обезвређења средстава на дан 31. децембара 2022. године утврдило да је употребна вредност, односно надокнадиви износ средстава, виша од књиговодствене вредности услед чега нема основа за обезвређење нефинансијске имовине Предузећа, осима за део нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме у припреми, по ком основу је признат губитак по основу умањења вредности у билансу успеха за 2022. годину у укупном износу од 1.545.597 хиљада динара, у оквиру којих се износ од 1.332.090 хиљаде динара односи на умањење вредности некретнине, постројења и опрема у припреми. Резултате теста обезвређења Предузеће је обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у целисти отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је вршило процену постојања обезвређења Некретнине, постројења и опрема у припреми након које је спровело тест обезвређења на нивоу јединице које генеришу готовину са стањем на 31. децембар 2022. године, а ефекте теста Предузеће је евидентирало у пословним књигама и обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину.

3.1.5 Учешћа у капиталу осталих правних лица и друге ХоВ расположиве за продају

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће је преценило дугорочне, а потценило краткорочне финансијске пласмане за износ од 3.097.824 хиљаде динара, јер није део дугорочних финансијских пласмана у државне обвезнице Републике Србије, који доспева 12. јануара 2019. године, на дан 31.12.2018. године рекласификовало са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане. Наведено није у складу са параграфом 66 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којим је прописано да се средство за које се очекује да ће се реализовати у року од 12 месеци након извештајног периода, класификује као краткорочно.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Предузимање мера исправљања неправилности - неприменљиво

На основу ове неправилности, дату препоруку у 2022. години Предузеће није могло применити из објективних разлога, јер у оквиру дугорочних финансијских пласмана са стањем на дан 31. децембар 2022. године није било дугорочних финансијских пласмана које би требало рекласификовати са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане.

Дугорочни финансијски пласмани и дугорочна потраживања

Структура и стање дугорочних финансијских пласмана и дугорочних потраживања са стањем на дан 31. децембар 2022. године приказано је табелом:

Табела број 2: Структура дугорочних финансијских пласмана и дугорочних потраживања

Назив	Износ на дан 31.12.2022.године
Учешћа у капиталу правних лица (осим учешћа у капиталу која се вреднују методом учешћа)	4.506.288
Учешћа у капиталу која се вреднују методом учешћа	27.984
Дугорочни пласмани (дати кредити и зајмови) у земљи	2.136.924
Остали дугорочни финансијски пласмани и остала дугорочна потраживања	581.654
Укупно	7.252.850

У оквиру Учешћа у капиталу правних лица (осим учешћа у капиталу која се вреднују методом учешћа) у износу од 4.506.288 хиљаде динара, износ од 4.220.455 хиљаде динара представља учешће у капиталу зависних правних лица – друштва у саставу ЕПС-а, док је износ од 285.833 хиљада динара евидентиран на рачуну Учешћа у капиталу осталих правних лица и дугорочне хартије од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали укупни резултат.

У оквиру поменутог рачуна Учешћа у капиталу осталих правних лица и дугорочне хартије од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали укупни резултат, на дан 31. децембар 2022. године, износ од 247.210 хиљада динара се односи на улагања у капитал по основу уговора о заједничком финансирању реализације претходних радова на пројекту ХЕ „Комарница“ са Електропривредом Црне Горе у циљу доношења Одлуке о могућој заједничкој изградњи хидроелектране. Одредбама уговора регулисани су имовински односи тако да уложена средства чине оснивачке улоге уговорених страна, уколико би обе стране одлучиле да наставе заједничку активност на изградњи хидроелектране, односно нематеријалну имовину уколико обе стране одустану од заједничке реализације. Предузеће је закључило и анексе уговора о заједничком финансирању реализације претходних радова ХЕ „Комарница“ из 1992. године и то: Анекс број 1 од 13. августа 2007. године, Анекс број 2 од 13. јула 2011. године, Анекс број 3 од 5. фебруара 2014. године и Анекс број 4 од 13. марта 2017. године. Дана 3. јуна 2020. године извршено је повећање улога у ХЕ „Комарница“ у висини од 13.132 ЕУР. У извештајном периоду није било додатних уплата по овом основу.

У поступку ревизије је утврђено да Предузеће у оквиру дугорочних финансијских пласмана нема дугорочних финансијских пласмана који би требало рекласификовати са дугорочних на краткорочне финансијске пласмане.

3.1.6 Остали дугорочни финансијски пласмани

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Није било могуће потврдити вредност дугорочних финансијских пласмана у износу од 637.205 хиљада динара, који се односе на уложена средства у изградњу тела бране и акумулације Ровни. Како пројекат „Ровни“ потиче из ранијих година и како није било промена улагања у току 2018. године, постоје назнаке да је могло доћи до умањења вредности наведеног дугорочног финансијског пласмана. Предузеће није пружило на увид доказ о томе да је на крају извештајног периода вршило процену да ли постоје било какве назнаке да је вредност неког средства умањена, и да је вршило процену надокнадивог износа таквог средства. Наведено није у складу са захтевом члана 15 став 2 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфа 9 МРС 36 Умањење вредности имовине.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Остали дугорочни финансијски пласмани и остала дугорочна потраживања

На позицији Остали дугорочни финансијски пласмани и остала дугорочна потраживања на 31. децембар 2022. године исказан је износ од укупно 581.654 хиљада динара, од кога се износ од 357.132 хиљада динара односи на остале дугорочне финансијске пласмане.

Структура и стање осталих дугорочних финансијских пласмана, на дан 31. децембра 2022. године:

Табела број 3: Структура и стање осталих дугорочних финансијских пласмана -у хиљадама динара-

Назив	2022. година
Остали дугорочни финансијски пласмани	1.128.907
Исправка вредности осталих дугорочних финансијских пласмани	(771.775)
Укупно	357.132

Остали дугорочни финансијски пласмани обухватају, између осталог, следеће:

- Улагање у акумулацију воде „Ровни“ у износу од 637.205 хиљада динара. Наведено улагање се односи на заједничко улагање у Јавно Предузеће „Колубара”, Ваљево, а по основу изградње тела бране и акумулације „Ровни” чија је намена водоснабдевање становништва и индустрије, одбрана од поплава у околним општинама као и за потребе Предузећа. На основу Уредбе Владе Републике Србије о утврђивању програма изградње, реконструкције и одржавања водопривредних објеката за 2006. годину („Службени гласник РС“ број 117 од 30. децембра 2005. године) током 2006. године, предвиђени су даљи радови на изградњи тела бране и акумулације „Ровни”, уз учешће Владе Републике Србије у висини 100%. Предметно улагање вршено је ради обезбеђивања неопходних услова за рад пројекта ТЕ Колубара Б. Због значајних промена у регулаторним захтевима, које се пре свега односе на начин признавања првобитно удружених средства, питање својине над водопривредним добрима и сл., Предузеће је признало губитке од обезвређења по наведеном основу у ранијим годинама у износу од 637.205 хиљада динара.

- Колатерал за трансакције које се обављају на организованом тржишту електричне енергије (SEEPEx) у износу од 362.687 хиљада динара. Као што је наведено у напомени 5 (в) Предузеће тргује електричном енергијом на берзи „SEEPEx“, и као учесник у трговању у обавези је да испуњава услове трговања издатих од стране European commodity clearing AG који између осталог захтевају полагање колатерала ради обезбеђења извршења обавеза свих учесника у трговању.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у пословним књигама евидентирало ефекте обезвређења за остале финансијске пласмане код којих је дошло до умањења вредности, како је прописано чланом 20 став 2 Одлука о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфом 9 МРС 36 Умањење вредности имовине.

3.1.7 Залихе отпадног и застарелог материјала

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није у финансијским извештајима за 2018. годину и раније године, исказало све количине отпадног материјала који има тржишну вредност, а односи се на отпадно гвожђе и челик, бакар, алуминијум, бронзу, месинг, оловне батерије, отпад од електричне и електронске опреме, каблове бакарне и алуминијумске и други отпадни материјал, који је настао расхоровањем габаритних и вишекомпонентних постројења и опреме. Наведени отпадни материјал, Предузеће или уопште не уводи у пословне књиге или га уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао. Наведено није у складу са параграфом 27 и 28 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којима је за састављање финансијских извештаја прописана примена обрачунске основе рачуноводства. Није било могуће утврдити евентуалне ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У пословним књигама за 2022. годину набавна вредност материјала износи 14.167.089 хиљада динара. У оквиру набавне вредности залиха материјала, садржан је и износ од 205.082 хиљаде динара који се односи на залихе отпадног материјала чија вредност је у целости евидентирана и на исправци вредности отпадног материјала.

Најзначајније износе у оквиру отпадног материјала чини отпадни материјал генерисан из расхорованих основних средстава и ситног инвентара који има тржишну вредност. Отпадни материјал је евидентиран на залихе по последњој оствареној тржишној цени и чине га, највећим делом, следеће врсте отпада:

- отпадно гвожђе и челик;
- бакар, алуминијум, бронза;
- отпадно дрво;
- отпад од електричне и електронске опреме;
- каблови бакарни и алуминијумски и слично.

Предузеће је уз Одазивни извештај од 2. марта 2020. године доставило донето Упутство о начину признавања отпада који настаје приликом обављања активности Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ број 12.02.80328/2-20 од 24. фебруара 2020. године, којим је уређен начин признавања отпада који настаје у обављању активности Предузећа.

У поступку ревизије утврђено је да је Предузеће вршило измене поменутог Упутства о начину признавања отпада у јулу 2020. године и у јуну 2021. године и да је у току 2022. године примењивало Упутство о начину признавања отпада који настаје приликом обављања активности Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, број 20600-Е.12.02.-129818/6-2021 од 7. јуна 2021. године.

Наведеним Упутством је, између осталог, уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању активности Предузећа, као и приликом расхоровања сталне имовине, укључујући и начин процене количина отпадног материјала који настаје по расхоровању постројења и опрема уз уважавање специфичности истих средстава, прихватљиво одступање измерених и процењених количина отпада, услове под којим се одступања сматрају прихватљивим.

У складу са Упутством, Техничке комисије (формиране по организационим деловима надлежним за производњу) су састављале одговарајуће Записнике-Извештаје о процени састава имовине, разврставању, паковању и упућивању отпада на складиште за средства која су расходована. Међутим, код неких огранака Предузећа, залихе отпадног материјала у току 2022. године нису евидентирани у материјалном и финансијском књиговодству Предузећа - Огранка по сачињеним Записницима и извештајима о количинама генерисаног отпадног материјала (по мерењу или по процени количина), већ се и даље евидентирају у периоду када је организована продаја тог отпадног материјала. Приликом продаје се мери количина отпадног материјала и у неким огранцима се задужује и раздужује магацин, док се у неким огранцима евидентира само приход од продаје и потраживања од купца по том основу, без евидентирања промета залиха отпадног материјала. Из наведених разлога, у тим огранцима постоји временска неусклађеност између времена настанка отпадног материјала и његовог евидентирања у пословним књигама.

У поступку ревизије је утврђено следеће:

- У ТЕ-КО Костолац у току 2022. године евидентиран је улаз на залихе отпадног материјала како на основу Записника о разврставању, паковању и упућивању отпада на складиште који носе исти датум као и датум предатнице, тако и на основу „Записника о разврставању, паковању и упућивању отпада на складиште” из 2021. и 2020. године. Стручне службе Огранка дале су образложење о околностима у којима се улаз на залихе отпадног материјала евидентира са већом временском дистанцом у односу на Записник тј. датум генерисања отпадног материјала (записници из 2020. и 2021. године, а предатнице из 2022). У достављеном образложењу је наведено да се већа временска дистанца улаза на залихе отпадног материјала у односу на Записник тј. датум генерисања отпадног материјала јавља у оним случајевима када материјално задужени складиштари (магационери-рачунопологачи) нису имали довољно сигурности у процену количине отпада од стране одговарајућег техничког особља из Сектора одржавања, те да из бојазни да се приликом процене може појавити грешка, која би након тачног мерења масе отпада могла да укаже на мањак стварне количине отпада у односу на процењену из Записника и тиме уведе материјално задуженог складиштара у одговорност за настали мањак, материјално задужени складиштари нису желели да предатнице потписују у исти датум када су и сачињени и Записници са процењеном (а не тачно измереном) количином – масом отпада, него тек након тачног мерења отпада, а да се то мерење обавља приликом преузимања отпада од стране купца-оператора отпада. У образложењу је наведено и да је разлог за бојазан материјално задужених складиштара у процени у случају записника из 2020. и 2021. године то што је отпад настао у годинама када су рађени већи и капитални ремоти на опреми електране и да је конкретно у питању велика количина отпада металног порекла из унутрашњости котлова, да је то опрема која је деформисана услед сталног рада на великој температури и условима абразије од угљене прашине те да самим тим постоје знатна одступања од основног облика и димензија те да је таквом отпаду најтеже процењивати количину.

- У пословним књигама за 2022. годину за Огранак ТЕ Никола Тесла, улаз на залихе отпадног материјала евидентира се на основу темељнице, у периоду када се врши и продаја (излаз) отпадног материјала. По образложењу стручних служби Огранка пријем неопасног и опасног отпада врши се уз попуњавање Извештаја о настанку и пријему отпада од стране лица које предаје отпад и мерење, односно процену ако мерење није могуће, предатих количина. У образложењу је наведено и да се улаз, односно Пријемница за тај отпад не прави тада, већ се иста формира тек приликом продаје и отпреме отпада, по ценама из важећег Уговора и да сваку Отпремницу прати Пријемница са идентичним врстама и количинама отпадног материјала. Такође, достављено је и додатно образложење у вези са организацијом

магацинског пословања за потребе складиштења опасног и неопасног отпада у Огранку ТЕНТ у коме је наведено да је организација магацинског пословања основни предуслов за рачуноводствено евидентирање пословних промена у вези са кретањем, признавањем и престанком признавања отпада у пословним књигама овог Огранка. У образложењу се наводи да у Огранку ТЕНТ није организовано магацинско пословање у вези са пријемом и издавањем отпада у складу са Упутством о начину признавања отпада, као и да до кашњења у спровођењу наведеног Упутства је дошло првенствено због измена у организационој структури, односно да је Складиште отпада, ступањем на снагу наведеног Упутства, организационо прешло из Службе за контролу и заштиту животне средине (Корпоративни послови) у Оперативно – техничку припрему (Послови производње енергије – Сектор одржавања) и да самим тим Интерни акт не постоји. У образложењу је наведено и да се ради на измени постојеће процедуре QR.0.11.01 - Пријем и складиштење, којој се мора додати потпуно нови део који ће обухватити начине рада када је у питању пријем, складиштење и отпремање отпада и да је у вези са тим Огранак има изречену Корективну меру (р.бр. 5) и рок за њену реализацију. Уз образложење је достављен и Извод из регистра корективних мера ИМС, у коме је, везано за измену постојеће процедуре QR.0.11.01 - Пријем и складиштење, наведено да је рок да се поступи по корективној мери и да се организују магацинско пословање у делу пријема, складиштења и отпремања отпада и систематизују лица одговорна за управљање овим магацинима, 31. децембра 2023. године.

- У Огранку РБ Колубара у пословним књигама за 2022. годину нема евидентираног стања ни промета на контима залиха отпадног материјала. Из Огранка РБ Колубара дато је образложење да је у складу са Упутством о начину признавања отпада у ЈП ЕПС број 12.02.-129818/6-2021 од 07. јуна 2021, донето Решење о формирању Техничких комисија у Огранку РБ Колубара број 04.02.-678017/1-22 од 13. октобра 2022. године чиме су се стекли услови за расход опреме, који се није спроводио у претходним годинама. У образложењу је наведено и да количине отпада из расхода, ремонта и других околности се не евидентирају у књиговодственом програму САП, већ се евиденција врши од стране лица задужених за управљање отпадом на дневном нивоу у складу са законским прописима попуњавањем Образаца ДЕО1 – „Дневна евиденција о отпаду произвођача отпада”, као и да се одлагање отпада, до његовог збрињавања врши на привременим складишним локацијама. У образложењу је наведено и да се продаја/збрињавање врши на основу Уговора са купцима/добављачима закључених након јавног позива, у зависности од врсте отпада који се продаје/збрињава, те да се након мерења стварне количине отпада, формира отпремница и фактура, на основу које се у пословним књигама евидентира потраживање уз признавање прихода од продаје.

Откривена неправилност 4: Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је донело и примењује интерни акт којим је уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању активности Предузећа, као и приликом расходовања сталне имовине, укључујући и начин процене количина отпадног материјала који настаје по расходовању постројења и опрема уз уважавање специфичности истих средстава, прихватљиво одступање измерених и процењених количина отпада као и услове под којим се одступања сматрају прихватљивим. Међутим, код неких огранака Предузећа (Огранак ТЕ Никола Тесла и РБ Колубара) и даље се не исказују у материјалном и финансијском књиговодству све количине отпадног материјала који има тржишну вредност. Наведени отпадни материјал, наведени огранци или уопште не уводи у пословне књиге или га уводи у периоду у коме је извршена његова продаја, а не у периоду када је он настао. Наведено није у складу са параграфом 27 и 28 МРС 1 Презентација финансијских извештаја, којима је за састављање финансијских извештаја прописана примена обрачунске основе рачуноводства.

Препорука број 4: Препоручујемо Субјекту ревизије да обезбеди услове за једнообразну примену интерног акта којим је уређен и начин признавања отпада који се генерише у обављању његових активности као и једнообразно рачуноводствено евидентирање пословних промена у вези са кретањем, признавањем и престанком признавања отпада у пословним књигама.

3.1.8 Недовршена производња и готови производи

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Вредност залиха недовршене производње и готових производа исказана у износу од 1.842.686 хиљада динара, није утврђена у складу са параграфима од 12-18 МРС 2 Залихе, јер је у обрачун цене коштања учинака Предузеће укључило и трошкове који не доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и у садашње стање. На тај начин Предузеће је преценило исказану вредност залиха. Ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје није било могуће утврдити, јер рачуноводственим политикама или другим интерним актом нису уређене врсте и распоред трошкова који се укључују у обрачун цене коштања залиха учинака.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Вредност залиха готових производа и недовршене производње на дан 31. децембар 2022. године исказана је у износу од 3.119.370 хиљада динара и дата је следећом табелом:

Табела број 4: Недовршена производња и готови производи по огранцима Предузећа

	-у хиљадама динара-	
Залихе недовршене производње и готових производа	2022. година	2021. година
Недовршена производња – Огранак РБ Колубара Лазаревац	498.891	474.757
Свега:	498.891	474.757
Готови производи – Огранак РБ Колубара Лазаревац	5.739	5.739
Готови производи - Огранак ТЕНТ Обреновац	2.100.778	1.626.747
Готови производи - Огранак ТЕ КО Костолац	513.962	147.405
Свега:	2.620.479	1.779.891
Укупно	3.119.370	2.254.648

У 2022. години за обрачун цене коштања залиха учинака у Предузећу је примењивана Инструкција о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака број 12.01.119504/1-2020 од 25. фебруара 2020. године. Поменутом инструкцијом је одређено да се залихе учинака воде по планској/интерној цени, а на крају обрачунског периода врши се обрачун трошкова производње и распоред трошкова утврђивањем стварне цене коштање и обрачун одступања планске/интерне од стварне цене. Цена коштања учинака обухвата све директне и индиректне трошкове распоређене на места трошка, који се преносе на носиоце трошка односно обухвата трошкове групе 51-55 и трошкове групе 74 (који се односе на групе од 51-55). У цену коштања учинака се не признају расходи по основу:

- неубичајено високих износа утрошеног материјала, рада и других производних трошкова;
- трошкова складиштења, осим ако су ти трошкови неопходни у производном процесу пре следеће фазе производње;
- трошкова продаје;

- помоћи запосленима и породици запосленог, стипендије и новогодишњи пакетићи;
- превенције радне инвалидности, рехабилитације и рекреације;
- трошкови културних и спортских активности;
- трошкови истраживања и развоја;
- резервисања по основу отпремнина, јубиларних награда и тужбе трећих лица;
- адвокатских услуга;
- трошкова репрезентације;
- трошкова чланарина;
- судских трошкова;
- трошкова по основу ангажовања приватних извршитеља;
- расхода за штете казне и пенале.

Чланом 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима која је примењивана на састављање ФИ за 2022. годину је одређено да Директор ЈП ЕПС, односно привредних друштава посебним општим актом одређује методе алокације индиректних и директних трошкова по носиоцима. У ревизији је утврђено да општи акт из члана 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима није донет.

Залихе недовршене производње

Залихе недовршене производње исказане у износу од 498.891 хиљада динара се односе на залихе резервних делова који се производе у Организационој целини Колубара Метал у оквиру Огранка РБ Колубара и који се користе у процесу сопственог одржавања рударске опреме и механизације. Производња и обрачун цене коштања учинака се врши на основу радних налога применом степена довршености истих. Организационе целине РБ Колубара подносе ОЦ Колубара метал поруџбеницу за производњу резервних делова. На основу добијене поруџбенице у информационом систему се отвара Радни налог за производњу резервног дела који је поручен потем поруџбенице. Настали трошкови производње се системски алоцирају на радни налог. Трошкови материјала за израду се везују за радни налог у висини производа планске цене материјала и потребане количине материјала, трошкови рада запослених се укључују у висини производа интерне цене рада за одређену врсту посла и количине извршеног рада, трошкови рада машина се укључују у висини производа интерне цене рада одређене машине и количине рада машине, трошкови трећих лица за пружене услуге на изради учинака се укључују у фактурисаним износима. Приликом завршетка радног налога и на крају пословне године се врши свођење планских трошкова материјала на стварне трошкове материјала. По завршетку процеса производње готови производи се не признају на залихама већ се издаје Излазница и завршени производ се испоручује наручиоцу.

У децембру 2022. године помоћник директора за економске послове огранка РБ Колубара је решењем формирао Комисију за ажурирање евиденције активних контролинг налога у Организационој целини Колубара Метал. У поднетом извештају комисија је навела да је анализом налога који се налазе у недовршеној производњи идентификовано следеће:

-Код 66 налога утврђен је степен готовости производње и извршено је отварање нових налога, као и пренос остварених трошкова са старих на нове налоге,

- Идентификовано је 23 налога који су садржали грешку у виду погрешно унетог типа материјала. Извршено је прекњижавање трошкова са ових налога на одговарајуће производне налоге и места трошка,
- Унос недостајућих планских цена за материјале који су били обухваћени производним налозима је била активност која је спровођена у току месеца децембра, а која је представљала предуслов за анализу стања на налозима.

Током 2022. године у Организационој целини Колубара Метал су биле активности на 1.810 радних налога у укупној вредности од 600.924 хиљада динара од којих је током 2022. године у целини или делимично завршено 1.006 радних налога у вредности од 576.790 хиљада динара, услед чега је стање недовршене производње на крају 2022. године повећано у односу на почетак године за 24.134 хиљада динара.

Залихе готових производа

Залихе готових производа у Предузећу углавном чине залихе угља у Огранку ТЕНТ Обреновац и Огранку ТЕ КО Костолац, које се користе за потребе термоелектрана.

Залихе угља у Огранку ТЕНТ Обреновац исказане у износу од 2.100.778 хиљада динара чини угаљ произведен у Огранку РБ Колубара у вредности од 2.092.937 хиљада динара и угаљ произведен у огранку ТЕ КО Костолац у вредности од 7.841 хиљаде динара. Обрачун цене коштања испорученог угља у Огранку ТЕНТ Обреновац врши се у Огранцима који су извршили испоруку, а евидентирање залиха угља врши се у пословним књигама Огранка ТЕНТ Обреновац. Вредност залиха угља у Огранку ТЕНТ исказана је по ценама коштања добијеним као податак од огранака произвођача угља, увећаним за зависне трошкове набавке који се углавном односе на трошкове транспорта. Залихе угља у Огранцима ТЕНТ Обреновац и ТЕ КО Костолац током пословне године се воде по планским ценама а на крају пословне године се врши свођење планских на стварне цене коштања.

У ревизији је утврђено да су у обрачун цене коштања угља произведеног у РБ Колубара укључени трошкови у износу од 1.245.521 хиљада динара који не доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и у садашње стање што није у складу са параграфима 12 до 18 МРС 2 Залихе нити је у складу са Инструкцијом о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака број 12.01.119504/1-2020 од 25. фебруара 2020. године. Преглед ових трошкова је дат у следећој табели:

Табела број 5: Преглед трошкова које по Инструкцији није требало укључити у обрачун вредности залиха угља у РБ Колубара

Кonto/MT	Опис	Износ у динарима
5135500000	Утрошени деривати нафте за путничка возила	14.103.995
5156300000	Трошкови ауто гума у употреби	1.089.550
5250000000	Трошкови нето накнада физичким лицима-стипендије	153.487.804
5250100000	Трошкови пореза на накнаде физичким лицима	36.513.671
5250200000	Трошкови доприноса на накнаде физичким лицима	6.030.021
5395020000	Трошкови ангажовања радника од других правних лица на административним пословима	411.820.906
5401200000	Трошкови амортизације инвестиционих некретнина	5.576.817
5500700000	Трошкови одржавања административних и других непроизводних објеката	589.338.767
5500990000	Трошкови адвокатских услуга	922.950
5593000000	Трошкови оглашавања у медијима	3.443.525
93529093 93529110 93529120 93529130	Остало (трошкови превенција радне инвалидности, рекреације, рехабилитације, културних и спортских активности са припадајућим порезима и доприносима)	23.192.810
Укупно		1.245.520.813

У наставку следи приказ обрачун вредности залиха угља ТЕНТ-а који је произведен у РБ Колубара извршен од стране Огранка РБ Колубара и од стране Државне ревизорске институције са стањем на 31. децембар 2022. године.

Табела број 6: Цена коштања угља произведеног у РБ Колубара испорученог на локацијама ТЕНТ-а -у динарима-

ОЈ ТЕНТ-а у коју је испоручен угаљ	Вредност залиха угља на 01.01.2022 по стварној цени коштања	Трошкови производње за 2022. годину	Утрошен угаљ по стварној цени коштања у 2022. години	Вредност залиха угља на 31.12.2022 по стварној цени коштања
ТЕНТ А и Б Обреновац	1.511.314.356	44.131.913.650	43.907.652.930	1.735.575.076
ТЕ Колубара Велики Црљени	106.113.568	4.227.591.045	3.976.342.927	357.361.686
ТЕ Морава Свилајнац	6.084.300	302.312.301	308.396.601	-
Укупно	1.623.512.224	48.661.816.996	48.192.392.458	2.092.936.761

Табела број 7: Обрачун вредности залиха угља од стране ДРИ -у динарима-

ОЈ ТЕНТ-а у коју је испоручен угаљ	Вредност залиха угља на 01.01.2022 по стварној цени коштања	Трошкови производње за 2022. годину	Утрошен угаљ по стварној цени коштања у 2022. години	Вредност залиха угља на 31.12.2022 по стварној цени коштања
ТЕНТ А и Б Обреновац	1.511.314.356	42.933.444.693	42.754.755.528	1.690.003.521
ТЕ Колубара Велики Црљени	106.113.568	4.185.428.602	3.937.657.242	353.884.928
ТЕ Морава Свилајнац	6.084.300	297.422.888	303.507.187	-
Укупно	1.623.512.224	47.416.296.183	46.995.919.957	2.043.888.449

Вредност залиха угља по обрачуну Предузећа - Огранка РБ Колубара, је већа од вредности залиха утврђене по обрачуну ДРИ за износ од 49.048.312 динара.

У главној књизи Огранка ТЕ КО Костолац исказани су готови производи (угаљ) са стањем на дан 31. децембар 2022. године у вредности од 513.962 хиљаде динара.

Обрачун вредности залиха угља у ТЕ КО од стране ДРИ са стањем на дан 31. децембар 2022. године дат је у наредној табели.

Табела број 8: Обрачун вредности залиха угља од стране ДРИ

ОЈ ТЕ КО у коју је испоручен угаљ	Вредност залиха угља на 01.01.2022 по стварној цени коштања	Трошкови производње за 2022. годину	Утрошен угаљ по стварној цени коштања у 2022. години	Вредност залиха угља на 31.12.2022 по стварној цени коштања
ТЕ А Костолац	62.955.210	4.316.963.406	4.246.067.024	133.851.592
ТЕ Б Костолац	84.449.836	9.561.783.557	9.265.968.809	380.264.584
Укупно	147.405.046	13.878.746.962	13.512.035.833	514.116.175

У ревизији нису откривене материјално значајне неправилности у вези са обрачуном вредности залиха готових производа (угља) у Огранку ТЕ КО. Обрачун вредности залиха угља у ТЕ КО извршен је у складу са МРС 2 Залихе и Инструкцијом о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака број 12.01.119504/1-2020 од 25. фебруара 2020. године.

Откривена неправилност 5: Предузеће је у 2022. години **делимично отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Вредност залиха готових готових производа (угаљ) у Огранку ТЕ КО Костолац и залиха недовршене производње у Огранку РБ Колубара је утврђена у складу са МРС 2 Залихе и Инструкцијом о начину утврђивања врсте и распореда трошкова који се укључују у цену коштања учинака. Вредности залиха готових производа-угља у Огранку РБ Колубара није утврђена у складу са параграфима 12-18 МРС 2 Залихе и наведеном Инструкцијом јер је Предузеће у обрачун вредности залиха укључило и трошкове који не доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и садашње стање у износу од 1.245.521 хиљада динара. Наведено је имало за последицу да залихе готових производа (угља) на дан 31. децембар 2022. године буду више исказане за 49.048 хиљада динара као и да повећање вредности залиха недовршених и готових производа буде више исказано у истом износу. Предузеће није донело Општи акт предвиђен чланом 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима. Поменути чланом је одређено да Директор ЈП ЕПС, односно привредних друштава посебним општим актом одређује методе алокације индиректних и директних трошкова по носиоцима.

Препорука број 5: Препоручујемо Субјекту ревизије да у обрачун вредности залиха готових производа (угља) у РБ Колубара укључи трошкове предвиђене МРС 2 Залихе као и да донесе општи акт из члана 28 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима којим ће одредити методе алокације индиректних и директних трошкова по носиоцима.

3.1.9 Потраживања по основу продаје – купци у преплати

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Потраживања од купаца по основу промета електричне енергије и обавезе за примљене авансе потцењена су за 950.528 хиљада динара, јер је Предузеће потраживања умањило за преплату купаца, што није у складу са параграфима 32 – 35 МРС 1 Презентација финансијских извештаја и члановима 16 и 32 Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Пре састављања финансијских извештаја за 2022. годину Предузеће је преплате на рачунима купаца по основу промета електричне енергије за гарантовано снабдевање у износу од 1.834.579.260 динара, за комерцијално снабдевање у износу од 421.038.763 динара и за резервно снабдевање у износу од 51.181.949 динара прекњижило на рачун остале обавезе из пословања.

У наставку следи табеларни прегледи прекњижених преплата купаца на рачун остале обавезе из пословања:

Табела број 9: Преглед преплата купаца за гарантовано снабдевање

- у динарима

Подручје	Домаћинства редовно потраживање	Вирманци редовно потраживање	Утужено потраживање	Предузећа у стечају и ликвидацији	Предузећа са УППР/репрограм	Пренето из старог информационог система	Укупно
Нови Сад	311.841.721	28.907.078	14.439.061	0	0		355.187.860
Београд	316.252.266	98.088.020	0	0	0		414.340.286
Краљево	303.951.305	77.352.599	121.479.995	81.368	3.340		502.868.607
Ниш и Крагујевац	319.125.957	37.874.089	150.194.502	88.065	286	54.899.608	562.182.507
Укупно	1.251.171.249	242.221.785	286.113.557	169.433	3.626	54.899.608	1.834.579.260

Табела број 10: Преглед преплата купаца за комерцијално и резервно снабдевање

-у динарима

Врста снабдевања	Редовно потраживање	Утужено потраживање	Предузећа у стечају	Предузећа у ликвидацији	Предузећа са УППР/репрограм	Укупно
Комерцијално	413.311.515	3.878.780	3.159.835	602.578	86.055	421.038.763
Резервно	42.410.661	2.671.018	6.014.326	7.853	78.091	51.181.949
Укупно	455.722.176	6.549.798	9.174.161	610.431	164.146	472.220.712

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целисти отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тако што је пре састављања финансијских извештаја за 2022. годину прекњижило преплате купаца по основу промета електричне енергије у укупном износу од 2.306.799.972 динара са рачуна потраживања од купаца на рачун остале обавезе из пословања и на тај начин поступио у складу са параграфима 32 – 35 МРС 1 Презентација финансијских извештаја.

3.1.10 Основни капитал-Улози оснивача у својину јавног предузећа

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Није било могуће потврдити износ основног капитала исказаног у финансијским извештајима Предузећа за 2018. годину, у износу од 359.939.739 хиљада динара, јер је оснивач доносио закључке о давању ствари у јавној својини у својину Предузећа, као и о одузимању објеката јавне намене који нису у функцији обављања делатности, а да по том основу нису измењени оснивачки акт и исказани износ основног капитала у финансијским извештајима Предузећа. Наведено није у складу са члановима 42 и 45 Закона о јавној својини и члановима 6 и 10 Закона о јавним предузећима, којима је, поред осталог, прописано да Република Србија може улагати у капитал јавног предузећа и право својине на стварима у јавној својини, уз одређене изузетке, да се вредност ствари и права које се уносе у капитал јавног предузећа, процењују на начин утврђен законом којим се уређује правни положај привредних друштава и да се по основу измена у капиталу и улозима врше одговарајуће промене оснивачког акта, односно статута. Није било могуће утврдити евентуалне ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа за 2018. годину.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене неправилности је у току.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Основни капитал Предузећа исказан у пословним књигама са стањем на дан 31. децембар 2022. године износи 360.895.339 хиљада динара, и односи се на:

Табела број 11: Основни капитал

-у хиљадама динара-		
Назив	2022. година	2021. година
Државни капитал	360.823.892	360.461.085
Остали основни капитал	71.447	71.447
Укупно	360.895.339	360.532.532

Вредност основног капитала у Одлуци о усклађивању пословања Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд са Законом о јавним предузећима (пречишћен текст), број 12.01.458259/1-18 од 18.09.2018. године, утврђена је у члану 19. према којем укупан регистрован основни капитал Јавног предузећа, на дан 31. децембар 2015. године, износи 364.575.651.147,46 динара, од чега неновчани капитал износи 360.365.896.147,77 динара, а новчани капитал износи 4.209.754.999,69 динара. У истом члану наведено је и да вредност неновчаног улога чине ствари и права и да је основни капитал уплаћен и унет у целости. Наведени износ основног капитала је уписан и код Агенције за привредне регистре.

Одлуком о повећању основног капитала Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд број: 12.01.536196/2-21 од 2. новембра 2021. године, донетој од стране Надзорног одбора, укупно регистровани основни капитал је повећан на уписаном и унетом неновчаном улогу за 529.442.831,52 динара као последица уношења непокретности у капитал Јавног предузећа у складу са Закључком Влада Република Србије (Закључак 05 Број 351-5933/2021 од 24. јуна 2021. године и Закључак 05 Број 464-7994/2021 од 2. септембра 2021. године), којим је одлучено да Оснивач у капитал Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд унесе право својине над непокретности. Наведени износ повећања основног капитала је такође уписан и код Агенције за привредне регистре. Након тог повећања укупан основни капитал Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд износи 365.105.093.978,98 динара од чега неновчани капитал износи 360.895.338.978,98 динара, а новчани капитал износи 4.209.754.999,69 динара.

Износ укупног основног капитала у пословним књигама на дан 31. децембар 2022. године је износио 360.895.339 хиљада динара хиљаде динара, што је за 4.209.755 хиљада динара мање од износ основног капитала из оснивачког акта и износа који је уписан код Агенције за привредне регистре и који укупно износи 365.105.094 хиљаде динара.

Износ укупног основног капитала у пословним књигама на дан 31. децембар 2022. године одговара износу унетог и уписаног неновчаног капитала садржаног у Одлуци о усклађивању пословања Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд са Законом о јавним предузећима (пречишћен текст), број 12.01.458259/1-18 од 18. септембра 2018. године након повећања на уписаном и унетом неновчаном улогу по Одлуци од 2 новембра 2021. године. У пословним књигама Предузећа износ основног капитала мања је за 4.209.755 хиљаде динара у односу на износ уписаног капитала и није садржана вредност новчаног улога у износу од 4.209.754.999,69 динара.

Улози оснивача у својину јавног предузећа

Предузеће је сходно датом року за отклањање неправилност која је обухваћена налазом приоритета 3, доставило 20. децембра 2022. године Извештај о отклањању неправилности откривених у ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину који се односи на поступање по препоруци број 11. Наведеном препоруком се препоручује Предузећу да настави активности са оснивачем у циљу даљег

решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа и да након тога покрене иницијативу код оснивача за процену неновчаног улога у основни капитал и усклађивање оснивачког акта и статута Предузећа са прописима.

У поменутом извештају Предузеће наводи да је закључило Уговор о пружању услуге процене вредности НПО (некретнина, постројења и опреме) и капитала којим је ангажовало независног проценитеља да изврши процену са стањем на 01.01.2021. године. Наводи се и да је Процена вредности имовине и капитала вршена ради одређивања вредности капитала ЈП „Електропривреда Србије“ са циљем наставка процеса реорганизације и промене правне форме Јавног предузећа у акционарско друштво, а која укључује и утврђивање фер вредности некретнина постројења и опреме ЈП ЕПС. Наводи се и да у складу са Извештајем о процени, укупно процењени капитал Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд износи 631.857 милиона динара и да је Влада Републике Србије дала сагласност на Одлуку Надзорног одбора о усвајању процене укупног капитала ЈП ЕПС. У извештају се наводи и да на основу података о основном капиталу уписаном у АПР новчани капитал износи 4.209.754.999,69 динара, док уписан неновчани капитал износи 360.365.896.147,77 динара на дан 01.01.2021. године и да имајући у обзир да је износ основног капитала у пословним књигама ЈП ЕПС на дан процене 360.003 милиона динара, у Извештају о процени капитала проценитељи су извршили корекцију основног капитала у износу од 363 милиона динара, односно усклађивање износа основног капитала ЈП ЕПС са неновчаним капиталом уписаним у АПР. Наведено је и да та корекција не утиче на вредност укупног капитала, односно нето имовине ЈП ЕПС, већ је само корекција структуре капитала на начин да је увећан основни капитал како би се усагласио са износом уписаним у АПР, док је са друге стране увећан губитак за исти износ.

У Извештају о отклањању неправилности откривених у ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину који се односи на поступање по препоруци број 11 од 20. децембра 2022. године Предузеће наводи и да је од ступања на снагу Закона о јавној својини на предлог Министарства рударства и енергетике (МРЕ) Влада донела:

- више Закључака којима се сагласила да се ЈП ЕПС може уписати као власник на грађевинским објектима, објектима за производњу електричне енергије и објектима који су функцији објеката производње електричне енергије и земљишту на којем су ти објекти изграђени, као и

-више Закључака којима су обухваћене непокретности које нису у функцији обављања делатности и на којима Предузеће не може успоставити право својине у складу са Законом (објекти јавне намене, пољопривредно земљиште, шуме, шумско земљиште, водно земљиште и неизграђено грађевинско земљиште).

У извештају се наводи и да је ЈП ЕПС у погледу објеката и земљишта за које није решен правни статус у сарадњи са Министарством рударства и енергетике наставио активности на њиховом решавању и то:

- ЈП ЕПС је дописом од 14. марта 2019. године доставио Министарству рударства и енергетике ажуриране спискове рударских објеката, као и непокретности у Републици Српској, за које још увек није заузет коначан став о успостављању одговарајућег права;

- Што се тиче непокретности које су неопходне за обављање делатности ЈП ЕПС, а на којима се према мишљењу надлежних органа не може успоставити право својине јавног предузећа у складу са Законом о јавној својини, ЈП ЕПС је доставио Министарству рударства и енергетике предлог за доношење Закључака Владе за давање на коришћење ЈП ЕПС без накнаде;

- Како донетим Закључцима нису обухваћене све непокретности на којима је могуће успоставити право својине ЈП ЕПС, Предузеће је поднело Предлог за допуну Закључака Владе 312-6573/2018-2 од 17. јула 2018. године о успостављању права својине на производним објектима (допис број 12.01.244608/2-20 од 6. октобра 2020. године, број 12.01.113321/1-21 од 25. фебруара 2021. године и ургенција број 12.01.113321/2-21 од 13. јула 2021. године);

- Министарство финансија је у мишљењу од 12. априла 2022. године, којим се изјаснило на Предлог за допуну Закључака Владе број 312-6573/2018-2 од 17. јула 2018. године, навело да је престао правни основ за доношење предметног закључка, с обзиром да је престао правни основ за доношење накнадних захтева за упис права својине на основу Закона о јавној својини, 31. децембра 2021. године, а да је могуће да ЈП ЕПС стекне право својине на предметним непокретностима на основу улагања у капитал права својине на непокретностима у својини Републике Србије у капитал ЈП ЕПС. На основу тога, ЈП ЕПС је поднео предлог Влади Републике Србије број 12.01.286726/1-2022 од 17. маја 2022. године за доношење акта Владе о улагању права својине на непокретностима у својини Републике Србије у капитал Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд у складу са Законом о јавној својини.

- Министарство рударства и енергетике је доставило ЈП ЕПС обавештење број 312-01-005092022-04 од 2. новембра 2022. године и број 46-00-00008/2020-04 од 2. новембра 2022. године да предлог Закључка о улагању у капитал и предлог Закључка за давање на коришћење дела непокретности нису разматрани на седници за време мандата претходне Владе и вратило је наведени материјал ЈП ЕПС.

Уз достављени Извештај о отклањању неправилности откривених у ревизији финансијских извештаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд за 2018. годину, који се односи на поступање по препоруци број 11 од 22. децембра 2022. године Предузеће је доставило Оснивачу и Државној ревизорској институцији и сву пратећу документацију које се наводи у опису мера исправљања, а која је наведена у претходном тексту.

Закључно са 31. децембром 2022. године, и даље је нерешен имовинско-правни статус једног дела непокретности и нису дефинисане ствари – непокретности које оснивач улаже у капитал Предузећа, а за које је Влада у претходном периоду донела више Закључака којима се сагласила да се ЈП ЕПС може уписати као власник на грађевинским објектима, објектима за производњу електричне енергије и објектима који су функцији објеката производње електричне енергије и земљишту на којем су ти објекти изграђени, као и више Закључака којима су обухваћене непокретности које нису у функцији обављања делатности и на којима се не може успоставити право својине у складу са Законом (објекти јавне намене, пољопривредно земљиште, шуме, шумско земљиште, водно земљиште и неизграђено грађевинско земљиште).

Предузеће је документовало да је предузимало активности у циљу даљег решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа. Подносило је надлежном Министарству рударства и енергетике Предлоге за допуну Закључака Владе 312-6573/2018-2 од 17.07.2018. године о успостављању права својине на производним објектима (допис број 12.01.244608/2-20 од 6. октобра 2020. године, број 12.01.113321/1-21 од 25. фебруара 2021. године) као и Ургенцију број 12.01.113321/2-21 од 13. јула 2021. године за доношење акта Владе о успостављању одговарајућег права ЈП ЕПС на рударским објектима и објектима који су у функцији рударских објеката. Такође, након добијеног Мишљења Министарства финансија којим се изјаснило на Предлог за допуну Закључака Владе, Предузеће је Министарству рударства и енергетике поднело 17. маја 2022. године и Предлог за доношење аката Владе о улагању права својине на непокретностима у својини Републике Србије у капитал ЈП ЕПС у складу са Законом о јавној својини.

И поред тога што је Предузеће предузимало активности у циљу даљег решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину до 31. децембра 2022. године нису завршене све активности предвиђене члановима 42 и 45 Закона о јавној својини¹⁶.

Законом о јавној својини¹⁶ чланом 42 и 45 је, поред осталог, прописано да Република може улагати у капитал јавног предузећа и право својине на стварима у јавној својини, уз одређене изузетке, да се вредност ствари и права које се уносе у капитал јавног предузећа, процењују на начин утврђен законом којим се уређује правни положај привредних друштава и да се по основу измена у капиталу и улозима врше одговарајуће промене оснивачког акта, односно статута.

Откривена неправилност 6: Предузеће је у 2022. години делимично отклонило неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину. Предузеће је поступило по препоруци датој у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тј. наставило је започете активности са оснивачем у циљу решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које оснивач улаже у капитал и својину Предузећа. Предузеће је документовало да је подносило надлежном Министарству рударства и енергетике Предлоге за допуну Закључака Владе 312-6573/2018-2 од 17. јула 2018. године о успостављању права својине на производним објектима (допис број 12.01.244608/2-20 од 6. октобра 2020. године, број 12.01.113321/1-21 од 25. фебруара 2021. године) као и Ургенцију број 12.01.113321/2-21 од 13. јула 2021. године за доношење акта Владе о успостављању одговарајућег права ЈП ЕПС на рударским објектима и објектима који су у функцији рударских објеката. Такође, након добијеног Мишљења Министарства финансија којим се изјаснило на Предлог за допуну Закључака Владе, Предузеће је Министарству рударства и енергетике поднело 17. маја 2022. године и Предлог за доношење аката Владе о улагању права својине на непокретностима у својини Републике Србије у капитал ЈП ЕПС у складу са Законом о јавној својини. Међутим, до 31. децембра 2022. године нису завршене све активности предвиђене члановима 42 и 45 Закона о јавној својини¹⁶. Влада Републике Србије, која врши права оснивача, је у претходном периоду донела више Закључака о давању ствари у јавној својини у својину Предузећа, као и о одузимању објеката јавне намене који нису у функцији обављања делатности, а да по том основу нису измењени оснивачки акт и исказани износ основног капитала у финансијским извештајима Предузећа.

Препорука број 6: Препоручујемо Субјекту ревизије да настави активности са Оснивачем у циљу даљег решавања имовинско-правног статуса преосталог дела непокретности, а ради дефинисања ствари које Оснивач улаже у капитал и својину Друштва и да након тога покрене иницијативу код оснивача за процену неновчаног улога у основни капитал и усклађивање оснивачког акта и статута Друштва са прописима.

3.1.11 Дугорочна резервисања – Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

У финансијским извештајима за 2018. годину исказана су резервисања за отпремнине и јубиларне награде у износу од 11.188.358 хиљада динара и трошкови резервисања у износу од 5.453.127 хиљада динара, на основу актуарских претпоставки које нису засноване на релевантним проценама а ефекти актуарских процена нису исказани у оквиру свеобухватног резултата, већ преко трошкова резервисања, кроз биланс успеха. Наведено није у складу са параграфима 94, 120, 128, 75-98 МРС 19 Примања запослених и чланом 26 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и

¹⁶ „Службени гласник РС“ бр. 72/11, 88/13, 105/14, 104/16 - др. закон, 108/16, 113/17, 95/18 и 153/20

предузетнике. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа за 2018. годину.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Дугорочна резервисања за накнаде запослених исказана са стањем на дан 31. децембар 2022. године у износу од 12.396.184 хиљада динара, односе се на резервисања за накнаде запослених по основу отпремнина за одлазак у пензију и по основу јубиларних награда за 10, 20, 30, 35 и 40 година непрекидног рада у Предузећу призната су коришћењем метода кредитирања пројектоване јединице. Приликом одређивања садашње вредности будућих очекиваних исплата коришћена је дисконтна стопа која одговара криви приноса обвезница Републике Србије деноминираних у динарима (у распону од 3,67% до 6,80%), а према пројектованом доспећу остварења отпремнине и јубиларних награда по сваком запосленом. уз претпоставку да годишња стопа флукуације се обрачунава по појединачној организационој целини (огранку) у оквиру ЈП ЕПС и иста се кретала у зависности од огранка у распону од 0,03%-2,28%, док стопа раста зарада износи 0,6883%.

Предузеће је у 2022. години због промена у актуарским претпоставкама и искуствених пројекција као последицу поновног одмеравања садашње вредности обавезе по основу отпремнина у оквиру ставке укупног осталог резултата исказала актуарски добитак у износу од 852.203 хиљаде динара, а разлику која није последица промена у актуарским претпоставкама и искуствених пројекција признала у билансу успеха у износу од 1.147.862 хиљаде динара (од укупних трошкови резервисања који износе 2.058.039 хиљада динара).

Предузеће је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, обелоданило информације које објашњавају карактеристике планова дефинисаних примања, примењених актуарских претпоставки и компоненти садржаних у нето промени обавезе резервисања и то: трошкова услуга текућег рада, трошкова камата и актуарске добитке и губитке.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у **целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је приликом обрачуна резервисања за отпремнине и јубиларне награде применило актуарске претпоставке које представљају најбољу процену руководства о стопи флукуације запослених, дисконтној стопи, стопи раста зарада и износу просечне зараде код Послодавца, исказало у финансијским извештајима ефекте актуарских процена и обелоданило је у Напоменама уз финансијске извештаје информације које објашњавају карактеристике планова дефинисаних примања, примењених актуарских претпоставки и компоненти садржаних у нето промени обавезе резервисања и то: трошкова услуга текућег рада, трошкова камата и актуарске добитке и губитке.

3.1.12 Дугорочна резервисања – Резервисања за трошкове депонија шљаке и пепела

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није вршило резервисања за трошкове затварања депонија шљаке и пепела у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б и у Топлани Колубара, што није у складу са параграфом 14 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, јер постоји законска обавеза за чије ће измирење вероватно доћи до одлива средстава из Предузећа и износ обавезе може да се поуздано процени. Тиме је Предузеће у финансијским извештајима за 2018. годину и раније године, потценило дугорочна резервисања и трошкове резервисања, чије износе, у поступку ревизије, није било могуће утврдити.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као делимично задовољавајућа. Мера исправљања је задовољавајућа јер је закључен уговор за пружање услуга за израду студије процене коначне вредности затварања депонија шљаке и пепела. Мера исправљања није задовољавајућа јер процена трошкова затварања депонија шљаке и пепела није завршена у задатом року односно до дана предаје финансијских извештаја за 2019. годину.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Дугорочна резервисања по основу трошкова обнављања природних богатстава односе се, на резервисања за коначну рекултивацију земљишта на коме се налазе депоније шљаке и пепела у термоелектранама Костолац и Никола Тесла и резервисање за рекултивацију земљишта у Огранку РБ Колубара.

Предузеће управља депонијама шљаке и пепела који настају у производњи услед сагоревања угља у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б.

Предузеће је у обавези да затварање депонија и накнадно одржавање после затварања спроводи на начин прописан Уредбом о одлагању отпада на депоније¹⁷ која је донета на основу Закона о управљању отпадом¹⁸. Из наведене обавезе произилази обавеза одређена параграфом 14 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина да Предузећа у пословним књигама признаје резервисања за обнављање природног богатства, јер постоји законска обавеза рекултивације земљишта за чије ће измирење вероватно доћи до одлива средстава из Предузећа а износ обавезе може поуздано да се процени.

Табела број 12: Промене на рачуну дугорочних резервисања за обнављање природних богатстава у току 2022 и 2021. године

-у хиљадама динара-		
Опис	2022. година	2021. година
Стање 1. јануара	20.112.294	19.629.151
Нова резервисања на терет биланса успеха	573.765	520.842
Нова резервисања призната у корист сталне имовине	1.036.485	-
Искоришћена резервисања	(45.903)	(37.699)
Укидање резервисања	(89.395)	-
Стање 31. децембра	21.587.246	20.112.294

Дугорочна резервисања по основу трошкова обнављања природних богатстава највећим делом, у износу од 18.633.620 хиљада динара односе се на резервисања за коначну рекултивацију земљишта на коме се налазе депонија шљаке и пепела у термоелектранама, а преостали део се односи на обавезу за рекултивацију земљишта у Огранку РБ Колубара. Признавање резервисања за рекултивацију земљишта на коме се налазе депоније шљаке и пепела у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б извршено је 1. јануара 2021. године када су у пословним књигама Предузећа евидентирана резервисања по овом основу у износу од 16.760.871 хиљада динара. Обрачун резервисања за трошкове рекултивације земљишта Предузеће је извршило на основу Студије процене коначне вредности затварања депонија пепела и шљаке термоелектрана Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б из априла 2021. године. Процењена инвестициона вредност радова на затварању депонија пепела и шљаке према поменутој Студији приказана је у наредној табели:

¹⁷ „Службени гласник РС“ број 92/10

¹⁸ „Службени гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18 - др. закон и 35/23

Табела број 13: Преглед процењене вредности радова на затварању депонија шљаке и пепела ЕПС-а по Студији из априла 2021. године

Р. Број	ОПИС	Процењена вредност у дин.
Свеска 1	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Костолац-Средње костолачко острво	2.877.823.714
Свеска 2	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Костолац – ПК Тириковац	2.152.358.064
Свеска 3	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Колубара А	1.025.656.717
Свеска 4	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Морава	533.634.500
Свеска 5	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Никола Тесла А	5.779.832.300
Свеска 6	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Никола Тесла Б	4.391.565.270
Укупно		16.760.870.565

Резервисања за трошкове рекултивације земљишта за 2022. годину Предузеће је извршило на основу новопроцењене инвестиционе вредности радова на затварању депонија ЕПС-а која је извршена у октобру 2022. године коју приказујемо у наредној табели:

Табела број 14: Преглед процењене вредности радова на затварању депонија шљаке и пепела ЕПС-а по Студији из октобра 2022. године

Р. Број	ОПИС	Процењена вредност у дин.
Свеска 1	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Костолац-Средње костолачко острво	3.199.581.656
Свеска 2	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Костолац – ПК Тириковац	2.446.623.268
Свеска 3	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Колубара А	1.148.420.090
Свеска 4	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Морава	600.292.240
Свеска 5	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Никола Тесла А	6.358.215.388
Свеска 6	Процена коначне вредности затварања депоније ТЕ Никола Тесла Б	4.880.487.022
Укупно		18.633.619.664

На основу извршене процене резервисања за трошкове рекултивације земљишта за Огранак РБ Колубара за 2022. годину, у пословним књигама за 2022. годину је евидентиран трошак резервисања у износу од 150.186 хиљада динара. Такође у пословним књигама за 2022. годину је евидентиран трошак резервисања за коначну рекултивацију земљишта на којим се налазе депоније пепела и шљаке у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б који се односи на 2022. годину у износу од 423.579 хиљада динара.

Налаз: Предузеће је у 2022. години у **целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тако што је извршило резервисања за трошкове затварања депонија шљаке и пепела у термоелектранама Костолац, Колубара, Морава, Никола Тесла А и Никола Тесла Б у складу са МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

3.1.13 Дугорочне обавезе-Неевидентирани обавезе по кредиту Лондонског клуба поверилаца

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није исказало обавезе по кредиту Лондонског клуба поверилаца у укупном износу од 7.835.618 хиљада динара. Обавезе су преузете Оквирним уговором о регулисању међусобних односа по основу куповине дуга, измирења обавеза и одобравања кредита, закљученим између „Југобанке“ и ЈП „Електропривреда Србије“ дана 23.11.1993. године и Анексом I од 31.12.1993. године.

У финансијским извештајима за 2018. годину, Предузеће је потценило обавезе по основу кредита за износ од 4.357.660 хиљада динара, обавезе по основу камата за износ од 3.477.958 хиљада динара и расходе камата текућег периода за износ од 425.751 хиљаду динара, а преценило почетно стање резултата за износ од 7.409.867 хиљада динара.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У поступку ревизије утврђено је да је Предузеће у Напоменама уз финансијске извештаје Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд за 2022. годину, у тачки 43 под називом Преузете и потенцијалне обавезе обелоданило потенцијалну обавезу према Агенцији за осигурање депозита која се односи на обавезе према повериоцима Лондонског клуба и то за основни дуг у износу 42.148.080,27 УСД и камату у износу од 45.019.418,89 УСД, што у динарској противвредности на дан биланса износи 9.601.631 хиљада динара. У Напоменама је обелодањено да се наведени износ односи на позајмљена средства јавних предузећа са територије АП Косово и Метохија и непосредно су повезана са имовином истих предузећа над којима, како је наведено у Напоменама, Предузеће и поред капитал односа нема контролу.

У поступку ревизије достављен је Извод отворених ставки Агенције за осигурање депозита са стањем на дан 31. децембар 2022. године на основу којег су исказане обавезе Лондонском клубу које је ЈП „Електропривреда Србије“ обелоданила у Напоменама уз финансијске извештаје у износу од 9.601.631 хиљада динара.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, у делу Преузете и потенцијалне обавезе, обелоданило потенцијалну обавезу која се односи на обавезе према повериоцима Лондонског клуба у износу од 9.601.631 хиљада динара.

3.1.14 Дугорочне обавезе – Више исказане обавезе по кредиту из Зајма 23386 Међународне банке за обнову и развој

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Обавезе по кредиту из Зајма 23386 Међународне банке за обнову и развој, Предузеће је исказало у износу од 480.460 хиљада динара, што је за 255.424 хиљаде динара више од исказаних потраживања Агенције за осигурање депозита од Предузећа по наведеном кредиту. Уговори о зајму су закључени пре 1990. године, а зајам је коришћен за финансирање инвестиционих пројеката развоја високонапонске мреже („Power transmission III“) на територији АП Косова и Метохије, за које је гаранције дала „Инвестбанка“ а.д. Београд (сада у стечају). Овлашћена банка преко које је регистрован кредит била је „Косовска банка“.

Обзиром да је Међународна банка за обнову и развој извршила отпис дуга према Републици Србији по основу зајмова од IBRD обухваћених Консолидационим зајмом Ц, за износ доспеле главнице после 15.09.2009, па до краја отплатног периода (15.09.2031. године), Агенција је на исти начин, у својим пословним књигама спровела предметни отпис. За наведени износ од 480.460 хиљада динара, који је исказан у финансијским извештајима, Предузеће није поседовало документ којим би се потврдило стања дуга, а у Изводу отворених ставки Агенције за осигурање депозита, потраживање по кредиту IBRD 23386 није исказано.

У финансијским извештајима за 2018. годину, Предузеће је преценило обавезе по основу кредита за износ од 176.344 хиљаде динара, обавезе по основу камата за износ од 79.080

хиљада динара и расходе камата текућег периода за износ од 5.135 хиљада динара, а потценило почетно стање резултата за износ од 250.289 хиљада динара.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У послеревизионом поступку утврђено је да је Предузеће за обавезе по кредиту из Зајма 23386 Међународне банке за обнову и развој, по основу усаглашавања са Агенцијом за осигурање депозита, извршило корективна књижења у пословним књигама са стањем на дан 31. децембар 2019. године.

У поступку ревизије достављен је Извод отворених ставки Агенције за осигурање депозита са стањем на дан 31. децембар 2022. године, у коме није исказана обавеза Предузећа по кредиту из Зајма 23386 Међународне банке за обнову и развој на основу којег Агенција није исказала обавезе ЈП Електропривреда Србије по основу Зајма 23386 Међународне банке за обнову и развој.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је на основу усаглашавања са Агенцијом за осигурање депозита по основу обавеза по Зајму 23886 Међународне банке за обнову и развој извршило корективна књижења на дан 31. децембар 2019. године те је и стање по основу наведеног кредита усаглашено и у пословним књигама за 2022. годину.

3.1.15 Дугорочне обавезе – Исказане обавезе по кредиту увозника „Техноекспорт“ из Прага

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Није било могуће потврдити исказане обавезе по кредиту од увозника опреме – инокредитора „Техноекспорт“ из Прага у износу од 83.422 хиљаде динара. Предузеће није презентовало документацију којом би се потврдило постојање обавезе, нити доставило доказ да су наведене обавезе усаглашене са Инокредитором, а не постоје ни потраживања повериоца „Инвестбанке“ а.д. у стечају Београд, која је била гарант предметног кредита. Инокредитор – испоручилац опреме, није поднео захтев за наплату потраживања из стечајне масе „Инвестбанке“, те је у вези с тим, „Инвестбанка“ у целости искњижила условна потраживања (главни дуг са припадајућом каматом) према РБ „Колубара“.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У поступку ревизије је утврђено да је Предузеће у финансијским извештајима за 2022. годину исказало обавезе по кредиту увозника опреме - инокредитора „Техноекспорт“ из Прага у износу од 76.785 хиљада динара и обавезе по основу камате у износу од 12.094 хиљада динара.

Предузеће је у поступку ревизије доставило Пресуду Апелационог суда у Београду број 5 Пж 4021/22 од 09. марта 2023. године којом је утврђено потраживање инокредитора „Техноекспорт“ из Прага по банкарској гаранцији 112-8545 од 03. фебруара 1989. године у износу од 806.807,03 УСД и законске затезне камате у износу од 244.869,02 УСД.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер у пословним књигама за 2022. годину исказало обавезе по кредиту увозника опреме - инокредитора „Technoexport“ из Прага у износу од 76.785 хиљада динара за коју је прибавило документацију којом се потврђује постојање обавезе Предузећа према наведеном инокредитору.

3.1.16 Гаранције по дугорочним кредитима (ванбилансно евидентирање)

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

У финансијским извештајима за 2018. годину, на позицијама ванбилансне активе и пасиве, Предузеће је за неповучена средства из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант, исказало износ од 78.921.130 хиљада динара, што је за 21.199.921 хиљаду динара мање од стварно неискоришћених средстава.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Предузеће је у 2022. години у оквиру позиције ванбилансне активе и пасиве, за неповучена средства из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант, исказало износ од 35.583.680 хиљада динара који одговара износу неискоришћених средстава из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је на позицијама ванбилансне активе и пасиве за неповучена средства из уговорених кредита за које се Република Србија појављује као гарант исказало износ од 35.583.680 хиљада динара који представља износ неискоришћених средстава по тима кредитима.

3.1.17 Дате менице по дугорочним кредитима (ванбилансно евидентирање)

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

У финансијским извештајима за 2018. годину, на позицијама ванбилансне активе и пасиве за дате менице по дугорочним кредитима, Предузеће је исказало износ од 90.089.837 хиљада динара, који је за 2.979.845 хиљада динара мањи од стварних обавеза по кредитима за чије обезбеђење су издате менице. Због неурачунавања пројектованих камата у износ који се обезбеђује меницом, мање је исказана вредност меница за 3.233.520 хиљада динара, а због неумањења вредности враћених меница по кредиту Лондонског клуба поверилаца, више је исказана вредност меница за 253.675 хиљада динара.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Предузеће је у 2022. години у оквиру позиције ванбилансне активе и пасиве исказало вредност доспелих а неизмирених обавезе за кредите са пројектованом каматом до краја отплатног периода за које је Предузеће издало бланко сопствене менице у износу од 145.149.607. хиљада динара.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је на позицијама ванбилансне активе и пасиве исказало вредност доспелих а неизмирених обавезе за кредите са пројектованом каматном до краја отплатног периода за које је Предузеће издало бланко сопствене менице у износу од 145.149.607 хиљада динара.

3.1.18 Остале краткорочне обавезе

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није у финансијским извештајима за 2018. годину и раније године исказало обавезе за све запослене који су остварили право на додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем. Наведено није у складу са чланом 51 Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање јер је послодавац био у обавези да обрачуна и исплати додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем истовремено са исплатом зараде по прописима који важе у моменту исплате тих примања. На тај начин су у финансијским извештајима за 2018. годину потцењене обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет послодавца у укупном износу од 1.518.155 хиљада динара и трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада текуће године за 123.030 хиљада динара, а прецењено је почетно стање резултата из ранијих година у износу од 1.395.125 хиљада динара.

Мере предузете у поступку ревизије

Предузеће је у току ревизије утврдило и у пословним књигама за 2019. годину прокњижило обавезе за додатне доприносе за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у укупном износу од 1.518.155 хиљада динара. Право на додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем из ранијих година за 3.280 запослених утврђено је Записницима Комисије за утврђивање радних места код послодавца на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем која је образована у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, а за 1.606 запослених Предузеће је утврдило накнадном контролом извршеном од стране својих стручних служби..

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У поступку ревизије утврђено је да је Предузеће у 2022. години обрачунало и у пословним књигама исказало додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем за запослене који су према важећим прописима остварили право на додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем. За 2022. годину Предузеће је обрачунало и у пословним књигама евидентирало додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у износу од 43.151 хиљаду динара.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је запосленима који имају утврђено право на стаж осигурања са увећаним трајањем за рад на нарочито тешким, опасним и на здравље штетним пословима обрачунало и у пословним књигама исказало обавезу по основу додатног доприноса за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у складу са чланом 51 Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање којим је прописано да је послодавац у обавези да обрачуна и исплати додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем истовремено са исплатом зараде по прописима који важе у моменту исплате тих примања.

3.2 Биланс успеха

3.2.1 Финансијски расходи – Негативне курсне разлике (према трећим лицима)

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

У финансијским извештајима за 2018, 2017, 2016. годину и раније године, Предузеће је вршило прерачунавање девизних аванса у нове износе и по том основу исказивало негативне и позитивне курсне разлике, које су утицале и на утврђивање финансијског резултата и на приказивање финансијског положаја у билансима стања, што није у складу са параграфима 16, 21, 22 и 23 (б) МРС 21 Ефекти промена девизних курсева.

Наведеним параграфима МРС 21, прописано је да монетарне ставке јесу право на примање (или обавеза издавања) фиксног или одредивог броја новчаних јединица. Основна карактеристика немонетарне ставке јесте одсуство права примања (или обавезе издавања) фиксног или одредивог броја новчаних јединица. Трансакција у инострану валути код почетног признавања евидентира се у функционалној валути, тако што се на износ у инострану валути, примењује промтти девизни курс функционалне валуте и стране валуте на датум трансакције. Датум трансакције је датум на који се трансакција по први пут квалификује за признавање, у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања. Даља корекција вредности тако квалификоване немонетарне ставке се не врши.

Предузеће је у 2018. години, преценило финансијске приходе за 2.560.500 хиљада динара, финансијске расходе за 1.917.946 хиљада динара, авансе за некретнине, постројења и опрему за 631.229 хиљада динара, плаћене авансе за материјал, резервне делове и инвентар у иностранству за 103 хиљаде динара и примљене авансе, депозите и кауције за 11.222 хиљаде динара.

У финансијским извештајима за 2017. и 2016. годину, Предузеће је преценило финансијске приходе у укупном износу за 3.177.666 хиљада динара, финансијске расходе у укупном износу за 5.289.140 хиљада динара, плаћене авансе за материјал, резервне делове и инвентар у иностранству у укупном износу за 2.170 хиљада динара, примљене авансе, депозите и кауције у укупном износу за 137.329 хиљада динара и потценило авансе за некретнине, постројења и опрему у укупном износу за 2.250.973 хиљаде динара.

Укупан ефекат грешака из периода пре 2016 године, по основу погрешно обрачунатих ефеката курсних разлика насталих курсирањем девизних аванса, на финансијске извештаје за 2018. годину, није било могуће утврдити.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Чланом 58 став 4 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима, број: 12.01.690807/20-21 од 28. децембра 2021. године дефинисано је да се учинци промена курсева страних валута не примењују када се повезана имовина, расход или приход почетно признају по фер вредности или по фер вредности накнаде плаћене или примљене на датум који није датум почетног признавања немонетарне имовине или немонетарне обавезе која произилази из аванса (ИФРИК 22 п-5).

Предузеће је у 2022. години исказало авансе за некретнине, постројења, опрему у инострану валути у износу од 5.743.427 хиљада динара и плаћене авансе за материјал, резервне делове и ситан инвентар у иностранству у износу од 1.847.195 хиљада динара. У поступку ревизије је

утврђено да Предузеће није вршило прерачунавање девизних аванса у нове износе и по том основу није исказивало негативне и позитивне курсне разлике.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину јер није вршило прерачунавање девизних аванса у нове износе по курсу на дан прерачунавања и по том основу није исказивало негативне и позитивне курсне разлике у пословним књигама.

3.2.2 Расходи од усклађивања вредности остале имовине која се исказује по фер вредности кроз биланс успеха-кредитни губици по основу потраживања за промет електричном енергијом од купаца на гарантованом снабдевању

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће не врши исправку вредности свих потраживања за таксу и камату на таксу за јавни медијски сервис, од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом. Наведено није у складу са чланом 35 став 9 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима ЈП ЕПС, којим је прописано да се призната споредна потраживања која укључују камату, трошкове принудне наплате и друге трошкове који се могу директно повезати са износом главног дуга, накнадно одмеравају на начин и по поступку као и главни дуг. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје Предузећа за 2018. годину и раније године.

Мере предузете у поступку ревизије

Предузеће је у току ревизије доставило инструкцију донету од стране шефа рачуноводства огранка ЕПС Снабдевање којом се даје упутство центрима за подршку гарантованом снабдевању да од трећег квартала 2019. године обрачун обезвређења односно исправка вредности потраживања од купаца по основу промета електричне енергије, треба да се ради за вредност укупног потраживања од купаца који укључују таксу и камату на таксу за јавни медијски сервис. Уз инструкцију доставило је и обрачун у складу са датом инструкцијом за трећи квартал 2019. године.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

Чланом 44 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима које су примењене на састављане финансијских извештаја Предузећа за 2022. годину уређена је процена исправке вредности потраживања по основу промета електричне енергије (резервисање за губитке) у складу са МСФИ 9 Финансијски инструменти. Процену резервисања за очекиване кредитне губитке потраживања од купаца за промет електричне енергије Предузеће је извршило се по следећим групама потраживања:

- 1) комерцијално снабдевање,
- 2) резервно снабдевање,
- 3) гарантовано снабдевање за подгрупе: правна лица (мали купци) и домаћинства.

Процену наплативости потраживања Предузеће је извршило по групама и подгрупама потраживања применом коефицијената резервисања (стопе кредитних губитака) који су израчунати на бази историјских података о кредитним губицима. Стопе кредитних губитака Предузеће је обрачунало за следеће сегменте потрошача:

- домаћинства-гарантовано снабдевање (подсегмент за географска подручја: Београд, Нови Сад, Крагујевац, Краљево и Ниш),

- мали купци-гарантовано снабдевање (подсегмент за географска подручја: Београд, Нови Сад, Крагујевац, Краљево и Ниш),

- комерцијални потрошачи,
- потрошачи на резервном снабдевању

У наредној табели приказане су стопе кредитних губитака за сегмент гарантовано снабдевање домаћинства и мали купци које су примењене за обрачун очекиваних кредитних губитака на дан 31. децембра 2022. године:

Табела број 15: Стопе кредитних губитака

Старосна структура потраживања на 31.12.2022. год.	% очекивани кредитни губици (распон)	
	Домаћинства	Мали купци
Недоспело	0,63%-4,01%	1,82%-5,97%
1-30	2,10%-11,55%	4,62%-10,91%
31-60	3,70%-16,46%	6,47%-16,25%
61-90	5,45%-21,17%	7,84%-21,52%
91-180	7,87%-25,95%	8,72%-26,56%
181-270	25,29%-44,40%	11,07%-46,20%
271 и више	62,62%	62,62%

Током 2022. године Предузеће је процену износа исправке вредности потраживања по основу промета електричне енергије вршило у складу са претходно примењиваним МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање.

Пре израде финансијских извештаја за 2022. годину Предузеће је извршило процену очекиваних кредитних губитака по основу потраживања од купаца за промет електричне енергије у складу МСФИ 9 Финансијски инструменти. Процентом очекиваних кредитних губитака су обухваћена и потраживања од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом за таксу за Јавни медијски сервис са припадајућом каматом. Претходно извршену и у пословним књигама за 2022. годину евидентирану процену исправке вредности потраживања у складу са МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање Предузеће је додатним књижењима (докњижењем/укидањем) свело на процењену висину исправке вредности потраживања одређену у складу са МСФИ 9 Финансијски инструменти.

У наставку следи табеларни приказ процењених губитака по МСФИ 9 Финансијски инструменти и МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање за категорију потраживања по основу гарантованог снабдевања ел. енергијом за подгрупе: домаћинства и правна лица (мали купци-вирманци) са стањем на дан 31. децембар 2022. године која садрже и износ потраживања за таксу за Јавни медијски сервис са припадајућом каматом:

Табела број 16: Преглед процењених губитака по МСФИ 9 и МРС 39 на дан 31.12.2022. године по основу гарантованог снабдевања ел. енергијом малих купаца и домаћинстава

Опис	-у динарима					
	Београд	Нови Сад	Краљево	Ниш	Крагујевац	Укупно
Домаћинства						
Износ потраживања	8.234.700.484	7.034.782.166	9.931.354.628	8.804.614.622	4.914.823.120	38.920.275.020
ИВ по МСФИ 9 на 31.12.2022	1.556.913.115	1.093.062.093	2.833.207.197	3.474.455.530	1.902.231.120	10.859.869.055
ИВ по МРС 39 на 31.12.2022	2.161.071.896	1.497.690.946	3.997.970.242	6.984.959.425		14.641.692.509
Мали купци (вирманци)						
Износ потраживања	3.502.168.858	1.608.255.664	2.283.054.453	1.989.338.315	740.194.939	10.123.012.230
ИВ по МСФИ 9 на 31.12.2022	1.094.870.625	572.536.254	1.023.164.920	1.001.265.275	323.443.461	4.015.280.536
ИВ по МРС 39 на 31.12.2022	1.570.041.175	805.496.330	1.489.562.859	1.907.787.591		5.772.887.955
Укупно домаћинства и мали купци						
Износ потраживања	11.736.869.342	8.643.037.830	12.214.409.081	10.793.952.937	5.655.018.059	49.043.287.250
ИВ по МСФИ 9 на 31.12.2022	2.651.783.741	1.665.598.347	3.856.372.116	4.475.720.805	2.225.674.581	14.875.149.591
ИВ по МРС 39 на 31.12.2022	3.731.113.070	2.303.187.276	5.487.533.101	8.892.747.017		20.414.580.464
Разлика између процењених губитака по МСФИ 9 и МРС 39	(1.079.329.330)	(637.588.929)	(1.631.160.984)	(2.191.351.630)		(5.539.430.873)

Након утврђивања исправке вредности потраживања по основу промета електричне енергије у складу са МСФИ 9 Финансијски инструменти на дан 31. децембар 2022. године, Предузеће је у пословним књигама за 2022. годину евидентирало смањење исправке вредности потраживања у износу од 5.539.431 хиљада динара у односу на претходно процењену висину исправке вредности потраживања од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом (домаћинства и мали купци) извршену и евидентирану током 2022. године по МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмеравање. За исти износ су истовремено смањени и расходи по основу обезвређења потраживања од купаца за електричну енергију.

У наредној табели дат је преглед потраживања и исправке вредности потраживања за таксу за Јавни медијски сервис са припадајућом каматом за купце на гарантованом снабдевању електричном енергијом са стањем на дан 31. децембар 2022. и 2021. године.

Табела број 17: Преглед потраживања и исправке вредности потраживања за таксу за Јавни медијски сервис са припадајућом каматом

Опис	-у хиљадама динара-	
	2022. година	2021. година
Потраживања по основу таксе за ЈМС -гарантовано снабдевање домаћинства	3.582.903	3.596.538
Исправка вредности потраживања по основу таксе за ЈМС - гарантовано снабдевање домаћинства	(1.130.553)	(1.035.085)
Потраживања по основу таксе за ЈМС- гарантовано снабдевање привреда (мали купци)	310.397	314.512
Исправка вредности потраживања по основу таксе за ЈМС-гарантовано снабдевање привреда (мали купци)	(76.144)	(56.992)
Потраживања за камату по основу таксе за ЈМС- гарантовано снабдевање домаћинства	620.242	501.211
Потраживања за камату по основу таксе за ЈМС - гарантовано снабдевање привреда (мали купци)	38.418	32.670
Исправка вредности потраживања за камату за таксу ЈМС-гарантовано снабдевање (домаћинства и мали купци)	(150.303)	(131.329)
Укупно	3.194.960	3.221.525

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** утврђену неправилност у ревизији која је спроведена за 2018. годину, тако што је извршило исправку вредности потраживања за таксу и камату на таксу за јавни медијски сервис, од купаца на гарантованом снабдевању електричном енергијом у складу са чланом 44 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима и МСФИ 9 финансијски инструменти.

3.3 Напомене уз финансијске извештаје - обелодањивања

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није у Напоменама уз финансијске извештаје за 2018. годину, извршило обелодањивања датума када је вршена ревалоризација и да ли је у њој учествовао независни проценитељ, како је то за некретнине, постројења и опрему која се вреднује по фер вредности предвиђено параграфом 77 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, информације о фер вредности инвестиционих некретнинама које се вреднују по набавној вредности, како је предвиђено параграфом 79 МРС 40 Инвестиционе некретнине и неусаглашена потраживања и обавезе у укупном износу, како је предвиђено чланом 18 Закона о рачуноводству.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У поступку ревизије утврђено је да је Предузеће у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину обелоданило:

- у напомени број 23, да је у 2021. години ангажовало независног проценитеља који је са стањем на дан 1. јануар 2021. године извршио процену фер вредности некретнина постројења и опреме и утврдио фер вредност истих.

- у напомени број 23, обелоданило је фер вредност инвестиционих некретнина на дан 31. децембар 2022. године и

- у напомени број 44, обелоданило је број, износ и процентуално учешће неусаглашених пласмана и потраживања у односу на укупан број и вредност признатих пласмана и потраживања, за извршено усаглашавање са стањем на дан 30. септембар 2022. године. Такође је обелоданило и број и износ неусаглашених обавеза као и процентуално учешће броја и износа неусаглашених обавеза у односу на укупно признате обавезе, за усаглашавање извршено са стањем на дан 30. септембар 2022. године.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, извршило обелодањивања датума када је вршена ревалоризација и да је у њој учествовао независни проценитељ, како је то за некретнине, постројења и опрему која се вреднује по фер вредности предвиђено параграфом 77 МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, информације о фер вредности инвестиционих некретнинама које се вреднују по набавној вредности, како је предвиђено параграфом 79 МРС 40 Инвестиционе некретнине и неусаглашена потраживања и обавезе у укупном износу, како је предвиђено чланом 22 Закона о рачуноводству.

3.4 Потенцијалне обавезе по основу споразума са локалним самоуправама

Откривена неправилност у ревизији финансијских извештаја за 2018. годину

Предузеће није у финансијским извештајима за 2018. годину обелоданило потенцијалне обавезе према локалним самоуправама, које се односе на финансирање инфраструктурних пројеката или текућих трошкова, а за којима настаје потреба као последица обављања делатности Предузећа. Наведене обавезе нису у потпуности под контролом Предузећа, јер зависе и од испуњења обавеза преузетих од стране локалних самоуправа, потписница споразума. У неким споразумима није наведена вредност потребних финансијских средстава за испуњење обавеза Предузећа или наведена вредност није довољно поуздана, јер потиче из ранијих година. Предузеће није вршило процену вероватноће и износа средстава потребних за њихово измирење, која није мала, с обзиром да се врше плаћања и евидентирају обавезе по испостављеним фактурама и ситуацијама. Наведено није у складу са чланом 37 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа (пречишћен текст) и параграфима 30 и 86 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина. Није било могуће утврдити ефекте наведене неправилности на финансијске извештаје за 2018. годину.

Оцена мера исправљања у Послеревизионом извештају

У Послеревизионом извештају мера исправљања за ову неправилност оцењена је као задовољавајућа.

Пословање Предузећа у 2022. години у вези са применом мера исправљања

У поступку ревизије утврђено је да је Предузеће у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, у напомени број 43, обелоданило да по основу финансирања инфраструктурних пројеката има потенцијалне обавезе према локалним самоуправама, а по споразумима којима је, најчешће, регулисано питање уређења водотока и инфраструктурних коридора, уређење зона рударских и пратећих активности, заштите водоизворишта, пресељења насеља и измештање објеката, изградња или адаптација образовних, културних, здравствених, верских, спортских, инфраструктурних објеката, постројења за пречишћавање отпадних вода, водних и других објеката, укључујући и одржавање нивоа воде на рекама које припадају црноморском сливу, уклањања штетних последице таложења и сл. уз учешће локалних самоуправа, и то у делу суфинансирања или обезбеђивања услова за изградњу у складу са прописима којима је уређено планирање и изградња, експропријације непокретности у местима локалних самоуправа и сл.

У истој напомени су обелодањене и значајне неизвесности у вези вероватноће настанка будућих догађаја који нису у потпуности под контролом Предузећа (хидрометеоролошки услови, водостај, испуњења обавеза преузетих од стране локалних самоуправа - потписница споразума, као и пристанак лица-власника истих објеката).

Такође, Предузеће је обелоданило и да неким од споразума (програмских основа и слично) није утврђена процењена вредност потребних средстава Предузећа за финансирање укупно преузетих обавеза, а по појединим споразумима из ранијих година, иако је пројектована вредност, није дошло до реализације, бар не у обиму првобитно одређеном, обзиром да нису наступили догађаји који би довели до одлива економских користи. Извршавање споразума са локалним самоуправама ће бити потврђено само испуњењем обавеза локалних самоуправа или настанком или ненастанком једног или више неизвесних будућих догађаја, на које Предузеће нема утицаја и за које се не може поуздано утврдити износ и вероватноћа настанка. По свакој реализацији по предметној ствари извршено је признавање обавеза из пословања, као што је наведено у следећој табели:

Табела број 18: Обелодањене Потенцијалне обавезе у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину

		-у хиљадама динара-
Ред. Број	Назив споразума	Укупно евидентирано по споразумима до 31.12.2022.
1	Програмска основа за пресељење насеља Вреоци	2.455.822
2	Споразум о спровођењу програма пресељења дела насеља Барошевац и Зеоке	1.488.052
3	Споразум којим се уређују међусобни односи везани за пресељења објеката са јавним функцијама са подручја КО Мали Борак и КО Скобаљ	468.041
4	Споразум о финансирању пресељења споменика културе који се налазе у зони утицаја рударских радова	36.120
5	Споразум о регулисању међусобних односа поводом отварања површинског копа „Радјево“- I фаза (део који се односи на прву фазу 6.242.448.002 РСД)	2.641.499
6	Споразум о уређењу међусобних односа на финансирању поправке и унапређења инфраструктурних објеката на територији Града Пожаревца	360.533
7	Самоуправни Споразум о правима и обавезама у извршавања послова експропријација непокретности релокације насеља и уређења зоне Главног објекта у вези изградње ХЕПС Ђердап 2	402.172

Одлуком о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа, у члану 46, прописано је да се могућа обавеза која проистиче из прошлих догађаја, а чије постојање ће бити потврђено наступањем или ненаступањем једног или више неизвесних будућих догађаја који нису у потпуности под контролом привредног друштва или ако садашња обавеза која проистиче из прошлих догађаја није призната зато што није вероватно да ће одлив ресурса бити потребан за њено измирење или ако се износ обавезе не може поуздано измерити обелодањује се као потенцијална обавеза.

Параграфом 30 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, прописано је да се потенцијалне обавезе могу појавити на начин који првобитно није био очекиван, те се стога оне стално процењују да би се утврдило да ли одлив ресурса који представљају економске користи постаје вероватан. Када постане вероватно да ће одливи будућих економски користи бити захтеван за ставку с којом је претходно поступано као са потенцијалном обавезом, резервисање се признаје у финансијским извештајима периода у којем промена вероватноће настаје (осим у веома ретким околностима када поуздана процена не може да се направи).

Параграфом 86. МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, прописано је да, осим ако могућност било ког одлива при измирењу није мала, ентитет обелодањује, за сваку групу потенцијалне обавезе на крају извештајног периода, кратак опис природе потенцијалне обавезе и када је изводљиво, процену њеног финансијског ефекта, показатеље неизвесности у вези са износом или временом доспећа сваког одлива и могућност сваке надокнаде.

Параграфом 91. МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, прописано је да када било која информација захтевана параграфима 86 и 89 није обелодањена јер је то неизводљиво, та чињеница се наводи.

Преузеће је у току ревизије доставило Информацију о потенцијалним обавезама Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ на дан 31. децембра 2022. године у којој је, између осталог, наведено да је стручни тим формиран решењем од 24. маја 2023. године утврдио да не постоје околности које би захтевале било какво резервисање издатака (садашња обавеза будућих издатака), да се обавезе по појединачно закљученим уговорима, по испуњењу током времена признају као обавезе из пословања, јер постоје значајне неизвесности у вези вероватноће настанка будућих догађаја који нису у потпуности под контролом Предузећа.

Налаз: Предузеће је у 2022. години **у целости отклонило** неправилност откривену у ревизији која је спроведена за 2018. годину, јер је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2022. годину, обелоданило потенцијалне обавезе према локалним самоуправама, које се односе на финансирање инфраструктурних пројеката или текућих трошкова, а за којима настаје потреба као последица обављања делатности Предузећа на начин и са информацијама за које је то било изводљиво, с тим да су обелодањени и разлози о немогућности објављивања информација о процени финансијског ефекта и других информација које је неизводљиво обелоданити. На описани начин Предузеће је поступило у складу са захтевима прописаним чланом 46 Одлуке о рачуноводственим политикама и начелима Предузећа и параграфима 30, 86 и 91 МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.